

muusika

Nr 7
juuli 2007
hind 29.-

Fado ja ooper
Lissabonis

Univers Zero

Muusikahariduse
uuenemisest

Tõnis Kahu
"Nyyd-muusikast"
ja Klassikaraadiost

ANU TAUL

Viljandi Vanamuusika Festival

8.-14. juuli 2007

Pühapäev, 8. juuli
kell 16

Viljandi Jaani kirik

REGILAULU MISSA

Kalevala, soome ja ingeri
regilaulud

Pekka Vapaavuori,
Sanna Kurki-Suonio
Sibeliuse Akadeemia
Kuopio osakonna ja
Põhja-Karjala
rakendusliku kõrgkooli
tudengid

Teisipäev, 10. juulil
kell 19

Viljandi Jaani kirik

RECORDER RHAPSODY

PLOKKFLÖÖDI RAPSOODIA

PIERCE ADAMS
(plokkflööt, Inglismaa)
HOWARD BEACH
(klavessiin, Inglismaa)

Smoolliire juht: Reeme Punder
Festivali patroon: Eelne Jäärus

Kolmapäev, 11. juuli kell 19
Viljandi Jaani kirik

LA PELLEGRINA

(Fernando de Medici ja Christine de
Lorraine laulatusmuusika, Firenze 1589)

Eesti Filharmonia Kammerkoor ja solistid

Renessanssorkester
Dirigent ja harfimängija

Andrew Lawrence King (Inglismaa)
Kitarril **Steven Player** (Rootsi).
Tekste loeb **Taavi Eelmaa**

Neljapäev, 12. juuli kell 19
Viljandi Jaani kirik

VOX CLAMANTIS ja KAMERUNI MUUSIKUD

Reede, 13. juulil kell 18 „Ugala” NOORTE VANAMUUSIKUTE PROJEKT

„ZEUS JA EUROPE”
Michael Praetoriuse ja
Hans Leo Hassleri muusika.
Noorte vanamuusikute orkester,
solistid ja Viljandi Linnakapell.
Muuskajuht **Neeme Punder**, liikumisjuht
Anu Ruusmaa, kunstnik **Riina
Vanhanen**, hääleseadja **Leelo Talvik**.

Laupäev, 14. juuli
kell 15

TÜ Viljandi

*Kultuuriakadeemia
Muusikamaja*

SÜMPOOSION

35 aastat varajast
muusikat Eestis, 25
aastat vanamuusika
festivale Eestis

Laupäev, 14. juuli
kell 18

Viljandi Jaani kirik

XXII Viljandi Vanamuusika Festivali lõppkontsert MUSICA ANTIQUA RUSSICA

Solistid (Venemaa)
ja **Andrus Mitt**,
Egmont Välja,
Neeme Punder

Pääsmede valmistus:
Pliitšeni ja Štaroni

www.viljandimaa.ee/vanamusika

Intro 7/2007

Vastu suurt suve, mil kõik Eestimaal puhkavad, ilmub Muusika juulinumbris kirjutis muusikahariduse foorumist. See foorum toimus maikuus, juba koolide lõppemise eel, seal räägiti tähendus oli aga laiem ning öeldud mõtted peaksid hakkama muusikahariduses toimuvat edaspidi mõjutama. Tallinna Muusikakeskkooli direktor Timo Steiner ütles oma sõnavõtus kõige olulisema üldistuse, et Eesti muusikaharidusel puudub selge visioon, teadmine sellest, kuhu me kõik soovime välja jõuda. Probleemiks on muusikahariduse konservatiivsus, ebakindlad tulevikuväljavaated, õpilaste hõivatus ja liiga mahukad õppekavad. Oma muredest ja mõtetest olukordade muutmiseks rääkisid muusikahariduse erinevate astmete esindajad. Sõnavõtjate välja pakutud lahendused said kokkuvõtlikult kirja foorumi artiklisse.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundajad **Tõnu & Ande Kaalep** tonu@ekspress.ee
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Räväla pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülj: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 6662535, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus **21** krooni number
3 numbrit 69 krooni
6 numbrit 138 krooni
Aastatellimus 245 krooni

Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimise soodushind 192 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.

Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

Anu Taul
FOTO ANTS JOHANSON

KAVA

SOOLO

2 Ants Johanson. Anu Taul. Loomulikult

BAGATELLID

6 Mirjam Tally. Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

8 Marju Riisikamp. Dieterich Buxtehude juubeliaasta tähtsündmus

10 Liina Fjuk. My laulust

11 Kristina Körver. Põhjamaised heliilmad.

Põhjamaade Sümfooniaorkestri kontserdist "Apocalypsis"

12 Ester Eggert. Noortefestival "Visioon" tõi kuulajani artiste Eestist ja mujalt

MODULATSIOON

13 Joosep Sang. Muusikalinn Lissabon

KONTRAPUNKT

16 Ia Rimmel. Muusikahariduse foorum

LIBER

22 Tõnis Kahu. Nyyd-unistus. Raamatust "Nyyd-muusika. Uued helid Klassikaraadios"

KONTRAPUNKT

24 Ia Rimmel. Eesti Interpreetide Liit – organisatsioon Eesti muusikule

MODULATSIOON

26 Urmo Kohv. Univers Zero – Stravinskile sobiv rockbänd Belgias

29 Priit Kuusk. Eesti muusikud maailmas

BAGATELLID

30 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

35 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

38 Valik juuli ja augusti muusikasündmusi

muusika

SOOLO

Anu Taul. Loomulikult

ANTS JOHANSON

muusikakorraldaja

*28-aastane kaunis mulgitar Anu Taul on jõudnud usku-
matult palju – muusikarikkasse perre sündinud, on ta nii
muusikuks määratud kui ka kasvatatud. Lisaks sagedasele
kodus musitseerimisele koos vanemate, vendade Andruse ja
Tõnise ning õe Triinuga on ta teinud kaasa ansamblites
Ummaleelo, Peenid Sõrmed, Tuulepill, Neiokõsõ, Anu Taul ja
Sõbrad ning Zorbas, esitades nii läinud põlvkondade
pärandit kui ka enda loodud kauneid laule. Ta on proovinud
kätt teatrimuusikas, andnud välja plaadid “Tähetüdar”
(2003) ja “Engi aig” (2006), õpetab Viljandi Kultuuri-
akadeemia tudengeid, lapsi ja laagrilisi ning on Eesti
Pärimusmuusika Keskuse eduka koolikontserditiimi liige, kes
esineb loengute ja õpitubadega piiri taga ja kodumaal.
Mängib kitarri, toru- ja parmupilli ning ka lõõtsa nagu
elukaaslane Tarmo Noormaa.*

Mul on mulje, et saamine selleks, kes sa praegu oled, on tulnud väga iseenesestmõistetavalt ja lihtsalt?

Jah, see on läinud küll väga loomulikku teed. Ma ei ole ise pidanud pingutama, et mis või kes must saab. Eks neid hetki ikka oli, puberteedia kahtlusi ja otsinguid. Enne seda ma ei muret- senud üldse. Elu oli ikka lilled ja heinamaa ja päikesepaiste. Ja muusika oli meie peres täiesti loomulik asi, kõik pillid olid kodus olemas ja sai proovitud ühte ja teist, kõik on läbi proovitud, klavergi. Käisin isegi Tõrvas muusikakoolis, aga ei tea, kas õnneks või õnnetuseks läks mu klaveriõpetaja ära Ameerikasse – hästi tore õpetaja oli, selle pärast mulle meeldiski seal käia. Ja siis oli nii kurb ja kahju, enam ei tahtnudki klaverit õppida. Ju siis ei olnud see pillihuvi.

Isa ja vanaisa mäletan ikka rohkem muusikameestena, sellega nad teenisid igapäevast leiba. Vanaisa (Johannes Taul – Toim) oli

varem Riidaja koolis saksa keele õpetaja ja õpetas ka muusikat. Isa (Ants Taul) oli Tõrva KEKis kultuuritöö peal, pidi seal üritusi korraldama, aga see oli rohkem selline töö, et käis kohal, näitas nägu ja mängis pilli ansamblis Torupill ja seitsmekümnendate alguses ka Leegajuses. Aga vanavanaisast (Eduard Taul) kujunes mulle pilt meie põlise talumaja ärklitoast. See oli üks salapärane tuba, kus me käisime ikka kollamas ja põnevaid vanu asju otsimas. Seal oli kõiksugu pilte ja oli ka üks isaisaisast joonistatud portree, piip suus. Mäletan ka pilte kandlega – ta meisterdas ja mängis kandleid. Tema treipingiga töötuba küüni all oli mu lapsepõlveski veel osaliselt alles. Nüüd on seal lennuk – aeg läheb edasi. Me just isaga naersime, kuidas ikka kõik muutub. Kunagi ehitas tema vanaisa talu üles. Minu vanaisa oli aga selline peen viiuldaja, kunstiinimene, maalits. Mingi aeg käis ka Pallases. Tema poolest võisid “hanged” nurgas olla, tema ei olnud ehitaja. Aga siis tuli

poeg Ants, vaat tema hakkas jälle ehitama. Ja alati on seal pilli mängitud.

Emal Tiiulil on see laulupool, ta ise laulis väga ilusti, ei teagi, miks ta nüüd ei taha seda eriti teha. Tema suguvõsast tean ma piinlikult vähe, aga seda tasub uurida. Pärit on ta Pärnumaalt Kilingi-Nõmmelt ja tema harus on rahvameditsiiniga tegelejaid – vanavanaema oli olnud teadja, nõid. Muide, ka vanavanaisa Eduard oli ravitseja.

Isa on olnud sinu kõige olulisem kujundaja?

Isa ka sundis meid mingil hetkel pilli harjutama. Ja kui ansambel Torupill lõpetas, tekkis oma pereansambel Tuulepill. Käisime esinemas ja tegime mõne reisi. Oli hästi põnev näha maailma ja seda, kuidas mujal oma muusikat mängitakse. Isa oli küll meie esimene õpetaja, aga tema õpetas ikkagi pille, löötspilli ja üldiselt

rahvamuusikat. Mina väiksena avalikult laulda ei julgenud, tegin seda rohkem omaette, aga nüüd olen ikka läinud laulu peale – siin oli minu peamine õpetaja Celia Roose. Tema tõi tegelikult mu regilaulu juurde. Laulsin regilaule natuke ka kodus, aga tol ajal ei saanud ma sellest veel aru.

Õde Triinu läks tükk maad varem laulmise teed kui mina. Ta oli selline avatum laps ja koolis pandi teda rohkem klassi ees laulma. Isale jäi see kohe silma ja kõrva ning ta pani Triinu eraõpetaja juurde. Mina tahtsin aga Tartu Kunstikooli sisse saada, kuid jäin haigeks ja katsed ebaõnnestusid. Mõnes mõttes on mul isegi hea meel, et nii läks. Isa tahtis, et Triinust saaks päris laulja, ikka ooperilaulja, ja minust maalikunstnik. Pärast kunstikeskkooli lõpetamist Tartus aga otsustasin ikkagi muusika kasuks, käitusin selles mõttes isa tahtmisele vastu. Ma olen tegelikult alati teinud seda, mida ise tahan. Meil on küll olnud isaga pikki jutuajamisi ja

isegi sõnelusi, aga ma pole kunagi lasknud end niiviisi otse õpetada. Ma õpin ise, saan ise asjadest aru. Isegi kui pärast selgub, et teisel oli alguses õigus... aga ma olen alati olnud selline isepäine.

Vahel väga harva maalin, kui tuleb selline vajadus. Aga mitte eriti, nüüd ma väljendan ennast lauludes. Joonistan küll. Aga mul on mõte, et kui ma ükskord vana olen ja enam laulda ei saa, siis hakkan uuesti joonistama ja maalima.

Kolme põlvkonna jooksul on teie peres olnud suund kodumuusikust professionaalseks muusikuks.

Seda küll. Ma olen saanud muusikahariduse, muusika on minu elu ja muud tööd ma ei tee. Õpetan ja laulan ning minu elu on kuidagi sobivalt tasakaalus. Aga samas väga professionaalina ei tohi ka end tunda – kogu aeg on midagi õppida.

Ma olen otsinud oma stiili, proovinud siit ja sealt, aga kõige rohkem meeldivad mulle ikka mina ja kitarr. Nendel kontsertidel, kus oleme lihtsalt õega – kitarr ja publik –, on mu enda tunne olnud kõige parem. Sedasi tahan ma olla kunagi väga hea. Ning et mul oleks, mida oma lauludega öelda.

Bändi on mulle meeldinud kah teha. Kui ma teismeline olin, siis oli mul isegi soov poplauljaks saada. Kodus oli küll rahvamuusikat palju, aga küllap tahtsin ma ka teistsugune olla. Kuulasin Céline Dionit ja Whitney Houstonit ning mulle meeldis, kuidas nad laulsid. Puhthetnilises ja emotsionaalses mõttes. Vaatasin telekast kontserte ja nutsin, sest tahtsin sama hästi laulda ja sama hästi lugu jutustada. Nii et mõnes mõttes oli Céline Dion üks mu esimesi lauluõpetajaid. Siis tuli Celia ja siis tuli Márta Sebestyén, muidugi plaatide vahendusel. Kunagi ma tahaksingi ühe Ungari bändiga koos laulda. Olen endale kokku ostnud kõikvõimalikud ungari rahvalaulukogumikud, mis on olemas, need on imeilusad laulud! Õpin jõudumööda ungari keelt, sest keelest peab aru saama, kui tahad lugu jutustada.

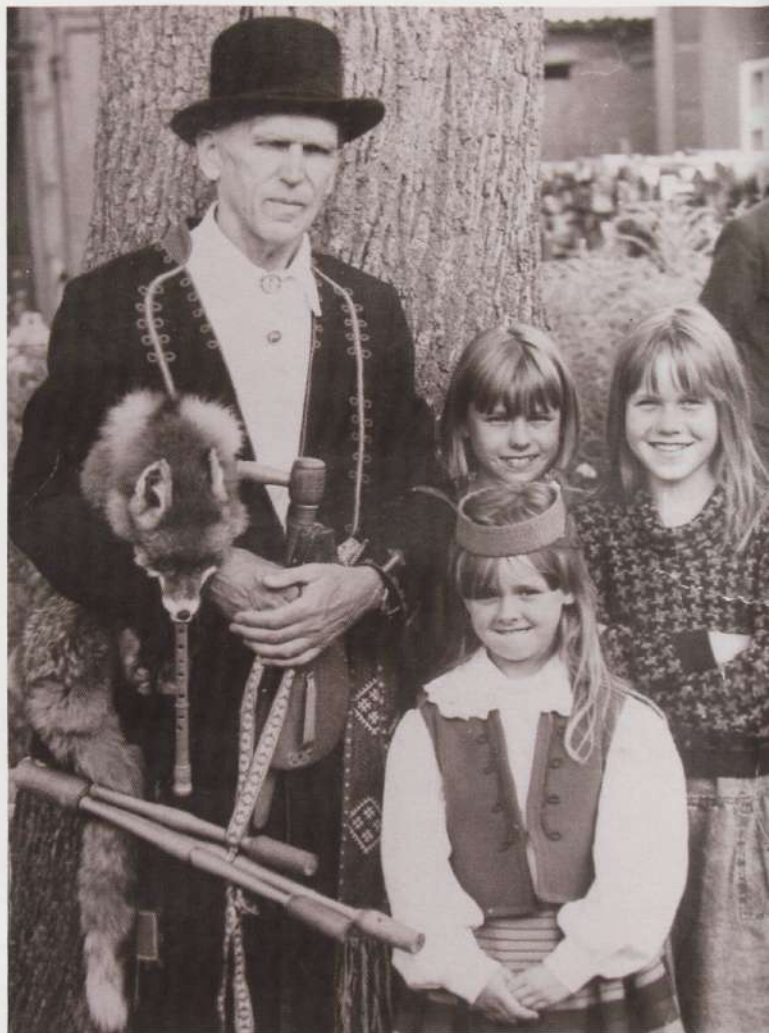
Saatesse “Kaks takti ette” läksin peamiselt enese proovilepaneku ja põnevuse pärast. Triinu oli kogu aeg lauluvõistlustel käinud ja ma otsustasin ka katsetada. Ikka on ju huvitav teada, kuidas läheb ja mis inimesed pärast ütlevad. Ja sinna otsa Neiokõso – täielik juhus. Mingid asjad kukuvad iseenesest sülle... Mõtlesin küll, et kuidas sellisel suurel laval ja nii suure publiku ees on ja kas närv peab vastu. Ma olen suhteliselt avatud inimene. Olen ju sündinud sellisesse ajastusse ja muusikasse – oluline on lihtsalt teha asjadel vahet ja teada, kus on sinu koht.

Nüüd on mu bänd jäänud järjest väiksemaks. Praegu musitsee-rime koos õe, Andre Maakeri kitarriga ja Marko Mägi saksofoniga.

Mulle meeldib inimestele esineda. Võib-olla ka sellepärast, et ma olin kunagi nii häbelik, kuid nüüd suudan sellest ikkagi üle olla. Mulle meeldib tagasiside, tunda, et oled inimestes midagi liigutanud. Mu missioon on inimestele midagi anda, jutustada läbi laulude.

Ma ei tee kunagi publiku suhtes allahindlust. Kui sul on võimu inimestes miskit liigutada, on see ka kohustus, millega kaasneb vastutus. Mulle on kusagilt kõrgemalt poolt antud eeldused ja teadmus sellest, mida ma pean siin selles kehas ja elus tegema. On antud sisemine sund, lõpuks tuleb ehk ka teadmine. See on ring.

Viimasel ajal olen hakanud ka seltskonnas rohkem laulma, varem ma seda ei sõandanud. Kõige raskem ongi ju laulda oma inimestele. Aga kui tahad olla hea laulja, pead kõigepealt iseendaga toime tulema. Võitlema kiusatuste, enesehaletsuse, laiskuse, kadeduse, uhkuse ja mille kõigega veel. Vaid oma suhtumist ja isennast paremaks muutes saab maailm paremaks. Isik-

Vanaisa Johanneseaga 1990. aastal.

FOTO ERAKOGUST

sus kujuneb, küpseb ja kasvab terve eluaja. Milliseks ja kuidas, sõltub sellest, kui palju me märkame asju endas ja enda ümber. Ma õpin praegu seda, kuidas avada oma meeled ja süda, olla vahendaja, anda edasi muusikat, mis ümbritseb meid kõikjal ja kõik-suses.

Õpetad Viljandi Kultuuriakadeemias regilaulu. Mis on sinu jaoks selles muutunud ajast, kui ise seda õppisid?

Ma olen kogu aeg taasavastanud, mis too regilaul tegelikult on. Vanaemalt ma seda õppinud ju ei ole. Kui läksin Viljandi Kultuurikolledžisse õppima, ei jõudnud regilaul mulle veel päriselt kohale. Oli küll huvitav ja põnev, aga ta ei puudutanud mind väga. Ja eks Celia oli kah hädas, ei osanud mind kuidagi õpetada – ma tahtsin kogu aeg ise teha, ise laule kirjutada. Siis jäigi mul see tegevus vahepeal katki. Aga ma ütlesin Celiale, kui ma kooli lõpetasin, et tulen regilaulu juurde veel raudselt tagasi. Ja tulingi. Nüüd on ka Veljo Tormise tegevus mu enda avastatud kinnitanud.

Millele sa ise õpetades enim tähelepanu pöörad?

Esiteks on väga oluline too lugu, mis laulu sees on. Enne kui

üldse regilaulu nii-öelda laulda, peaks selle maailmaga tuttavaks saama. Kas või lihtsalt lugeda neid lugusid. See ei olegi ju nii väga laulmine kui just jutustamine. Üleüldse on laulmine jutustamine. Sul ei pruugi olla teab kui hea häälematerjal ja tehnika, aga kui tead, mida sa räägid, ja kui räägid “lugu”, on see usutav. Kui ma õpetan üliõpilasi, kelle põhialaks on laul, tegeleme müüdugi ka elementaarse vokaaltehnikaga. Õpime erinevaid regilaulutehnikaid – näiteks kiigetooni ja hällilaulu ei lauldud ju ühtemoodi.

Maailm, mis on regilauludes, pole sugugi ainult see, mis “kunagi” oli. See on ka praegu olemas, ta tuleb vaid üles leida. Mina tunnen, et ma olen leidnud ja saanud sealt tohult palju jõudu, väge elamiseks. Kui ma ise laule loon, tulevad needki just sealt kuskilt...

Kas mulgi murdes laulmine on sulle kohustus, nii-öelda vere kutse?

On natuke ka kohustus, aga mitte halvas mõttes. Ja kui ma sirvin mulgi luuleraamatuid, siis hakkavad need sõnad kohe kuidagi helisema, midagi nad minus liigutavad. See on kodune armas keel ja kõla. Kuigi meie kodus mulgi keelt ei kõneldud, see lihtsalt ei olnud moes, see tuli isal külainimestega rääkides auto- maatselt. Mu laulukeel tuleb Mulgimaalt ja kõnekeel Võromaalt,

ma tasapisi õpin seda. Ühe jalaga olen siin Mulgimaal ja teisega seal. Ma sain kodust tugeva mulgi vaimu, ega ma päris haanjalaseks muutugi, kuigi keel hakkab külge küll, seal räägitakse seda väga aktiivselt.

Sa eladki nüüd Haanjas, kes hakkab isatalu pidama?

Tüdrukud lähevad ikka ära... Meie vana uhke taluhoone sai endale vend Andrus ja ta ehitab seda nüüd jälle ümber. Teab mitmes kord see juba on... Ema-isa kolisid väiksesse majja, millest pidi mesilamaja saama. Nagu vanasti mindi sauna elama. Andrus ehitab torupille ja jätkab seda traditsiooni.

Keskkond, kus sa oled sündinud, mõjutab väga palju. Esivanemate eeskuju, kodukoha vaim, sealne mets ja maa, need pildid ärklitoas – see kõik kokku. Elus tuleb ette igasugust, tuuled puhuvad ja tahavad tõugata sind ei tea kuhu, aga juured on nii tugevalt maas, et inimene ei kaldu enam kõrvale. See ongi järjepidevus.

MIRJAM TALLY

vabakutseline

Polar Music Prize Sonny Rollinsile ja Steve Reichile

Saksofonist Sonny Rollins on 76-aastaselt üks maailma hinnatumaid jazzmuusikuid. Siiski leiab ta ise, et palju tööd on veel jäänud tegemata. "Pöördun tagasi lõpetamata asjade juurde, et need lõpule viia," ütles Rollins reporteritele enne Polar Music Prize'i auhinnatseremooniat antud intervjuus. Prestiizne auhind läks jagamisele helilooja Steve Reichiga ning autasuga kaasneb kummalegi umbes 140 000 dollarit. Rollinsi uusim plaat "Sonny, please" on viie aasta järel tema esimene stuudioalbum, mis ilmus tema enda uue Doxy plaadifirma märgi all. Harlemi getost pärit Rollins loodab, et suudab olla eeskujuks jazzmuusikute nooremale põlvkonnale ja seda just tänu oma võimele ületada ebaõnn. "Tegelikult oli mul väga raske elu, aga tuln sellest kuidagi välja... See on mulle tähtsam kui miski muu, mida olen elus teinud," ütles Rollins.

Preemia andis Rollinsile ja Reichile üle Rootsi kuningas Carl XVI Gustaf Stockholmis 21. mail toimunud tseremoonial. Auhinna rajas Stig Anderson 1989. aastal, kes oli ka Rootsi popansambli ABBA mänedžer. Tavaliselt läheb auhind jagamisele pop- ja klassikaliste muusikute vahel. Varasemate võitjate seas on näiteks Paul McCartney, Isaac Stern, Bruce Springsteen, Pierre Boulez ja ansambel Led Zeppelin.

Ashkenazy loobub pianistikarjäärist

Eelmistes muusikauudistes oli juttu Vladimir Ashkenazy tegevusest dirigendina. Samal ajal, kui tema dirigendikarjäär on õitsval järjel, on klaverimäng soiku jäänud. Nimelt teatas Ashkenazy hiljuti, et loobub üles astumast kontsertpianistina, kirjutab Itaalia ajaleht Corriere della Sera. Põhjustena viitab ta füüsilistele probleemidele, täpsemalt artriidile, soovimata siiski detailidesse laskuda. Viimati esines Ashkenazy umbes aasta tagasi. Sel ajal ei põhjutanud tema haigus veel käevalu, küll aga oli ta ise oma esinemise suhtes rahulolematu. Siiski lubab ta jätkata plaadistamist, kuna studios on võimalik iga hetke "tagasi võtta" ja vajadusel uuesti salvestada.

Paavo Järvi pikendas lepingut Cincinnati sümfooniaorkestriga. Aastal 2010 saab temast kuulsal l'Orchestre de Paris' dirigent. PRESSIFOTO

Oma tulevikuplaanide seas mainis ta plaati koos oma klarnetistist pojaga ning soolokava Sibeliuse loomingust.

Paavo Järvi jätkab Cincinnati sümfooniaorkestriga

Cincinnati sümfooniaorkester pikendab lepingut Paavo Järviga kuni hooajani 2010. "Loominguline keemia Paavo Järvi ja CSO vahel oli ilmne juba algusest peale," ütles orkestri president Steven Monder oma avalduses. "Orkestri kunstilise taseme tõus on ilmselge ning seda on märganud ja sellest kirjutatud nii meil kui ka välisajakirjanduses." Järvi loodab samuti, et vastastikune koostöö on pikaajaline. "See, et muusikadirektori lepingut igal aastal automaatselt uuendatakse, on esmakordne kogu CSO 112-aastase ajaloo jooksul," rõhutab ta. Paavo Järvi (44) on CSO kaheteistkümnnes muusikadirektor alates 2001. aastast. Järvi "valitsemisajal" on ilmunud üksteist plaati koostöös plaadifirmaga Telarc. Edukad kontserditurneed on viinud orkestri muu hulgas ka Californiasse ja Euroopasse. Nüüdismuusikast on Järvi toonud orkestri repertuaari Erkki-Sven Tüüri ja Charles Coleman loomingu.

Briti noored kuulavad klassikat

Suurbritannias on kasvanud alla 15-aastaste klassikalise muusika austajate hulk, väidab Briti populaarseim klassikalise muusika raadiokanal Classic FM. Regulaarne kuulajaskond noorte seas küünib poole miljonini ja see hulk kasvab. Kui aga kõik vanusegrupid kokku liita, siis kuulab Classic FMi iga nädal umbes 6,5 miljonit inimest. New London Orchestra mänedžer Julian Knight usub, et noorte huvi on suurenenud ka tänu arvukatele koolikontsertidele. "Classic FM teeb suurepäraselt tööd, tuues klassikalise muusika juurde ka need, kes tavaliselt seda ei kuula. Panna noored kuulama filmimuusikat ja n-ö klassikahitte avab ka võimaluse tutvustada neile midagi komplitseeritumat."

Metropolitan Opera tõusuteel

Ka New Yorgi Metropolitan Opera naudib

tõusu. Esimest korda kuue aasta jooksul on suurenenud piletite läbimüük, mis ka hanes pärast 2001. aasta 11. septembri terrorismirünnakut. Met'i direktor Peter Gelb teatas pressis vahendusel, et hooajal 2006/2007 tekitasid enim publikuhuvi filmilooja Anthony Minghella lavastatud Puccini "Madama Butterfly", Bartlett Sheri Mozarti "Sevilla habemeajaja" ning koreograaf Mark Morrise lavastatud Glucki "Orpheus ja Eurydike". Uuema muusika poolelt pälvis publiku suure tähelepanu Tan Duni uus ooper "The First Emperor", peaosas Plácido Domingo, mille lavastas filmilooja Zhang Yimou.

Bagdadi sümfooniaorkester mängib ka sõja ajal

Vaatamata sellele, et pikale veninud sõda Iraagis toob kaasa üha uusi ja uusi ohvreid, tegutseb Bagdadi sümfooniaorkester siiski edasi. BSO direktor Karim Wasfi,

kes on hariduse saanud muuseas Ameerikas, usub, et muusika on relv pommide ja kuulide vastu. Orkestri repertuaar on üsnagi lai, Bachist ja Beethovenist kuni Gershwinini ja ameerika jazzini. Orkester teeb proove kaks korda nädalas ning annab kontserte, kus ja millal iganes võimalik. See ei tähenda siiski, et muusikute elu oleks ohutu ja turvaline. Siiani on ainult üks orkestri liikmeist kaotanud sõja tõttu oma elu. Ähvardused on aga täiesti igapäevased, mistõttu muusikud püüavad vältida avalikkuse huviorbiiti sattumist.

Naxose edulugu

Klaus Heymann alustas Naxose plaadifirmaga 1987. aastal. Ebakindel katse siseneda Korea plaaditööstusse on aga kahekümmend aastat hiljem vilja kandnud: Naxosest on saanud muusikamaailma hiiglane, mis iga kuu annab välja kahekümmend uut plaati. Edu üheks ajendiks oli

kindlasti ka plaadi hind: turule sisenemiseks võeti eesmärgiks müüa CD-sid LP hinnaga, seega odavamalt, mis ka õnnestus. Alustati vähetuntud Ida-Euroopa orkestritest ja ansamblitest ning küsitava sisuga repertuaarist, ka salvestuste kvaliteet ei suutnud põhitegijatele (Decca, EMI, Deutsche Grammophon) konkurentsi pakkuda. Nüüd on odavfirma mainest vabanetud ja salvestuste kvaliteet on paranenud. Plaadifirma on saavutanud tuntuse just kui firmamärk, mis on huvitatud muusikarepertuaari avardamisest. Nii on Naxoses salvestanud näiteks dirigent Leonard Slatkin ning püsimuusikute seas on Marin Alsop ja Stephane Deneve. Kahekümne viie töötajaga alustanud väikefirma on kasvanud kolmesajaliikmeliseks rahvusvaheliseks kollektiiviks. Tulevikusuundadest peab Heymann eriti oluliseks veebipõhiste võimaluste avardamist.

Võsu XV muusikapäevad 12. – 15. juuli

12. – 13. juuli

BERT LANGELERI
SUVEAKADEEMIA

13. juuli kell 16.00

Võsu bussijaam
Avamine. Rakvere Linnaorkester

Kell 17.00

Võsu rannaklubi
Suveakadeemia ühiskontsert

Kell 21.00

JAZZNIGHT ansambliga
KAHEVAHEL

14. juuli kell 12.00

Võsu pagariäri terrass
Noored saksofoonikud

Kell 15.00

Võsu Rannaklubi park
Neeme Plutus ja sõbrad

Kell 20.00

Võsu Lökkeplats
"ALLIKAS" Koit Toome ja Jorma Puusaag

Kell 23.00

Käsmu kabel
RAKVERE
SAKSOFONIKVARTETT

15. juuli kell 12.00

Võsu Rannaklubi park
Eesti Piirivalve orkester ja Vello Orumets

Kell 15.00

Võsu rand
Duuba-Saxi duo

Kell 22.00

Võsu lõkkeplats
Filmimuusika
OOPERKVARTETI esituses,

Võsu muusikapäevade lõpetamine, ilutulestik

Kaasa teevad: Jaan Killing, Runno Tamra, Peep Pihlak, Vallo Vildak, Jüri Takjas, Ergo Kärmik, Tiit Korsar, Sergei Klaasen, Remi Nukke, Neeme Plutus, Kadri Voorand, Kerstin Tomson, Henno Soode, Mati Leibak, Eivin Toodo, Koit Toome, Jorma Puusaag.

Toetavad: Bert Langelier, Endel Nõgene, Valdo Rüütelmaa, Valdur Liiv.

VIHULA VALLAVALITSUS

Kavas võib toimuda muudatusi.
Lisainformatsioon tel 525 1127

Dieterich Buxtehude juubeliaasta tähtsündmus

MARJU RIISIKAMP
klavessinist

*Buxtehude muusikapäevad 8.–14. maini.
Kunstiline juht Andres Uibo.*

Esialt pealkirjast. Jah, te lugesite õigesti – Dieterich. Nimelt on Buxtehude eesnime viimastel aastatel “restaureeritud”, tuginedes faktile, et 1637. aasta paiku, tol ajal Taanile kuulunud linnas Helsingborgis sündinud organist ja helilooja olevat varasemates käsikirjades kirjutanud oma nime “Diderich”, hilisemates juba regulaarselt “Dieterich” või ladinapäraselt “Dietericus”. Arvestades asjaolu, et oma elu esimese poole, koguni kolmkümmend aastat veetis Buxtehude Taani ja Lõuna-Rootsi aladel, on selline eesnime korrektsioon kui kummardus helilooja skandinaavia päritolule igati asjakohane.

Käesolev aasta on pühendatud Dieterich Buxtehudele, sest tänavu möödus 370 aastat helilooja sünnist ja 300 aastat surmast. Eelkõige tuntakse Buxtehudet Lübecki Maarja kiriku organisti ja kuulsa kontserdisarja “Abendmusiken” korraldajana samas kirikus. Tema loomingut võiks pidada ühendavaks sillaks Heinrich Schützi ja hilisema Händeli-Bachi stiili vahel. Helilooja novaatorlikke oreliteoseid tuntakse tänases kontserdipraktikas ehk kõige laialdasemalt. Need võrsusid tänu 17. sajandil rikastes hansalinnades alguse saanud vilkale oreliehitusele ning neis avaldub Sweelincki koolkonna ja itaalia *stylus fantasticus*e süntees mitmekesiseimal moel. Buxtehude oli üks esimesi, kes arendas varem saatpartii rollis olnud orelipedaalitehnikat edasi nii, et see muutus virtuoosile manuaaltehnikale võrdseks dialoogi-partneriks. Kuid tema muusikas ei puudu ka teatud kergus ja improvisatsiooniline elegants, mis inspireeris muusikapäevade kunstilist juhti Andres Uibot kõrvutama Buxtehudet ei kellegi teise kui Mozartiga.

19. sajandil alguse saanud suurem huvi Lübecki meistri vastu seostub Philipp Spit-

ta uurimistöödega ning viimasel ajal on meie käsutuses tema teostest juba laiem ja detailsem teave ning uusi teoseid leitakse päev-päevalt üha juurde (näiteks Lundi ja Uppsala käsikirjadest). Kui varasemal juubeliaastal 1987 austati Buxtehudet eelkõige suure J. S. Bachi eelkäijana, siis viimastel aastakümnetel on üha selgemalt hakatud aduma, kuivõrd kauguleulatava mõjuga on olnud suurmeistri looming, ning tema mitmekülgne isiksus omandab üha selgemaid kontuure. Buxtehude oli helilooja, dirigent, organist, lautomängija, viiuldaja, leidlik majandusasjade korraldaja ja luuletaja – seega, lisaks helidele oskas ta suurepäraselt ka numbrite ja sõnadega ümber käia.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning Eesti Kontserdi koostöös toimunud Buxtehude muusikapäevad kujunesid vägagi mitmekesiseks sündmuseks ning pakkusid kuulajale hämmastavalt terviklikku ülevaadet juubilaril omanäolisest stiilist. Muusikapäevade raames toimus konverents, interpretatsioonikonkurss, kontsertjumalateenistus, kontserdid Tartu Jaani kirikus, Tallinna Niguliste kirikus, Tallinna raekojas ja Estonia kontserdisaalis. Kõik ettevõtmised moodustasid õnnestunud ja harmoonilise terviku, tutvustades ka helilooja vähem tuntud kammer- ja vokaalloomingut ning viidates Põhja-Saksa orelikoolkonna suurele mõjule ka Baltikumis ja Eesti linnades.

Muusikapäevad avas rektor Peep Lassmann, tervitades kõiki asjaosalisi ning muusikapäevade külalisi – Eesti publikule juba aastaid tuttavat organisti Peter van Dijki Hollandist ja orelimeister Martin ter Haseborge Saksamaalt. Konverentsil esines professor Toomas Siitan ettekandega “Muusikutest barokses Narvas ja perifeeria mõistest muusikaloo”. Siitani ettekande teema raskuspunkt oli Buxtehude õpilaskond. Täntenis, et Johann Matthesoni raamatus “Grundlage einer Ehrenpforte” puudub artikkel Buxtehudest, samas kui tema kaas-

aegsele Johann Valentin Mederile, keda lätlased uhkusega nimetavad oma heliloojaks, on pühendatud koguni viis lehekülge! Loomulikult ei vähenda see fakt Buxtehude väärtust ja tema koolkonna tähtsust. Peale Buxtehude ja Mederi võimalikule õpilaseõpetaja suhtele tõepärase vastuse leidmise tutvustas Siitan kuulajale kunagise Ingeri kubermangu ja Rootsi riigi teise pealinna staatuses olnud Narva muusikaelu. Kaheksa aastat tegutses siin Buxtehude juures õppinud organist Ludwig Busbetzky, kuus aastat Heinrich Schützi juures õppinud helilooja Michael Hahn, samuti viiuldaja Gregor Zuber, kes oli olnud Lübeckis raemuusiku ametis. Kokkuvõtvalt lõpetas Toomas Siitan oma ettekande sõnadega: “Perifeeria mõiste on tegelikult konstruktsioon, sest nii Narva kui ka Kuressaare olid omal ajal ääretult rikka muusikaeluga linnad.”

Suhteliselt vähem tuntakse tänapäeval Buxtehude kammer- ja vokaalmuusikat, samuti teoseid klaviirile – lisaks orelile ka klavikordile ja klavessiinile. Ometi pakuvad needki žanrid oma vormide paljususe ja fantaasiarikkusega palju huvitavat ning ilmuvad üha sagedamini kontserdikavadesse. Sobivaks illustratsiooniks on siin Johannes Voorhouti maal “Häusliche Musikszene” aastast 1674, kus näeme heliloojat oma sõprade seltsis: klavessiini taga istub Adam Reincken, Johannes Theile mängib violooni ja Dieterich Buxtehude kuulab käsipõsakil nende musitseerimist. Ainsad teosed, mis Buxtehude eluajal välja anti, ongi just keelpillisonaadid. Muu looming on säilinud tänu ohtratele käsikirjadele (Düben, Walther jt).

Teemal “Buxtehude teosed klaviirile” kõneles siinkirjutaja, kasutades sõnalise osa täiendamiseks ja illustreerimiseks klavikordi. Tähelepanu keskmes olid eelkõige *manuaaliter*-lood – *canzonad*, variatsioonid ja süüdid.

Peter van Dijk esines ettekandega Buxtehude koraalifantaasiast “Nun freut euch

lieben Christen g'mein" (BuxWV 210), kus ta rõhutas esmase inspi- ratsiooniallikana vaimulikku teksti, mille pisingi meeolovaru- kajastub koraaliviisi koloreeringus. Konverentsi viimane esineja oli Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia barokkoreli ehitanud orelimeis- ter Martin ter Haseborg, kes demonstreeris filmi äsja Saksamaal res- taureeritud väikesest barokkorelist.

Buxtehude 300. surma-aastapäeval, 9. mail esitati Niguliste kirikus tema kirikukantaate. Soleerisid Helen Lokuta, Risto Joost ja Andrus Mitt, kaasa tegid kammerkoor Voces Musicales (koormeister Risto Joost), Hortus Musicus ja organist Peter van Dijk, dirigeeris Andres Mustonen. Kantaadil oli luterlikus jumalateenistuses teata- vasti oluline osa, kuid neid loodi ka spetsiaalselt muusikaõhtute jaoks. Kontserdil esinenud muusikute koosseis oli suur ja seoses sel- lega meenus fakt, et suurepärane majanduselu organisaator Buxtehu- de lasi Lübecki Maarja kirikusse ehitada juurde veel kaks rõdu, et ligikaudu 40 lauljat ja pillimeest "ära paigutada". Kontserdi meelde- jäävaimad esitused olid Peter van Dijki orelisoolod ning kantaadid "Wenn ich, Herr Jesu, habe dich" (BuxWV 107) ja lõputeos "Man singet mit Freuden von Sieg" (BuxWV Anh 2). Viimasele andsid sära juurde kaks trompetit ja kaks trombooni, avades schützlikult renessansliku kõlamaailma.

Interpretatsioonikonkursi žüriis olid Peter van Dijk (esimees), Andres Mustonen, Neeme Punder, Toomas Siitan ja Uku Joller. Osales üheksa organisti, kuus klavessinisti ja kolm ansambli. Esikoha pälvis eesti-soome ansambel koosseisus Meelis Orgse (viul), Antto Vanhala (barokkvioola) ja Matias Häkkinen (klavessiin); teist kohta jagasid klavessinistid Saale Metsar ja Marju Riisikamp ning kolmandat kohta organistid Gulnara Barambajeva, Tiia Tenno ja Denis Kasparovitš. Žürii esimees nentis tulemusi teatades, et otsust oli raske teha, sest vanusepiirita konkursil oli esinejaid n-õ seinast sei- na, erinedes üksteisest nii, "nagu näiteks kartul erineb banaanist". Peamiseks eesmärgiks oli stimuleerida eelkõige noori muusikuid, jätmata tähelepanuta ka kogenumaid interpreete, sest ka küpsusel on professionaalse muusiku elukutses omad kvaliteedid.

11. mail toimus Niguliste kirikus kontsert Buxtehude orelimuusi- kast, kus esinesid organist Andres Uibo ja ansambel Vox Clamantis Jaan-Eik Tulve juhendamisel. Muusikaõhtu kujunes üheks tervikliku- maks viimasel ajal Nigulistes kuulnud vaimuliku kavaga kontserdik. Ansambel laulis altarimaali tagant, mis oreliga vaheldumisi ehk *alternatim*-esituseks tundub olevat akustiliselt üks optimaalsemaid. Nigu- liste saali tihti segavaks osutuv 7-sekundine kaja oli enda kasuks põo- ratud ning esitus tervikuna tõeliselt meisterlik.

12. mail kõlasid Tallinna raekojas Buxtehude triosonaadid, kus musitseerisid Elar Kuiv (viul), Peeter Klaas (*viola da gamba*), Imre Eenma (violoon) ja Reinut Tepp (klavessiin). Kontsert tervikuna oli äärmiselt huvitav, seda nii tämbrite kui afektimuutuste poolest, ning avas suurmeistri loomingulisi ideid värskel lähenemise ja paraja huu- moriga.

Muusikapäevade viimaseks kontserdik oli konkursi laureaateide lõppkontsert 14. mail Estonia kontserdisaalis.

Buxtehude veetis kogu oma elu Läänemere rannikul. Hansalinna- de metropoli Lübecki heliloojaga seob meid, muistse Revali asukaid, vahest rohkemgi, kui arvata võime, ning fakt, et kunagi moodustasid Läänemere-äärsed suuremad linnad ühtse kultuuriruumi, jõuab tänu sellistele muusikapäevadele üha selgemalt meie teadvusse ning annab meile uue identiteedi.

VÄRSKE VAIMUSTUS

Mis oli viimane muusikasünd- mus, mis teid tõeliselt vaimus- tas?

BERK VAHER

kirjanik ja kultuurikriitik

Tõeliselt vaimustas Reet Ausi moekontsert "Re Use" Tartus "Maailmaküla" festivalil – ühelt poolt taaskasutatud materjalidest valmistatud rõivaste demonstratsioon, teiselt poolt ka avangardne muusikasündmus, sest igal modellil (Maret Mursa, Maarja Jakobson, Kärt Johanson jt) oli ka oma laulu- või hääletusnumber, lisaks ühised heli- ja rüt- mimängud. Ka Kärt Johanson enda esinemine samal festi- valil koos Robert Jürjendaliga oli (taas) väga mõjus, aga olin "Seitset une nägu" ka enne elavas ettekandes kuulnud ja omajagu juba teadsin oodata, mis tuleb. Ehkki vahvaid üllatusi oli sealgi. Ent "Re Use" oli positiivne šokk, tohtu (naise)väega etendus. Võiks muidugi juba öelda, et eten- dus järgis "parimaid Von Krahlitraditsioone", ent mitte kõik Von Krahlitraditsioone ei küüni nii sügavale sisimasse. See oli aga vähemalt sama võimas kui "Eesti ballaadid".

F 5

luuletaja

Viimase aja kõige vaimustavamad muu- sikasündmused pärinevad The Sisters of Mercy eelmise aasta tuurilt – eriti võim- sana on meelde jäänud kontserdid San Diegos, Austinis, Budapestis ja Hamburgis. Neist viimane oli raputav elamus juba alates soojendusesinejast, kelleks tol õhtul oli Sistersi kitarristi Chris Catalysti *techno metal* projekt Robochrist.

Totaalse subkultuurse elujõu manifestatsiooniks kujunes New Model Army kontsert läinud sygisel Stoke-on-Trentis.

Meeldivalt jahmatav yllatus oli Dirk Ivensi taas kokku tulnud vana bänd Absolute Body Control Stockholmilt elekt- roonilise muusika festivalil "Tinitus 2006". Ka samal õhtul esinenud Front 242 ja sel suvel "Lorca Rockil" kuulnud The Stranglers tõestasid, et mõnedki auväärased veteranid on jätkuvalt võitlusvalmis. (Sisters ja Army puhul ei ole see mulle enam ammu mingi yllatus.)

Eesti oma bändidest on viimase aasta-paari parimad elamused Pedigree ja Shelton Sani kontsertidelt, Eestit kylanutest ei saa kuidagi märkimata jätta Type O Negative'i ega pooltyhjas Krahlis möllanud austraallaste Base- balli.

Kuna esimese hooga meenusid kontserdielamused, siis nendega siinkohal ka piirdusin. Kui jääda veel mõtlema, et meenutada viimase aja mõjuvamaid plaate vms, võiks jutt lõpmatuseni venida. Ja niikuinii on kõik sellised vastu- sed väga subjektiivsed.

My laulust

LIINA FJUK
muusikateadlane

Johansonid "Mailaulul".
FOTO DMITRI KOTJUH

Oleme vist harjunud sellega, et Tallinna laulumehed käivad teles esinemas ja saavutavad meedia kaudu tuntuse, aga Lõuna-Eesti on selline tore kant, kus huvitavad muusikud on mõnikord jäänud koju ja sõpradele oma laule laulma ning viimistlenud ja küpsetanud oma lugusid armsas koduses õhkkonnas. Vist sellepärast sobib ka autorilaulu festival "Mailaul" / "My song" nii hästi Tartusse, mis mõnes mõttes on ju ikka alles veel väike puust linn.

Selliseid Tartu festivale, kus koduseinte vahel laule septsenud habemikud või ka habemeta mehed ja naised oma lugusid rahva ees ritta seavad, mäletan juba lapsepõlvest. Alati oli saal puupüsti rahvast täis, kõik iga sõna, kõrv kikkis, kuulamas, sest vaid kõige tähelepanelikumad ja erksamad võisid kinni püüda nende uute kummaliste laulude inimlikke hetki lahti harutavaid sõnumeid. Vahel ootasime tundide kaupa, millal oma sõber või sugulane lõpuks mõned laulud lahti saab lüüa, senikaua võis saada ülevaate autoriloomingu mitmepalgelisusest. Mäletan, kuidas kord Mülleri Sass esines ühel sellisel festivalil Vanemuises. Õo oli juba käes, saal rahvahulgast lämbe. Sass muudkui sättis ja sättis oma asju seal klaveri juures, võttis kuue seljast ja sättis ikka edasi. Siis pani kuue teise kohta rip-

puma ja ikka veel ei alustanud laulu ega lausunud sõna. Siis pani kuue jälle selga, et see hiljem taas askeldamise käigus kusagile riputada... Väsinud publik pidi tahes-tahtmata sellise viivitamise peale elavnema. Kui Sass lõpuks laulma hakkas "Kaitske aborigeene ja kasakaid", siis olid kõigi meeled ärkvel teda kuulama ning ka mulle jäi see lugu eluks ajaks meelde. Sellistel autorilaulu festivalidel juhtubki tavaliselt nii, et kuulad ja mõtled kaasa, saad hingele tuge ja toitu, vahepeal vajud hajevile ning mõni imetabane lugu kõlab nii eriliselt, et jääb alatiseks meelde mõlkuma. Näiteks nagu paari aasta eest "Mailaulul" kuulnud Lauri Sommeri itk isale.

Ka sel aastal olid esinejad ja publik üksmeelselt kohal, taas ootusärevus kaasas. Kuna sel aastal ei saanud ma endale väikese tita pärast lubada kogu festivali ärakuulamist, siis kõnelen siin veidi ühest kontserdist, nimelt Pastaca südaõisest esinemisest ööklubis "Kellele ei meeldiks Johnny Depp". Mäletan, et Ramo Tederist (kellest hiljem saigi Pastacas) kuulsin esimest korda millalgi 1990. aastate lõpul, kui levis uudis, et tollase Kunstiakadeemia tudengi eesmärk on oma loomingu kokku sobitada kunst ja muusika. Sellest ajast peale on ta Pastaca nime all välja andnud mitu plaati oma muusikast (väljaandjad Kohvire-

cords, Ulmeplaadid ja mõned teised). Praegusel ajal on Pastacas saanud muusikuna teha koostööd teatri- ja filmitegijatega, loonud muu hulgas muusikat etnoloog Liivo Niglase filmidele ning Urmas Vadi näidendile "Kohtume trompetis". Mäletan, et VAT Teatris etendatud Vadi näidendi ja Pastaca muusika sümbioos oli sel moel täiuslik ja meeldejääv. Nüüd Tartus kontserdil taastus kogu selle näidendi absurdne, ajatu ja udusuleörn meeleolu nagu terviklik mälupeit.

"Johnny Deppi" klubis harutas Pastacas oma muusika kuulajate jaoks justkui lahti. Ta laulis või mängis ükskõik mõne muusikajupi sisse, salvestatud sämpel jäi korduma ning Pastacas lisas sinna siis veel teise, kolmanda, neljanda kihi. Kõige olulisem aga ei olnudki see salvestusevärk, vaid see, kui kordumatult oligi Pastacas tema ise, kui tundlik ja armas oli helide vool. Tema muusika koosneks justkui sulgiatest ornamentidest. Sellesarnast ei ole ma mujal kuulnud, isegi tema laulmismaneer ei meenuta õieti kedagi või midagi, võib-olla mingit kodust omaette ümismist. Live-esinemises võis jälgida, kui loomulikult ja musikaalselt Pastacas oma muusika kihid kokku punub, muusika voolab temast välja nii lihtsalt ja enesestmõistetavalt nagu mesi kärjest.

Põhjamaised heliilmad

KRISTINA KÕRVER

Põhjamaade Sümfooniaorkestri kontsert "Apocalypse" 9. mail Estonia kontserdisaalis. Dirigent Anu Tali. Kavas Richard Straussi sümfooniline poeem "Don Quixote", solistid Aleksander Knjazev (tšello), Andrei Dogadin (viola), Ingo de Haas (viul); Tõnu Kõrvitsa "Thule eelegiad" ja Erkki-Sven Tüüri Kuues sümfoonia.

Kümne aasta eest asutatud Põhjamaade Sümfooniaorkestri juubelihooaja lõppkontserdik oli dirigent valinud kolm väga keerulist partituuri. Kava raamis värske eesti muusika aastast 2007, selle vahele kõlas hilisromantilist orkestrimuusikat aastast 1897. Straussi poemi hiigelmõõtmel ja krõbedalt virtuoossed partiid panevad proovile nii orkestri võhma kui ka solistide võimed, samuti dirigendi suutlikkuse. Põhjamaade SOs mängivad head muusikud ning nii orkestri ees kui ka sees musitseerisid Straussi partiide vääriksid solistid... Võib-olla oli see lihtsalt juhus, et sel korral jäi muusikasse kirjutatud sära peitu ja orkestri ühisenergia ei kandnud seda tõepoolest pikka ja keerukat teost lõpuni välja.

Seda rõõmustavam oli orkestri hea kontakt uhiuue eesti muusikaga. Nüüdismuusika "võimaldab murda välja klassikalise muusika muuseumiõhustikust meie ja teie aega", kirjutab kontserdi kavalehel Anu Tali, kinnitades oma sõnu tegudega. Sel hooajal tõi Põhjamaade SO lisaks Tüüri Kuuendale sümfooniale esiettekandele veel Tõnu Kõrvitsa "Tuulde lauldud"; uemat või vähetatud eesti muusikat on ta salvestanud ka heliplaatidele ("Swan Flight" Tormise ja "Action. Passion. Illusion" Tüüri muusikaga). Sel õhtul kõlanud Kõrvitsa "Thule eelegiad" esiettekandele toimus tänavusel vabariigi aastapäeva kontserdil Vanemuises (dirigent Toomas Vavilov). Kõrvitsa viimase aja muusikat sobibki iseloomustama kujund "tuulde lauldud", võib-olla ka "endale lauldud" või "endamisi lauldud", mis toob nn kontserdisaalimuusikasse midagi rahvalaulu nukkerhelgest olemisruumist. Siin on pigem sissepoole üminat kui tavamõistes

eneseväljendust. Meenutades tema mõne aasta taguse loomingu eksotiilset võbelust ja ornamentaalset välisfassaadi, võib nüüdne heliilm oma puhtuse ja kargusega. Kuid kuhugi pole kadunud tönukõrvitsalik kõlapeesia ja erk tämbriäär, mis kujundab äratuntavalt iga tema orkestriteost.

Õhtu haripunktiks oli Põhjamaade SOle ja Anu Taliile pühendatud Tüüri Kuuda sümfoonia maailmaesiettekandele. Sündmus oli seda erilisem, et juba mõnda aega on Tüüri suurteoseid tellinud peamiselt välismaised orkestrid ja festivalid ning nõnda on ka esiettekanded toimunud väljaspool Eestit. On ütlematagi selge, et Tüür ja Kõrvits on loomult vägagi erinevad loojad, samas seob neid ühine huvi orkestrikõla vastu ning anne sellest kõlast ehitada ja luua. Iseäraliku kokkusattumusena ühendab sel kontserdil kõlanud teoseid ka setu rahvalaulu rikkalik pärand: "Thule eelegiad" teises osas "Kellä" kõlavast setu kandleviisid, mis kujutavad kirikukellade helinat; Tüüri sümfoonia on osalt kantud setu itku intervallikast ning suubub sellest välja kasvavasse kaeblevasse teemasse. Samas tundub, et itku kujund ei ole heliloojale ühese tähendusega – mitte leina suletud sümbol, vaid pigem sild, tee, üleminekukoht. "Itk võib mingil ootamatul hetkel muutuda jubilatsiooniks," annab Tüür kuulamiseks kaasa talle omase oksütmoronliku vihje. Teose koodas oli kauniks leiuks kontserdisaali külgrõdudelt orkestriga liitunud kandleansambli kõla.

Dirigendi ja orkestri koostöös tuli selgelt ilmsiks teose kihiline ja "kihisev" iseloom: helimassiiv voolas hõrenedes ja tihenedes; kohati ohlikunagi näival vulkaanilisel maastikul vaheldusid tipud ja sügavikud,

Erkki-Sven Tüür ja Anu Tali helilooja kodus Hiiu maal, Hirmustes. Seinal vastvalminud Kuuda sümfoonia partituur.

FOTO ANNE TÜÜR

kuid tee ei kadunud käest. Kuulates võis rõõmuga tõdeda, et tuttavlikest ja omaseks saanud elementidest oli Tüür loonud värske ja kordumatu maailma, teose, mis on ühtaegu kohutav ja lohutav, sünged ja õnnestav. Meenub Mahleri mõte, et sümfoonia ongi nagu maailm, see sisaldab kõike.

Võru XIII Folkloorifestival

19.-22. juuli 2007

PÖÖRIPÄEVALE!
OODAMI SINNO KÄÄNÜPÄÄVALE!

Aeg on taas kokku saada Võru suurtel ja väikestel lavadel, tänavatel, õuedes ja aedades! Üle 800 esineja, pooled neist väljaspoolt Eestit. Rohkem kui 120 tundi programmi.

Kreeka, Norra, Iirimaa, Costa Rica, Lõuna-Korea, Itaalia, Iisrael, Poola, Ungari, Slovakkia, Ukraina, Venemaa ja Gruusia lauljad, tantsijad ja pillimehed

Sind ootab võistumängimine lootspillidel @ õpi-ja tantsutoad tänavatants @ kirikukontserdid @ võrukeelne jututuba @ suur käsitöölaad lastele mänguõu @ sekka pisut võõramaist toitu ja igal õhtul simmanid.

www.wepro.ee/folkloor tel 505 8757 päälk Peeter Laurson

Ettevõttepartnerid: Võru Vabariik, Eesti Kultuurkapital, Võrumaa Omavalitsuste Liit, Võrumaa Kutsesektor, Võrumaa Kutsesektor, Põhja-Eesti Regionaalne Arengufond, MEIRA, Hansapank, Võrumaa Sisetööstus, Põhja-Eesti Regionaalne Arengufond, Võru Raadio, etv, RING fm, Maailm

Toetajad: Võru Tarbijate Ühistu; Enerel OÜ; Barrus AS; ABZ Reisid OÜ; Ritico OÜ; Võrumaa Kutsesektor; Ala-Rõuge Külaelstajate; Teva Kaabel; Marta fm; LõunaLeht; Valge Karu reklaamibüroo; Võru Foto AS

Noortefestival "Visioon" tõi kuulajani artiste Eestist ja mujalt

ESTER EGGERT
jazziajakirjanik

8.–10. juunini toimus juba viies noorte jazzimprovisatsiooni festival "Visioon". Kuigi ürituse pealavaks oli traditsiooniliselt Saue Gümnaasiumi saal, toimusid kontserdid ka Saue keskuse pargis, restoranis Clazz, Kadrioru pargis ning Kumus.

Õigupoolest ei saa "Visiooni" nimetada kitsalt noorte festivaliks. Iga kord on seal üles astunud ka mitmed jazz- ja rütmimuusika maailma tipud. Kui möödunud aastal oli peaesinejaks Chick Corea ansambli koosseisust tuntud saksofonist Eric Marienthal koos oma bändiga, siis seekordsel festivalil astusid publiku ette klahvpillimängija George Kontrafourise kvartett ja mõni aasta tagasi "Visioonil" juba esinenud ungari viiuldaja Zoltán Lantos projektiga "Mirrorworld".

Ilmselt oleks ülekohtune kritiseerida noori muusikuid kehva akustikaga koolisaalis tehtud lühikese esituse põhjal. Siiski jäävad ka sellise ürituse juures silma ja meelde koosseisud, kelle lähenemine on kõige innovaatilisem ja professionaalsem. Ühena nende hulgast tuleks kindlasti märkida Eesti muusikamaastikul võrdlemisi tundmatutest noortest Pärnu muusikutest koosnevat ansambli Green Tree. Jazz-rocki sugemetega kaasakiskuvast omaloomingust võib mõningase pillivaldamise ja kokkumängu viimistlemise järel saada midagi küllaltki paljulubavat.

Esimesel päeval esinenud koosseisude hulgast tuleks esile tõsta ka veidi kogenumate Otsa kooli muusikute projekti "Arktikum". Just see ansambel võitis 2006. aasta "Rainbow Jazzil" parima bändi preemia. Nende trumbiks on vaieldamatult Eesti estraadiklassika esitamine täiesti uues arranžeringus. "Arktikumi" kavas leidub nii Kustas Kikerpuu kui Arne Oidi loomingu. Tahaks kiita Kristjan Mazurtchaki oma

Holger ja Mairo, Marjamaa Brothers bändiga "Visioonil".
FOTO LEMBIT MICHELSON

loo "Moskva rong" huvitavat kõlapilti. Koosseisu nimi viitab põhjamaisusele ja sellised mõjud Mazurtchaki mängus ka peegeldusid. Kogu esitusele lisas palju juurde Sven Reiteli rokilik kitarrikäsitlus.

Teiste Eesti ansamblike hulgast paistis silma Viimsi Muusikakooli Jazzband. Varasematel aastatel on Ott Kasel olnud selgeid probleeme sellise suure koosseisu haldamisega, kuid seekordsel "Visioonil" astus publiku ette hoopis teise kõla ja tunnetusega bänd. Tavapärast kvaliteeti pakkusid ka vennad Marjamaad. Holgeri ja Mairo andekus vastavalt klahvpillidel ja saksofonil ei ole vist enam uudis, aga just vanema venna Mairo mängus võiks rohkem leiduda mitmekesisust ja mitte nii suurt orienteeritust klubimuusikale.

Peaesinejate kõrval oli välismaiseid külalisi noortebändide poole pealt veelgi. P. Jurjana Muusikakooli orkester mängis tuntud standardeid, kuid tuleb tunnistada, et arenguruumi veel jätkub. Kiita tuleb eestirootsi segaprojekti T.A.J.J., kelle omapärane klassikaliste mõjudega helipilt meenutas veidi Bela Flecki. Samas ei piisanud omapära loomisel ainult Tobias Hedlundi vibrafonist ja midagi kippus puudu jääma. See-eest noortel tänavamuusikutel ansamblist Dodo jätkus omapära nii instrumentaalse kui ka vokaalse poole pealt.

Peaesineja George Kontrafourise kvartett astus publiku ette juba esimese päeva õhtul. Selle Soomes elava kreeklase ansambel mängivad sellised tuntud muusikud nagu saksofonist Manuel Dunkel, kitarrist

Sami Linna ja trummar Jussi Lehtonen. Kui Kontrafourise hammondimängus peegeldus jõulisus, siis Manuel Dunkel lisas meloodilisemat arendust, toetudes siiski intensiivsele svingile. Hämmastav oli kvarteti sünergia, mille raames jätkus küllaga modernse jazz'i keerukust, kuid samal ajal ka huumorit. Nii leidis tähelepanelik kuulaja Manuel Dunkeli soolostki väikese jupi Ränirahnude animafilmi tunnusmeloodiast.

Kumu auditooriumis esinenud jazz-viuldaja Zoltán Lantos on "Visiooni" külaliseks ennegi olnud. Sel aastal saabuti Eestisse teistsuguse koosseisuga. Kui möödunud korral esines Lantos vaid kitarristiga, siis seekord oli tal kaasas ansambel, kus teiseks keelpilliks omapärane tsimbel, mitmesugused puhkpillid ja tohutu hulk huvitavaid löökpille. Lantosi ja tema ansambli mäng on meeldiv segu ungari ja India rahvamuusikast, kus ühe stiili elemente ei saa lahutada teisest. Viimast võib pidada Lantosi puhul nii plussiks kui ka miinuseks, sest selline "kompott" kipub kõikuma ühest äärmusest teise, muutudes pikapeale väsitavaks.

Üldiselt aga on "Visioon" üks järjekordne tänuväärne ettevõtmine Eesti jazzimaastikul, mis pakub noortele muusikutele võimalust näidata oma tööd laiemale avalikkusele ning toob igal aastal kohale nii mõnedki tipud. Loodetavasti jätkub Kristiina Liivikul ja tema abilistel ka tulevikus jõudu sellise ürituse korraldamiseks.

Muusikalinn Lissabon

JOOSEP SANG

Võib arvata, et Lissabon pole põhjamaalase silmis kuigi prominent-sel kohal Euroopa muusikalinnade seas – Eesti geograafiline ja kultuuriline kaugus Portugalist teeb oma töö, seda enam, et teele jäävad sellised metropolid nagu Berliin, Viin ja Pariis. Siiski on just nimelt muusika (eriti *fado*) lisaks värvi-dele, lõhnadele ja lõunamaisele elurütmile üks neid tegureid, mis Lissabonile talle omase näo annavad. Lissabon on meele-olude linn, kus iga samm tuletat meelde Portugali maailmavalitsemise aegu, isegi kui viimane koloonia käest on antud. Tänavatel kohtab arvukalt Angolast, Brasiiliast ja Cabo Verdest “emamaale” tul-nuid, arhitektuuris, nii kulunud kui ta ei olegi, avalduvad kunagised kuninglikud jooned. Isegi minu “super budget”-hotelli-toa laes olid elegantsed ornamendid ja lagunev maja rääkis kunagistest kuldsetest aegadest. “Are you Estonish?” küsis mu võõrastemajapidaja registreerimisraamatu tagant. “Astonished?” küsisin vastu. “Very much so.”

Kolmapäev, 2. mai. Teatro Nacional de São Carlos

Tutvumine muusikalise Lissaboniga algas ootamatu ooperielamusega. Portugalil pole tugevate ooperitraditsioonidega maa mainet, kuid ometi jättis sealses rahvus-ooperis nähtud Gioacchino Rossini “L’italiana in Algeri” tervikliku, üdini positiivse mulje. Toni Servillo lavastus oli heas mõttes traditsiooniline, rõhutades alžeeria bei haaremise aset leidvate sünd-muste koomikat ja mängulisust, ka lava-kujundus ning kostüümid olid ajastu-truud, samas markantsed. Tuleb tõdeda, et enamik soliste oli sisse toodud välismaalt: bei Mustafa osa laulis itaallane Lorenzo Regazzo, võrke punuva itaallanna Isabella rolli täitis ameeriklanna Kate Aldrich, tema armastatu Lindoro osa teine ameerik-lane John Osborne, hüljatud naise Elvira rollis oli ainsa kohaliku tähena Lara Martins. Solistid said Rossini lustlike, kuid tehniliselt vägagi nõudlike numbritega

Portugali rahvusooperi kuninglik interjäär paneb ahhetama. Ka laval toimuv väärib kiidusõnu.
FOTO ALFREDO ROCHA/TNSC

oivaliselt hakkama, hea tasakaal püsis ka arvukates kuni viie-kuuehäälses ansamb-
lites. Ainult kiita saab ka koori ja orkestrit.

Suurepärase akustikaga Teatro Nacio-
nal de São Carlos ei paku palju ainult kõrva-
le, vaid ka silmale. Teatrimaja on kuninglik
nii seest kui väljast, eriti teatri kuldne inter-
jäär oma arvukate loožidega on küllap ting-
inud ka väärika publikutraditsiooni. Ooperiõhtu
Lissabonis on kui kõrgklassi paraad. Võrreldes
paljude Põhja-Euroopa teatri- ja kontserdisaali-
dega, kuhu publik tuleb teksastes ja tossudes,
istudes halvimal juhul veel, jope süles, on
lisboeta'del stiili ja väljapeetust.

Neljapäev, 3. mai. Adeg do Ribateiro

Kui manada silme ette filmi- või foto-
kaadrid vanast Lissabonist, hakkab kõrvus
tahtmatult helisema *fado*. *Fado* ongi Lissa-
boni kõlaline embleem, muusika, mille ta
poleks linnal seda atmosfääri ja tõmmet.
Väga hea ülevaate *fado* rikkalikust ajaloo-
st annab Alfama linnaosas asuv muuseum
Casa do Fado, kus on väljas kaunitel tiitel-
lehtedega noodid, vanade ajakirjade esi-
kaaned ja müürirehed, videoklipid ajaloo-
listest filmidest ja kontsertidest ning suur
hulk kauneid portugali kitarre.

Adeg do Ribateiro on tüüpiline *casa*
do fado Bairro Alto linnaosa südames –
väike restoran, mis pakub traditsioonilist
portugali toitu ja atmosfääri, kuigi kahjuks
peamiselt lärmakatele turistidele. Minugi
kõrvallauas istusid kaks lakkamatult plät-
ravat hispaanlast, kes pälvivad *fado*'t kuula-
ma tulnud portugali perekondadelt sama-
suguseid põlglikke pilke nagu end lapiliseks
joonud soomlased tallinlastelt. Õhtut täitis
fado vadio, vaba õhustik, kus lubatakse lau-
da kõigil soovijatel. Kuigi see "vabadus" tun-
dus veidi lavastatud, pakkusid üles astunud
lauljatar, kaks kokka ja uksehoidja naudi-
tava etenduse. Kellel jäi puudu lauluhäälest,
korvas selle tõelise kire, pühendumise ja
siirusega.

Reede, 4. mai. Hot Clube de Portugal

Lissaboni jazzirahvas uhkustab sellega, et
nende linnas on Euroopa vanim järjepide-
valt tegutsev jazziklubi, mis saab peatselt
kuuekümneseks. Fotod seintel kinnitavad,
et aastakümnete vältel on "kuumas klubis"
esinenud mitmedki jazzihiiqlased, kuigi
saal on hämmastavalt ahas, mahutades
lahedalt vaid umbes 25 kuulajat. Kui istu-

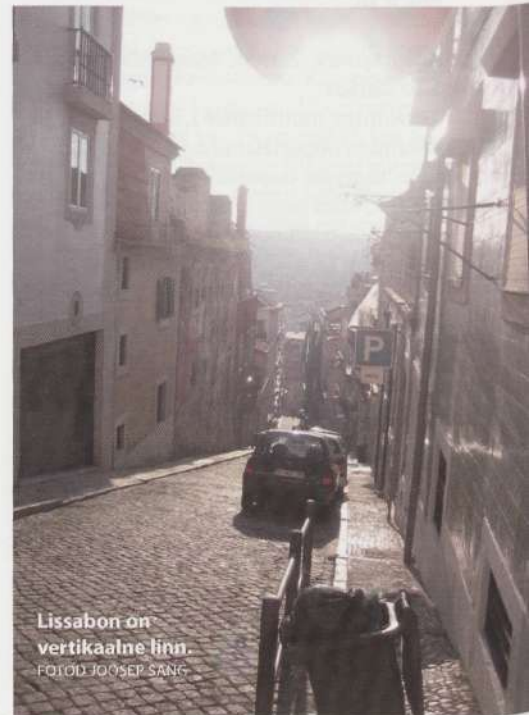
Kui tänapäeval on maailmakuulsad
ka lauljatar Dulce Pontes ja ansambel
Madredeus, rääkimata portugali juurtega
superstaarist Nelly Furtadost, siis Amália da
Piedade Rebordão Rodrigues oli esimene
rahvusvaheliselt imetletud portugali laulja.
Praegu on ta juba ebamaine, jumalik figuur,
kelle mälestust jäädvustavad muu hulgas
Lissabonis majamuseum ja tema auks
nimetatud plaadipood Discoteca Amália.

FOTO INTERNETIST

da päris lava ees nagu mina, tuleb lisaks
pingsale kuulamisele ka tähele panna, et
kitarrikaelaga vastu pead ei saa. Esines
Saksamaalt pärit, pealtnäha tudengitest
koosnev Baby Jazz Band, mis pakkus väga
heal tasemel küpset, valdavalt omaloomin-
gulist kava *bebop*'i juurest võrsunud nüü-
disjazzist.

Laupäev, 5. mai. Teatro da Trindade

Taas kord uhke teatrisaal soliidse publi-
kuga. Bairro Alto ühel peatänaval asuvas
saalis andis elu esimese soolokontserdi
fado-lauljate noore põlvkonna üks ko-
meete Raquel Tavares, kes on *fado*'sid
laulnud juba teismeeast saadik. Tavarese
häälel on tüüpilisest *fado*-häälest veidi mada-
lam ja lopsakam, kuid tema stiil on siiski
traditsiooniline. Kontsert oli hoolega läbi
mõeldud, lauljatar vahetas kostüüme,
mängis sekka ka ise portugali kitarri, pani
saali kaasa laulma ning teenis tormilised
ovatsioonid. Kui *fado*-majade atmosfääri
rikuvad sageli turistid, kelle jaoks *fado*
kuulamine on üks kohustuslik peatus
marsruudil vaatamisväärsused–restora-
nid–kaubanduskeskused, siis Teatro da
Trindade täissaali moodustas kohalik
asjatundlik ja osavõtlik kuulajaskond. Ja
tõtt-öelda on nii habrast ja detailitihedat
muusikat parem kuulata just kontserdi-

Lissabon on
vertikaalne linn.
FOTOD JOOSEP SANG

või teatrisaalis, olgugi et *casa do fado* on selle päris kodu ning parimad *fado*'d kõlavad alles varajastel hommikuhetkedel.

*

Lissabon on vertikaalne linn seitsmel määrel, kus ei minda mitte paremale ja vasakule, vaid üles ja alla. Kohalik koloriit võib kaugel tulijat igal sammul – vanaemad vestlevad rõdudel, vanaised mängivad pappkastil kaarte, pesunõõrid on tõmmatud üle tänavate. Hämmastav on vaadata, millise väljapeetusega vanalinna elanikud oma argiasju ajavad. Istusin ligi tundi aega pargis kahe vanamehe naabruses, kes raugematu innuga oma koertest ja koertega vestlesid, justkui oleks tege- mist suurima ilmaimega. Tõik, et ümbruskond kubiseb turistidest, ei muuda Lissabonis inimeste elurütmi, nii nagu on juhtunud Tallinna vanalinnas, kus kohtab ainult teenindajaid, teenin- datavaid ja kiirel sammul möödujaid. Lissabon on oma loomulikkuses ah- vatav reisisiht mitmel põhjusel, muusi- ka nende seas.

Mis on fado?

Fado on portugali juurtemuusika, linnafolkloor, mis sai alguse 19. sajandi esimesel poolel. Selle sünnile aitasid kaasa nii mauri kultuur, mis säilis Lissaboni Mouraria linnaosas, kui ka brasiilia muusika stiilid *lundum* ja *modinha*. Siiski on *fado* kõige ehtsam portugali hinge muusikaline väljendus, mille meeoleluses domineerib helget nukrust tähistav sõna saudade ja mille läbivaks teemaks on õnnetu, vastuseta jäänud armastus. *Fado* on väga traditsiooniteadlik muusika ning konservatiivsuses ongi suur osa tema tugevusest ja võlust. Samas mõjub ta seetõttu ka salakeelena ja ei anna end sugugi nii kergelt kätte nagu brasiilia samba ja bossa või Cabo Verde *morna*, mis peaksid kultuuriliselt ju meist veelgi kaugemad olema.

Fado's on terve rida kirjutamata reegleid. Laulja on riietatud musta ja naisterahval on tavaliselt õlgadel sall. Ta hoiab uhket, sirgeselgset poosi ja žestikuleerib peamiselt kätega, ta väljenduslaad on ülimalt kirglik. *Fado*-maja publik ei söö ega vestle laulude kõlades, vaid kuulab tähelepanelikult ning laulab lõbusamaid laule ka kaasa. Lood on tavaliselt paari minuti pikkused ja aplaus puhkeb alati juba enne laulu lõppu. *Fadista* saateansambel koosneb 12-keelsest kirka kõlaga portugali kitarrist ja tavapärasest kuuekeelsest kitarrist, sageli lisandub kontrabass (või akustiline basskitarr). Eksisteerib klassikaline *fado*-repertuaar, mida tuntakse ja taasesitatakse samasuguse traditsiooniteadlikkusega nagu Ameerikas sealseid jazzistandardeid.

Nagu öeldud, on *fado* levinud linnades ning rustikaalne portugali rahvamuusika kõlab hoopis teistmoodi. Peale Lissaboni *fado* on olemas Coimbra *fado*, mida laulavad ainult mehed ja mis on tihedalt seotud selle linna ülikooliga. Oma *fado*-stiil on ka Portos. Lissabonis kõlab *fado* põhiliselt Alfama ja Bairro Alto linnaosa *fado*-majades (*casas do fado*). Need on tillukesed restoranid, mille autentset õhkkonda kahjustavad tänapäeval sageli paraku roosapõised turistid.

Fado kuninganna on 1999. aastal lahkunud Amália Rodrigues, tõeline kultusfiguur, kelle tegevus innustas tervet põlvkonda suurepäraseid noori artiste. *Fado* tänast nägu jumestavad sellised *fadista*'d nagu Eestiski esinenud Mariza, Mísia, Mafalda Arnauth, Cristina Branco, Kátia Guerreiro, Joana Amendoeira, Helder Moutinho, Camané, Gonçalo Salgueiro jpt. *Fado*'l läheb praegu hästi, üha paremini ka rahvusvahelisel areenil.

Muusikahariduse foorum

IA REMMEL

23. mail toimus Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias Eesti muusikahariduse jaoks oluline sündmus, Eesti muusikahariduse foorum. Ürituse avas sõnavõtuga kultuuriminister Laine Jänes, päeva lõpetas kohtumine haridus- ja teadusministri Tõnis Luksuga. Foorumi keskseks märksõnaks oli muusikahariduse jätkusuutlikkus.

Muusikahariduse algaste

URVI HAASMA

Eesti Muusikakoolide Liidu esimees

Eestis on hetkel 87 muusikakooli. Koolid on jagatud seitsmesse regiooni, nende regiooniliste jaotuste järgi toimuvad ka üleriigilised erinevate erialade konkursid.

Eesti omapära on see, et on palju väikseid koole, kus õpilaste arv küünib vaid viiekümneni. Kuni 50 õpilasega on 17 kooli, 51-150 õpilasega 43 kooli. Kõige vähem on õpilasi Tootsi muusikakoolis ja kõige rohkem Nõmme muusikakoolis. Kuigi 1990ndatel Eestis sündivus tunduvalt vähenes, ei ole hämmastaval kombel õpilaste arv muusikakoolides mitte vähenenud, vaid isegi suurenenud. Eelmise sügise seisuga õppis muusikakoolis 11 396 õpilast, 2002/2003. õppeaastal oli õpilaste arv 9498.

Ühest küljest on hea, aga teisest küljest problemaatiline, et suurem osa lastest õpib muusikakoolis klaverit. Kuigi klaver on väga hea baaspill ja võimaldab hiljem teistele erialadele üle minna, on suur vajadus keel- ja puhkpillimängijate järele.

Teatud erialadel on suur õpetajate puudus. Väga oleks vaja keelpilli- ja puhkpilliõpetajaid, igal pool on puudus kitarrioõpetajatest. Samas on vaja tagada kvaliteet ning lahendus pole ka see, kui ilma hariduseta või mitte piisava erialase ettevalmistusega õpetajad õpetavad pilli või eriala. Vaja oleks statistikat, kui palju on koolides erinevate erialade õpetajaid, kui palju neid puudu on ja kui paljud neist õpetavad seda eriala, mida nad on õppinud.

Suur puudus on ka solfedžoõpetajatest. Neist on muusikateooria osakonna lõpetan

nud vaid 17, enamik on muusikapedagoogi või koorijuhi haridusega. Võib-olla peaks EMTAs koorijuhtimise ja koolimuusika erialal pöörama suuremat tähelepanu solfedžoõpetajate ettevalmistusele.

Tänapäeval on kujunenud selline olukord, et oleks vaja muusikakoolidele ehitada peale nn huvihariduse keskaste. Mida gi sellesarnast on mitmel maal, meile lähim on Soome.

Oleks vaja ka üle vaadata kehtivad õppekavad. Võib-olla peaks seal vähendama põhiastmes läbivõetavat materjali. Oleks hea, kui üldhariduskoolid arvestaksid muusikaõpinguid õpilase valikainetena.

KADRI LEIVATEGIJA

Tartu Heino Elleri nimelise Muusikakooli direktor

Eestis on väga hästi välja töötatud muusikaõppe esimene tasand, algaste. Toimib 87 muusikakooli riiklikult kinnitatud õppekavadega. Tase on kõrge ja meil on palju väga häid õpetajaid. Samas toimib Skandinaavia maades ja mitmetes teistes riikides peale riikliku õppesüsteemi veel väga palju alternatiivseid huvihariduse omandamise vorme. Soomes on hästi arenenud muusikakoolide süsteem, mis hõlmab üle 120 kooli, nende kõrval veel eramuusikakoolid. Rootsis on eelkõige eraõpetus. Norras käivad õppejõud keskustest filiaalidesse õpetama, õppetöö toimub ka väikestes küldes, kus koolides õhtupoole on muusikatunnid.

Eestiski on õppimisvõimalused mitmekesistunud. Toon mõned näited alternatiivsetest muusikaõppimise võimalustest: eramuusikakool Gamme Tallinnas, Kohila Koolituskeskus, muusikastudio Nissi Trolid, Sonare stuudio, Rapla kitarristustuudio, Musaklubi Tartus, Arsise kellade kool, Meero Muusik, Kaari Sillamaa laste kaunite kunstide kool. Neis stuudiotest õpitakse vabamates vormides.

Mõtlemisaine on solfedžo õpetamine. Solfedžo kipub sageli olema tund, kuhu

laps parema meelega ei läheks. Instrumentiõpetajad sooviksid palju rohkem solfedžo vaatlemist eriala toetava ainena. Ja see lõputu muusikalugu! Õpilane õpib üheksa aastat põhikoolis muusikaõpetust, viis aastat muusikakoolide programmi alusel, siis veel gümnaasiumis kolm aastat ja muusikaakadeemias kolm aastat. Ma loetlen valikuliselt, mis õpilane põhikooli lõpuks selgeks saama peab: ta tunneb eesti, soome, vene, rootsi, norra, inglise, taani, austria jne rahvamuusikat, omandab teadmised noodikirja tekkest naapoli lauluni, juudi rahva ajaloo ja religioonist. Puutumata ei jää austraalia põlisrahva saatus, pikalt peatatakse India muusika juures, käsitletakse hiina filosoofiat, räägitakse jaapani teatrit ja Põhja-Ameerika indiaanlastest. Siis romaani ja gooti stiil, gregooriuse laul, varajane mitmehäälsus, madrigal ja motett, rüütli laul, Madalmaade koolkond, renessansiajastu muusika, barokiajastu võrdlus renessansiga. Onneks jõutakse ka rockmuusika, hipiliikumiseni, progressiivse rockini ja õnneks vaadeldakse ka operit, balletti, muusikali, operetti. Õppeaine maht on üks tund nädalas.

Tulgem kokku ja vaadake, mis on see muusikaloo alus, mida me tahame põhikooli lõpuks õpilasele anda. Tal on ju seda kõike veel nii palju aega õppida.

Muusikaharidus üldhariduskoolis

ELIN OTS

Tabasalu Gümnaasiumi muusikaõpetaja, Eesti Muusikaõpetajate Liidu esimees

Arutlenud mõni aeg tagasi oma õpilastega ühe ajakirjas Muusika ilmunud artikli üle, et kas muusika suudab muuta maailma, leidsid õpilased, et muusikal on nende elus väga oluline roll ja, et muusika võib tõesti muuta maailma.

Mitmed olulised muusikakasvatusteadlased-uurijad on väitnud, et igal õpetajal peaks olema kindel arusaam sellest, mis on muusika, siit edasi võiks küsida, mis siis on

muusikaõpetuse eesmärk üldhariduskoolis? Margit Sutropi arvates hariduse eetiline loomus ei sisalda mitte ainult teadmiste andmist, vaid inimese kasvatamist ja kujundamist. Üldhariduskoolis ei ole õpetaja ainult aineõpetaja, vaid ta on haritlane, kasvataja, kes toetab õpilase eneseotsingut.

Muusikakasvatustlikust kontekstist lähtuvalt ei eksisteeri muusika nagu igasugune muugi inimtegevuse tulemus väljaspool ühiskonda. Seetõttu on muusikahariduse küsimused identsed kogu Eesti hariduse küsimustega – ja see, millist Eesti kooli me tahame, vastab küsimusele, millist Eestit me tahame.

Ümbritseva maailma ja eriti muusika-maailma muutumine eeldab muutusi muusikakasvatuses ja -õpetuses ning nõuab uue teadmise ja uute tingimuste arvestamist. Haridus on ime. Keegi ei saa mitte kunagi öelda, et tema muutis kedagi harituks. Ka ükski kool ei saa pretendeerida sellele, et andis hariduse. Haridust ei saa keegi kellelegi anda. Haridust ei ole kuskil olemas ja keegi ei saa seda võtta ega anda, müüa ega vahetada.

Võimalik on luua eeldusi kasvamiseks, õppimiseks, loomiseks, uurimiseks, mängimiseks, töötamiseks, musitseerimiseks. Võimalik on hoida ja kujundada huvi, kahelda, katsetada, vaielda ja veenduda; võimalik on laiselda ja end kokku võtta, ületada ja saavutada midagi uskumatut ning imetlusväärset. See ongi ühtäkki HARIDUS!

AARNE SALUVEER

Eesti Kooriühingu esimees, Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli direktor

Üldhariduskoolis on tegelikult küsimus alati selles, kuidas teha nii, et laps läheks muusikatunnist ära positiivse kogemusega? Kadri Leivategija esitas oma ettekandes küsimuse, kas muusikas on midagi liiga palju? Muusikas on kõike nii palju ja igaüks peab andma sinna oma osa, milles ta on kõige rohkem veendunud.

Kui 2000. aastal läksin Rocca al Mare kooli ja lõin lahti õppeprogrammi, et selle järgi õpetama hakata, siis see aasta ei lõppenud ei mulle ega õpilastele hästi. Seda, mis programmis kirjas, me väga sooritada ei saanud. Järgmisel aastal otsustasin hakata nullist peale, võtta esimese klassi õpilased ja vaadata, mida nendega teha

Veljo Tormis külas Kunda Muusikakoolis.

FOTO TAIRO LUTTER / SCANPIX

saab. Tuli kaks klassi täies koosseisus, kõik tahtsid laulda. Poolt neist ei oleks standard-ses mõttes muusikakooli vastu võetud. Aga see oli nii suur väljakutse, sa ei saa öelda lapsele: ma ei õpeta sind. Mina väidan, et üldhariduskoolis tuleb iga last õpetada. Ma väga austan neid õpetajaid, kes poistega vaeva näevad ja nad mudilaskoori võtavad. Sel aastal üldlaulupeol me tegime esimese klassi koorid ühehäälised nii poistele kui tüdrukutele, selleks, et kõik saaksid laulda, et keegi ei oleks muusikast kõrvale jäetud.

Me peame jälgima, kus on need kohad, kust me saame professionaalid kätte. Ei tohi jätta andekat last sinnapaika, kui näed, et on keegi teine, kes suudab teda rohkem arendada. Ma ei karda üleproduktsooni muusikas, nad leiavad koha, kuhu minna. Ja kui ka juhtivatel kohtadel on inimesed, kes on muusikaga kursis, siis on see parem, kui seal on sellised, kes pole muusikaga ülese kokku puutunud.

AIRI LIIMETS

EMTA koolimuusika instituudi juhataja

Lähtudes foorumi kesksest märksõnast, milleks on jätkusuutlikkus, küsiksin: mis-sugune peaks olema muusikaharidus, et olla pikemas perspektiivis jätkusuutlik ehk arenguvõimeline?

Sotsioloogiale ja filosoofiale tuginedes võib väita, et jätkusuutlikuks võib pidada süsteemi, mis on avatud struktuur, aldis

muutumisele, teisenemisele. Tänu avatusele on see süsteem sisemiselt variatiivne ning heterogeenne.

Jätkusuutlik süsteem peaks olema autorefleksivne, st see on miski, mis on tegevuses, protsessis, miski on see, mis ta on; kuid samal ajal on see ka iseenda mõtetust, ühtaegu nii tekst kui metatekst. Tähendusi luuakse siin ja praegu, kuid kui lähtuda näiteks prantsuse 20. sajandi filosoofi Derrida mõtetest, siis võib öelda, et muusikahariduse tähendus, mida me siin täna otsime, ei selgu mitte täna, vaid kunagi hiljem, sest tähendust lükatakse justkui kogu aeg enda ees. See kuulub meile, kuid mis see miski on, selgu hiljem.

Kasvatusteaduses on ajast-aega esitatud küsimusi MIKS, MIDA ja KUIDAS. Eesti hariduses domineerib tänapäeval jätkuvalt nõukogude ajal juurdunud kujutlus haridusest, mis paljuski läheb tagasi 17. sajandisse. See on kujutlus haridusest kui teadmiste, oskuste ja vilumuste kogumist. Selle kohaselt on koolis kõige keskpunktiks õppeaine kui selline, ülikoolides eriala, ja see on justkui väärtus iseenesest. Selline mõtteviis tuleb ilmsiks ka üldhariduskooli õppekavas, kus loetletakse, mida peab teadma, mida oskama, millised peaksid olema tulemused jne. Muusikaõpetus on riiklikus õppekavas liigitatud oskusaineks, aga kas on võimalikud oskused teadmisteta?

Jätkusuutliku süsteemi seisukohalt tuleks keskpunkti seada inimene, mitte õppe-

Viljandi Muusikakooli direktor Tonio Tamra proovib õpilasega uut timpanit.

FOTO ELMO RIIG / SCANPIX

aine. Muusikaõpetuse eesmärgiks selles kontekstis saaks olla ainult inimese kui terviku kujunemise toetamine ja soodustamine muusika abil. Ja haridust tänapäevases tähenduses tuleb mõista kui fenomeni, mille puhul tuleb keskseks pidada mõtestatust, tähenduste loomist, mõistmisprotsesse, tõlgendamist ehk interpreteerimist (mitte ainult muusikud pole interpreetid, vaid tegelikult kõik inimesed on interpreetid, kes interpreteerivad ümbritsevat tegekkust, loovad tähendusi, elavad igaüks oma tähenduste võrgustikus).

Haridust selles kontekstis ei tule mõista mitte teadmiste ja oskuste omandamisena, vaid inimese kui avatud süsteemi kujunemisprotsessina teatud tingimustes. See ongi see KUIDAS? Foorumil on juttu olnud sellest, mida õpetada muusikaloo. Kas rääkida Beethovenist, džässist või rockmuusikast – see polegi lõppkokkuvõttes nii oluline, vaid tähtis on see, et õpitav puudutaks inimest sisemiselt. Vastasel korral on õppija kujunemisprotsess väljastpoolt juhitud, õpitav on talle võõras ebahuvitav teadmine ja selline protsess pole jätkusuutlik. Ei ole ju harvad ka need juhused, kui näiteks muusikaakadeemia klaveri või viiuli eriala lõpetanu hakkab tööle õpetajana, aga ise ta enam mängida ei taha, ei pane enam õieti iialgi näppu oma pilli

külge. See osutab aga sellele, et tegelikult pole ta olnud liikvel sisemisest vajadusest, vaid oli n-ö väljastpoolt üles keeratud.

Samas huvi muusika kui sellise vastu on noorte hulgas tegelikult väga suur, sotsioloogiliste uurimuste põhjal lausa esikohtadel huvide pingereas. Noorte jaoks ei ole muusika puhul oluline mitte faktiteadmine, vaid emotsionaalseid seisundeid tugevdat funktsioon, suhtlemist saatev funktsioon ning ka meelelahutuslik otstarve. Valdavalt ei osata hinnata muusikat kui kunsti (muusika ei kannu seda väärtust), aga see on identiteedi loomise üks väga oluline vahend.

Muusikahariduses ei ole niisiis kõige olulisem küsimus MIDA, vaid KUIDAS. Kuidas teha nii, et muusika jõuaks inimeseni, et see teda puudutaks? Et muusikat hakataks mõistma kui kunsti? Need küsimused viivad meid aga otseselt muusikapedagoogikateaduse valdkonda. Need on küsimused, millele peaks vastused leidma ning andma muusikapedagoogikateadus. Kahjuks aga Eestis tänapäevane integratiivse kasvatusteaduse kontekstis viljeldav muusikapedagoogikateadus puudub.

TIMO STEINER

Tallinna Muusikakeskkooli direktor

Kuna olen selle foorumi üks ellukutsujaid, siis peatun valdkonna probleemidel veidi laiemalt kui ainult muusikaalase keskkooli hariduse vaatenurgast. Täna kohtumise eesmärk on, et saaksime suhelda, infot vahetada ja sellele toetudes edasi minna. Muusikavaldkonnal ei ole minu meelest väga selget nägemust, kuhu me soovime välja jõuda. Valdkonnale peaks tekkima vähemalt kümne aasta pikkune tulekuvision ja täpsem tegevuskava neljaks- viieks aastaks ette. Selline kokkulepe annaks muusikaharidusega seotud institutsioonidele parema võimaluse koostöö korraldamiseks, aga ka tugevama positsiooni rahastamise läbirääkimisteks ministriteeriumide ja kohalike omavalitsustega. Milline peaks see kokkulepe olema?

Kokkulepe peaks kindlasti arvestama muusikamaastikul tekkinud olukorraga, kus erinevad muusikavaldkonnad, klassikaline muusika, pärimusmuusika, džässmuusika jne kasutavad osalt sama huvigruppi nii kuulajate-mängijate tasandil kui ka konkurentsis muusikat õppima asuvatele noortele.

Peale selle ihuvad andekatele lastele hammast ka kõik teised valdkonnad (muusikaandega laps on andekas enamasti ka paljudes muudes valdkondades). Et teda tema haridusteel mitte lausa tükkideks tõmata ja mitte külvata asjatuid pingeid eri valdkondade esindajate vahel, vajame väga tarka ja asjalikku koostööd.

Muusikaharidus tugineb ja peabki tuginema traditsioonidele, aga ka loovus, atraktiivsus ja avatud meel ei tohiks olla meile võõrad. Viimase kahekümne aasta jooksul, mis mina olen läbinud õppijana ja õpetajana, ei ole väga olulisi muutusi tegelikult toimunud. Meie kultuuriruum on aga muutunud, samuti õpetaja ja õpilase suhe. Kas muutunud kultuuriruumil on meile sõnum? Tundub, et on. Ühest küljest eksisteerivad paljud nähtused, mis varem kuidagi ühist keelt ei leidnud, nüüd aga on kedagi šokeerimata koos. Sellest hoolimata kipub meie muusikaõpetus jätkama suletud ja kaasajaga vähe end kurssi viia tahtvat repertuaaripraktikat.

Teisalt tõdeme, et süvamuusikanäitajate arv lääne n-ö traditsioonilises muusikas väheneb, kuulajaskond kahaneb ja vananeb

ning järjest rohkem tuleb tööd teha uute kuulajate ja muusikat õppida tahtvate laste leidmisel. Kuigi muusikaõppijate arvu poolest ei ole me üldse halvas seisus (v.a muusikaline keskharidus, mis hetkel ei jõua anda kõrgharidusse piisavalt üliõpilaskandidaate) – 7,5 protsenti meie koolilastest on ametlikult seotud muusikaharidusega, lisaks veel eraõpetajad ja kõikvõimalikud stuudiod, mille kohta statistika puudub –, peame arvestama sellega, et Eestis on ikkagi vaid 1,3 miljonit elanikku s.o potentsiaalset muusikakuulajat, mängijat, loojat, õppijat. Seega on meie peamine küsimus hariduse vallas: kuidas saame tagada nende ressursside tingimustes kvaliteetse ja konkurentsivõimelise muusikahariduse (sõnapaar, mida muusikaharidusest rääkides ikka kohtame).

Mida need sõnad meie jaoks siis tegelikult tähendavad? Kas kvaliteetne on see, et õpilased on väga heade pillimänguuskusutega ja muud me neilt ei ootagi või tahame, et lisaks pillimänguuskusele oleks õpilasel ka lai muusikaline silmaring ja loominguline mõttelaad – sirgudes saavad ju enamikust neist eesti loomeliitude ühe huvirühma Interpreetide Liidu liikmed.

Hariduse kvaliteet võiks tähendada hariduse mitmekesisust, mida me täna veel erinevatel põhjustel anda ei suuda. Meie õppekava on üsna täispakitud ja ühelt poolt tundub, et oleks vaja õpetada veel uusi oskusi ja teadmisi (näiteks keskenduda senisest rohkem ansambli muusitseerimisele), teisalt aga küsime: miks meie õpilased sellise mahuga õppekava juures ikkagi nii vähe teavad? Siingi oleks lahenduste otsimisel võtmesõnaks koostöö – et muusikaliselt toetavad ained (solfedžo, harmoonia ja muusikaajalugu) oleksid erialale ka tõepoolest toetuseks ja et jagatavad teoreetilised teadmised kulmineeruksid mõjuva praktikaga. Samuti ei tohiks erialaõpetaja pedagoogiline töö piirduda pelgalt lugude õpetamisega erialaklassis. Ükski aine muusikakoolis ei tohiks olla asi iseeneses, vaid tervikut toetav ja pidevalt uuenevaid kokkuleppeid aktsepteeriv distsipliin. Milline on konkurentsivõimeline õpilane? Kõige tähtsam on, et ta saaks oma elus hakkama, et ei tuleks pettumust ega kibestumist, et (ka) muusikaharidus annaks talle võimaluse õnnelikult elada. Kuidas saab siin õpetaja abistajaks ja toetajaks olla? Eelkõige sellega, et õhutada õpilast muu-

sikat tajuma ka millegi muuna, kui harjutamise-esinemise lõputu nõiaringina. Ka eksistentsiaalsed küsimused (mis on muusika?, millepärast ma seda teen?) peavad saama küsitud ja alles kolmanda küsimuse “kuidas?” juures (kuidas me midagi teeme? – mingit teost mängime, fraasi kujundame, sõrmestuse paigutame), saab õpetaja praktiliste näpunäidetega tegelikult abiks olla. Ainult selle kuidas-tasandiga tegeldes on oht, et kasvatame muusikuid, kelle rõõm oma tööst hakkab aegamisi tuhmuma või halvimal juhul ei jõua see üldse tekkidagi. Kurb on näha õppetsükli läbi teinud muusikaõpetajat või orkestranti, kelle mõtlemine jääbki ainult hariduslike klišeede tasandile ja kes tunneb ennast turvaliselt ainult siis, kui saab õpetada/mängida vaid õpetatut, “õiget” muusikat – muu aga ärritab ja tekitab segadust.

MARGUS PÄRTLAS EMTA prorektor

Muusikakõrgkoolid kogu Euroopas muretsevad oma üliõpilaskontingendi pärast. Euroopa Konservatooriumide ja Muusikaakadeemiade Assotsiatsiooni (AEC) juurde on moodustatud isegi spetsiaalne kõrgkoolieelse õppega tegelev tööühm. Kõrgkoolieelse muusikaõpetuse pilt maailmas on kirju, seda on võimalik saada nii formaalharidusena spetsiaalsetes koolides kui ka eraõpetuse vormis. Eestis on riiklikult finantseeritav õpe Tallinna Muusikakeskkoolis, Georg Otsa nimelises Muusikakoolis ja Tartu Elleri koolis, kaks viimast loodi Venemaa *utšilistše* mudeli järgi. Soomes vastavad sellele õppeastmele konservatooriumid. Muusikakeskkooli tüüp on tulnud samuti nõukogude ajast, kuid seda laadi koole eksisteerib ka mõnes teises riigis. Paljudes maades on muusikakõrgkoolide juurde moodustatud noorteosakonnad. Inglismaal toimub õppetöö seal nädalavahetustel, lapsed sõidavad hommikul tundi ja õhtul tagasi. Soomes eksisteerivad kõrvuti konservatooriumid ja Sibe-riuse Akadeemias noorteosakond.

EMTA üliõpilaskonna statistika näitab, et 24 protsenti üliõpilastest on Otsa kooli taustaga, 20 protsenti on tulnud Muusikakeskkoolist ja 15 protsenti on Elleri kooli lõpetajad. Viimastel aastatel on süvenenud ka tendents, et Akadeemiasse tullakse juba Otsa või Elleri kooli II või III kursusel.

Need kolm kooli on EMTA põhiline taime-lava, seetõttu on koostöö nendega meie prioriteet. Samas näeme, et 25 protsenti EMTA praegusest üliõpilaskonnast on nendest koolidest mööda läinud. Neist enamik õpib laulu, koolimuusika ja elektronmuusika erialadel, väga üksikud mõnd pilli või dirigeerimist.

Keskmine lõpetajate arv on kolme kooli peale 79. Tänavu peaks EMTA bakalaureuseõppesse astujatele moodustama 102 õppekohta. Isegi kui kolme kooli lõpetajad tulevad sajaprotsendiliselt edasi õppima, jääb sinna ikkagi kolmandikusuurune tühimik, mis tuleb täita väljastpoolt tulevate üliõpilaskandidaatidega. Seetõttu ei toimi Eestis hästi muusikahariduse püramiidi mudel, pigem on keskastme puhul põhjust rääkida pudelikaelast.

SIIM AIMLA

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli õpetaja

Kasutan oma ettekandes sõna rütmimuusika. Varem on alati räägitud pop-jazz muusikast ja pop-jazzi õppekavast. Äsja valminud muusikakoolide keskastme uues õppekavas on aga senine pop-jazzi eriala saanud nimetuseks rütmimuusika erialad. Sõna on heaks kiitnud ka jazziliit. Miks on termin rütmimuusika parem kui pop-jazz? Kumbki neist ei ole päris ideaalne. Sõna pop-jazz kõigepealt ei väljenda selle aine ja selle muusikastiili sisu. Sellist muusikastiili nagu pop-jazz tegelikult peaaegu ei olegi, ja kui on, siis on see selline stiil, mida me oma õpilastele meelsasti ei õpetaks.

Olen kuulnud arvamusi, et kui rütmimuusikat hakatakse algastme muusikakoolides õppima, siis varsti ei jäägi enam kedagi klassikalistele erialadele. Praegu õpib rütmimuusika erialal 0,7 protsenti õppijaskonnast – seega suureks hirmuks põhjust ei ole. Kindlasti see arv suureneb ja see on täiesti loomulik. Ma tahan rõhutada, et rütmimuusika õppijate hulk ei tule teiste erialade arvelt, sellega me saame lihtsalt tuua muusikaharidusse inimesi juurde.

Suureks probleemiks on praegu see, et muusikalises alghariduses on rütmimuusika õpetajate puudus. Kutsekoolidel võiks olla õigus anda lõpetajale diplom, millega nad saaksid muusikakoolides anda rütmimuusika algõpetust. Kui sellega liiga viivi-

EMTA sümfooniaorkester proovis Estonia kontserdisaalis.

FOTO MAREK VILBA

tada, võivad anded ja inimesed kaduma minna.

ANDRES PUNG

Haridus- ja teadusministeeriumi kutse- ja täiskasvanuhariduse osakonna juhataja

Eesti muusikahariduse üks märksõnu on kindlasti valikute mitmekesisus. Tuleks säilitada kutseõpe Otsa ja Elleri koolis, tuleks säilitada Muusikakeskkooli variant ja arendada edasi kombinatsiooni tava-keskkool pluss muusikaõpetus kutseõppeasutuses.

Täna on ka juba kõlanud mõte, kas taastada tüne väljund huvikoolide muusikaõpetajatele. Eelmisel aastal valmis kutseõpetaja kutsestandard ja seal oleme ette näinud kutseõpetaja tasemed kolm, neli ja viis. Äkki oleks samasugune süsteem rakendatav ka muusikakooli õpetajate puhul, kuigi ma loomulikult saan aru, et palju parem on omada muusikakoolis kõrgharidusega õpetajaid. Samas me teame väga hästi ka seda, et kõrgharidusega muusikud sageli väikestesse koolidesse ei jõua ja siin me seisamegi varsti valiku ees, kumb on parem, kas hoida standardit kõrgena või valmistada ette keskastme õpetajaid, kes võibolla meelsamini lähevad tööle ka väiksematesse maakohadesse.

Tänane arutelu näitab väga selgelt, et

põhiprobleem muusikahariduses on tagada andekate õpilaste muusikaalase haridustee jätkumine ja et kadu haridustasemetel vahel oleks minimaalne. Selleks oleks vaja välja töötada kindel kureerimissüsteem, kus iga järgnev muusikahariduse tase kureerib eelnevat. Väga oluline osa on siin ka kutseliitudel. Kogu seda suurt pilti võiks koos hoida Muusikanõukogu, samuti peaksid olema kureerimisse kindlalt kaasatud kõrgkoolid. Selline süsteem aitaks ka tagada paremat erialadevahelist tasakaalu.

Muusikahariduse kõrgaste

PEEP LASSMANN

EMTA rektor, Eesti Muusikanõukogu esimees

Eesti muusikaelu on ääretult mitmekesine ja huvitav. Olen korduvalt kuulnud erinevate maade diplomaatidelt arvamusi, kas ongi teist nii väikese rahvaarvuga maad, kus on nii kõrgetasemeline muusikaelu. Ja see paneb ka ärevalt mõtlema, kas see kõik on jätkusuutlik?

Muusiku ettevalmistus algab vara ja kestab kaua. Eestis on võimalik kakskümmend kolm aastat muusikuks õppida. See ei tähenda tingimata, et kahekümne kolme aastaga saab muusikuks – mõni saab võibolla näiteks kolmeteistkümnega, mõni ei

saa kunagi. Muusikahariduse jaoks on aga oluline, et see nn haridustunnel oleks teraviklik, et seal ei oleks auke, kust on võimalik välja pudeneda, sest meid on nii vähe. Selleks on vajalik koostöö.

Teeb rõõmu, et sündivuse langusega ei ole kaasas käinud samaväärset muusikaõpilaste arvu langust. Muusikaüliõpilasi on praegu kokku umbes 700. Sellegipoolest tuleb olelusvõitlus äge ja selles situatsioonis peab, nagu ütles Shimon Peres sünagoogi avamisel, "väga ettevaatlikult ennast liigutama".

Tuleb ka muusikaelu jätkusuutlikult jätkata. Ülikool omakorda saab olla edukas ainult siis, kui tal on tugevad ja atraktiivsed õppejõud. Tahan siinkohal ka mainida, et EMTAs toimus mõni aeg tagasi rahvusvaheline akrediteerimine ja hiljuti jõudsid kohale ka tulemused: kõik meie õppetoolid on akrediteeritud täisakrediteeringuga.

ANDRES SIITAN

ERSO direktor

Vaatlen muusikahariduse probleeme tööandja seisukohalt. Orkestrikohtade taotlejate tase on tööandja aspektist vaadates äärmiselt ebahütlane. On erialasid, kust leiab inimesi suhteliselt kerge vaevaga, kuid on ka erialasid, kus valitseb praktiliselt täiesti tühi maa sellest hoolimata, et inimesed on saanud muusikalise kõrghariduse ja peaksid olema küpsed leidmaks tööd.

ERSO direktorina pean tunnustama, et konkurssidel orkestrikohtadele on edukamad need, kes on omandanud vähemalt osaliselt oma hariduse väljaspool Eestit. Küllap on põhjus siin ka selles, et andekamad lähevad Eestist välja õppima ja tulevad tagasi. Valus küsimus on aga see, kas ikka alati tulevad? Kui vanasti mindi ennast täiendama Moskvasse või Peterburi, siis tuldi sealt enamasti ka tagasi, aga need, kes lähevad läände, jäävad sageli sinna. On muidugi hea meel, kui maailma tipporkestrites töötab Eestist pärit muusikuid, see on meie tugevus, aga nad on ikkagi meie jaoks kadunud.

Positiivse tendentsina leian, et liiga solistikeskne õpe on hakanud EMTAs vähenema ja inimesi valmistatakse rohkem ette selleks, et nad tulevikus leiaksid tööd muusikakollektiivides, õpetaja või koorilauljana. On väga positiivne, et EMTA ja ERSO va-

hel valitseb tihe koostöö ja tehakse ühisprojekte. Nii saavad õppurid paremini aimu sellest, mis neid ees ootab.

HARRY ILLAK

*TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia
õppedirektor*

Muusikakoolis peab õpetaja olema proportsionaalselt rohkem õpetaja kui pilliõpetaja. Õpetaja isiksus on oluline. Huvi- koolis on tegemist inimese huvide laiapõhjalise arendamisega. Tuleb teha nii, et noor inimene lahkuks tunnist õnnelikuna, tahaks jälle tagasi tulla, tuua sõbrad kaasa.

Kuna õpetajate puudus on suur, siis käivad õpetajad tööl sageli mitmes kohas. Täiendõppe kaudu oleks meil vaja järjest rohkem mitmepilliõpetajaid.

Üks võtmeküsimusi on motivatsioon, kuidas motiveerida lapsi muusika juurde tulema. Ajad on muutunud, see, kuidas laps praegu pilli juurde tuleb, erineb kindlasti sellest, kuidas see oli kakskümmend viis aastat tagasi.

Kõik valdkonnad tegelevad oma järelkasvu otsingutega, siin valitseb juba halastamatu konkurents. Muusikahariduses on meil võimalus teenida ühiskonda, suunata muusikaõpingute kaudu noori paremate võimaluste poole.

TAMMO SUMERA

EMTA tudeng, EMTA üliõpilasesindus

Räägin Eesti muusikalisest kõrgharidusest EMTA üliõpilaskonna esindajana.

Enamik tudengeid leiab, et EMTA hoone ja õppekeskkond on väga heal tasemel. Leitakse, et kontakt struktuuriüksustega on hea ja üldine info kättesaadav.

Kuigi EMTAs on palju professionaal- seid õppejõude, toovad paljud tudengid sellest hoolimata välja suurima valupunk- tina heatasemeliste õppejõudude puuduse. Ka välismaale õppima asumise ühe põhju- sena nimetatakse parema õppejõu juurde minemist.

Teiseks suureks valupunktiks Eesti muu- sikalises kõrghariduses peetakse vähest konkurentsi tudengite vahel ja kesist ees- kujude või iidolite olemasolu. Suurem osa õppureid loodaks konkurentsi suurenemist seoses välistudengite tulekuga EMTAsse. Paraku on see hetkel konkurentsi pigem just alandanud. Heade välistudengite Ees-

tisse tulemine eeldab EMTA muutmist atraktiivsemaks, rohkemate rahvusvahe- liselt populaarsete õppejõudude olemasolu.

Välismaale õppima asumise ühe põh- jusena tuuakse ka sealne mitmekesisem ja kvaliteetsem muusikaelu. Kujunevale muu- sikule on äärmiselt oluline peale oma isik- liku pillimänguoskuse ka kokkupuude aktiivse ja kõrgetasemelise muusikaeluga. Kõlama on jäänud arvamusi, et Eestit külastab liiga vähe külalisorkestreid ja tipp- soliste.

Õppekavade osas leiavad tudengid, et mõnedes ainetes on õppekava liiga laiali- valgus. Ei ole harvad olukorrad, kus üks õppejõud annab mitmeid erinevaid aineid, kuid reaalsed tunnid kas ei toimu või õppe- jõud püüab läbi viia kõike ühekorraga.

Endiselt tekitab poleemikat orkestri- mängu õpetus. Üliõpilased leiavad, et igapäevased orkestriproovid pole piisavalt efektiivsed. Probleem on suuresti õppijate erinev tase, kusjuures nõrgemad hoiavad tugevamate arengut tagasi ja vastupidi. Tudengid tunnevad, et nad ei ole orkestri- mängus rahvusvaheliselt konkurentsivõi- melised. Keelpilli- ja puhkpillimängijad arvavad ka, et ansambli mängule pööratakse liiga vähe tähelepanu. Samal ajal ei kuule erilist kurtmist aga muusikateaduse, hu- manitaarainete ja kultuurikorralduse osa- kondade tudengite poolt, millest peaks välja lugema, et neil on osakonnasiseseid probleeme õppekorralduses vähem.

Tööhõivele mõeldes arvab enamik pilli- mängijaid, et nad on võimelised saama pärast kooli lõpetamist erialast tööd. Küll aga tuuakse miinusena välja, et õppimise kõrvalt tuleb ka töötada.

Kõigile neile probleemidele lähitulevi- kus lahenduse leidmine on väga raske või lausa võimatu. Raske töö ja kriitilise enese- hinnanguga on see ehk võimalik ülehomo- me. Lõpetuseks tahaksin aga kinnitada, et EMTA tudengid on oma kooliga üldiselt rahul.

ELU ELAMUS

Millised on olnud teie elu suurimad muusikaela- mused?

MARET MURSA TORMIS

Alexanderi tehnika õpetaja

Minu esimesi sügavamaid muusikaelamusi oli Jethro Tulli album "Aqualung". Ian Anderson on siiani üks minu suuri lemmikuid. Sügavalt on raputanud Carl Orffi "Carmina Burana", esimene kord kuulsin seda umbes 14–15-aasta vanuselt. Jean Sibelius "Finlandia" tähendus avaneb lõputult iga kord, kui on olnud võimalust elavat ettekannet kuulata. Viimati oli see Neeme Järvi juubelikontserdil. Veebruaris sattusin barokkmuusika festivalile, usbeki rahvamuusikat esitava lauljanna Munodžat Jultševa kontserdile. Olin lummatud. Tema laul viis kaasa väga sügavale.

Ja Tõnis Mägi on alati minu lem- mikute hulka kuulunud.

AARNE SALUVEER

Eesti Kooriühingu esimees, Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli direktor

Suurimad muusikaelamused:

1. Emma Kirkby kontsert Amsterdams Concertgebouw's
2. YES Euroopa Noorteorkestriga
3. EMO Ensemble
4. Estudio Coral de Buenos Aires diri- gent Carlos Lopez Puccioaga

NYJD-unistus

TÕNIS KAHU

kriitik

"NYJD-muusika. Uued helid Klassikaraadios". Koostajad Tiia Teder ja Immo Mihkelson. Eesti Raadio/Klassikaraadio, Tallinn, 2007.

Soovi korral võib Klassikaraadio raamatut kogu selle mitmekesisuses kirevuses näiteks "polüfooniaks" nimetada. Kuid olgem ausad. Siinses mitmekesisuses on toda vana head keskuski – haardelt, tiheduselt, sõnatehnoloogiliselt – siiski just seesugusel määral, et nii umbes pool tosinat kirjutist oleks rahumeeli võinud ilmumata jääda. Teisalt jälle tundub, et raamat on oma ebaühtluse üle mõnevõrra isegi uhke ja ehk tulekski hakatuseks küsida, et miks nii?

Kui olin oma lugemisjärjega kusagil poole peal, hakkasin selgemalt tajuma seda, mida varem nagunii juba olin aimanud. Ja nimelt seda, et Klassikaraadio raamat on midagi enam kui üks pidupäevane tekstikogu. Lühidalt öeldes on "NYJD-muusika" ning tegelikult kogu see kõnealune raadiojaam oma viimaste aastate arengutes üleüldse tulnud kehtestama üht uut esteetilist väljavaadet, et mitte öelda normi tänases eesti kultuuris. Nood nyjd-muusikalised "uued helid Klassikaraadios" võiks siin kirjutatu põhjal asuda sealpool fikseeritud žanripiire, väärtustada loovust ja eksperimentide intriigi, uurida algset oma selja taga ja tulevikku eespool ning uskuda samas sügava meeleliigutuse võimalikkust just nyjd ja praegu, olevikus. See idüll on sümpaatne ja samas on mul temaga tohutul hulgal probleeme. Aga sellest hiljem. Praegu tahaksin lihtsalt rõhutada selle kirjelatud kontseptsiooni sünni kaht asjaolu sellistena, nagu nad end siin raamatus ilmutavad.

Tähtis on kõigepealt see, et Klassikaraadio muusikaline ideaalmudel on kollektiivne loomine, mitte mingi kultuurilise eliidi väljamõeldis. Seda uut muusikat ei defineeritagi siin raamatuski otsesõnu kusa- gil, ent vihjena, unistusena on ta olemas paljudes tekstides. Ta on otsitud, ta on oodatud ning iga inimene, nii tegija kui ka

kuulaja, võib põhimõtteliselt oma meeli vabastades selle ära tunda. See on selline moodne fantaasia, kus inimesed, kes tahavad omavahel vahetada muusikalisi signaale, leiavad ühe raadio eetris enesele selleks ruumi. Ma olen isegi selle kaudu signaliseerinud ja üht-teist ka vastu saanud.

Sellest tulenevalt teine moment. Klassikaraadio nyjd-esteetika lähtub kogemusest, kõlalises puudutusest raadio ääres ja mitte teoreetilistest skeemidest. Kogemus on miski, mida pole vaja professionaalse sõnavara lihvida, mis ei pea isegi otse üldistus- või järeluskõlblik olema. Kogemusega ei saa vaielda. Kogemus ei saa olla vale. Tema mõõt on tema puhtus ja ausus ning seda on raamatu tekstivalikus näha. Nii me leiamegi siit viiteid trotslikus fännisüdames sündinud lembustele – džäss, *new age*, vikerviisid. Ja ainult viimasel juhtumil, Berk Vaheri hästi kirjutatud loos, üritatakse analüüsida toda kogemust ennast. Halvemal juhul näib, nagu oleks mõne kirjutise autor juba ette kokku leppinud, et see, millest ta räägib, on hea muusika nii esteetilises kui ka kultuuripoliitilises mõttes ega küsi sinna juurde ühtegi sisulist küsimust. Just demokraatlikust hoiakust, kollektiivsusest ja kogemusekesksusest saab alguse siinsete tekstide kõikuv kvaliteet.

Kui kehvemad ja keskpärasemad kirjatööd näivad uskuvat, et kui oma elamusi ausalt järgida, on muusikast võrdlemisi kerge kirjutada, siis kogumiku paremik tunnistab risti vastupidist – muusika on ka kogemusena keeruline, vastuoluline ja riskantne. Toosama Berk Vaheri kaastöö näiteks otsib oma armastatud vikerviisidele (Nõukogude Eesti raadios fikseerunud ajaviitemuusikale) ilmselgelt uut diskursiivset lähenemisviisi, uut sõnavara, avaramat kui näiteks tavapärase rockžurnalism. Muidugi on mitmedki kriitikud laias maailmas (näiteks David Toop) selle teema juba lahti kirjutanud, kuid Vaher on liiga hea kriitik, et seda siin lihtsalt korrata. Ta alustab väga isiklikest kogemustest raadio ääres ja tajub teraselt oma kiindumuste tõrjutust nn hea maitse maailma poolt. Tema olukord on

keeruline. Ühest küljest tahab ta oma armastatud muusika varjust välja kõigile nähtavaks tuua. Teisalt aga saab ta aru, et see varjusolek on nende kõlade sügavamas loomuses. Kas ma nõustun tema järelustega? Oh ei, tingimata mitte. Kuid igatahes on siin küsitud ja vastatud tõsiselt ja olulisi asju.

Teine vägagi väärt lugemine on Kersiti Inno juhitud vestlusring "Eesti ballaadide" teemal. Ka siin on küsimus muuhulgas just selles, kuidas üldistada üht kogemust, kunstist saadud vapustust. Mida üks elamus õigupoolest ütleb? Kuidas minna peaaegu puhtalt tajutasandilt tagasi üldisemate küsimusteni identiteedist, kultuurilisest mälust või loomise olemuslikest küsimustest. Ehk nagu väljendas üks vestlusringis osalejaid, rahvaluuleteadlane Madis Arukask: "Me tõesti ei mõista neid "Eesti ballaade" või regilaule kui bukvaalteksti, vaid nad realiseeruvad meile pigem külmavärinatena." (Lk 188)

Kaks väga head teksti on raamatusse toonud toimetaja Immo Mihkelson. Mihkelson pole kunagi olnud teab mis ülevoolavalt "pürotehnilise" kirjutamisstiiliga kriitik ning samuti mitte silmatorkavalt kirglik oma hinnangutes. Kuid ta oskab kuulata, märgata ja kirja panna. Intervjuu helidest ja inimloomusest Kanada eestlasest muusiku ja mõtleja Udo Kasemetsaga näib olevat olnud selline vestlus, kus ka ise oleksin tahtnud osaleda. Ning eesti muusika ajalookatke fikseerimine aastail 1956–1980 Eesti Raadios jäädvustatu kaudu on osutunud kaugelt viljakamaks, vaimsel pingelisemaks, kui lootat oleks võinud. Samas oli see tegelikult vägagi hoogne ja sujuv lugemine. Kohati naljakaski. Näiteks lugu vähe tuntud heliloojast Helmut Rosenvaldist, kelle lindistatu Sonatiin teenis kuuekümnendate Eestis mittetarvilikke avangardismipunkte, kuna pandi studios tagurpidi kõlama. (Lk 75) Igatahes on siin olemas uue raamatu stardikapital ja kunagi loodan ma seda ka kaante vahel näha.

Häid lugusid on veelgi, samuti on mõnedki head mõtted peidetud keskpärasema

tekstimassiivi sisse. Mõnel juhul, näiteks Märt-Matis Lille käsitluse puhul modernismist eesti kultuuriruumis, nõuaks teema ilmselgelt suuremat haaret, kuiapid raamatuleheküljed võimaldavad. Aga nagu öeldud, kõik lugemisväärt ja isegi vähem lugemisväärt siin raamatus kompab omal moel selle uue, loomult nyjdse muusika piire. Ühed tunnistavad nende piiride ja sisemiste pingete olemasolu, isegi võimendavad neid sügavama tunnetuse nimel. Teised võib-olla isegi ei taipa, millega nad silmitsi on. Ma ise lubasin eespool vähemalt mõned nendest Klassikaraadio nyjd-muusika esteetilisest sõlmküsimumest ära nimetada ja prooviksingi seda nüüd teha. Neli olulisemat, ehkki vaevalt et ammendavat, võiksid olla järgmised.

Esiteks küsimus sellest, mis on meie kultuuris oma ja mis võõras. Eesti viimaste aastate arengulugu on olnud kummaline selles mõttes, et taasiseseisvumine tõi korraga käibe kaks omajagu vastandlikku skeemi. Esiteks oli kätte võidetud rahvusliku identiteedi vabadus, õigus otsida eestluse loomust kultuuris. Teisalt aga lubas uus kapitalistlik reaalsus hoopis identiteetide paljusust, isegi nende kunstlikkust ja fiktiivsust. Teisiti öeldes on siin olemas enesepiiramise ja kosmopolitise valikuvabaduse konflikt ning Klassikaraadio on paratamatult pidanud oma tegevuses, sealhulgas siin raamatus selle küsimusega tegelema. Toosama "Eesti ballaadide" vestlusring ei saa sellest kohe kindlasti mööda.

Kirjandusõppejõud Arne Merilai näiteks ütleb seal: "Siin on tõepoolest potents mõlemas suunas liikumiseks, nii väljapoole Eestit, maailma, kui ka meie kultuuri sügavusse. Ühel poolt rahvusvaimu tutvustamine teistele, samas on see liikumine meie endi poole, iseendasse." Kuidas ikkagi käituda, kui meie ees on miski, mis ähmaselt tuttav, kuid ometi sügavalt võõritatud. Tormise muusika on ise juba stilisatsioon, lisaks Von Krahli Teatri lavastus ja jaapani päritolu koreograafia – kuidas see tänapäevane poeetiline keel meie rahva ürgse loomuse kontsentraadi ikkagi välja toob? Sama laadi küsimusi küsivad siin teistes seostes teisedki...

Teiseks, küsimus massikommunikatsiooni ja turu osatähtsusest Klassikaraadio vaimsetes otsingutes. See on keeruline ja trikikas küsimus. Raadio ja raamatki näivad kohati pidavat elementaarseks toda vastandumist globaalsele meediasurvele, aga siiski ei pruugi see nõnda lihtne olla. Kui ma eespool nimetasin Klassikaraadiot demokraatlikuks institutsiooniks, siis on see ikka meedialiberalismist nõnda erinev mõttkava. Meedia kohta on ju kogu aeg kehtinud kaks loogikat; ühel juhul leitakse ta olevat kahjulik ajaloputus, teisel (näiteks Walter Benjaminil) on ta aga demokraatlik ja elitaarsust lõhkuv. Samamoodi väldib raamat otsesõnu turusuhete teemat, aga kas ei toimu muusika stilistiliste piiride ületamine ikkagi eeskätt just turul? Liina Fjuk

oletab oma identiteedi ja pärimuse käsitluses, et "globaalse meedia maailmas lämbub oma lugude kaudu vana identiteedi edasiandmine ruttu" (lk 217). Võib olla, kuid sellele, mida me oleme nüüd ja praegu, õpetab meedia vastama küll. Iseasi, et need pole alati need lood, mida me omas kultuurilises korrektsuses kuulda tahaksime. Üks kaalukas võtmeküsimus sama teema raames on muidugi küsimus tarbijast. Siin raamatus on üheks äärmuseks Kadri Kõusaar. Tema on turistlikku õhinat ja elamustejanu. Tema levitatud muusikiline kogemus on kirev, pealiskaudne ning täiesti immateriaalne. Tema ideaaliks on iPod koos valikute põgususega, mida too riistapuu võimaldab. Ja Kõusaare vastandpoolel asub süvenemist ja jäävate väärtuste taastulekut igatsev Jaan J. Leppik, kes muretsseb kuulaja skeptitsismi ja agnositsismi pärast, mis "kärgis igasuguse huvi teose tegeliku sakraalse sisu (sõnumi) vastu ja kutsus inimest kuulama üksnes muusikalist esteetikat" (lk 225).

Kolmandaks, juba raamatu alapealkirjas puudutatud küsimus "uue" olemusest muusikas. Muidugi võiks arvata, et tõeline loovnatuur peaks juba loomuldasa olema uudishimulik. Lugege selle kinnituseks veel kord Udo Kasemetsa intervjuud või pange tähele, mida igatsevad noored heliloojad Gerhard Locki artiklit lõpetaval kolmekümnel leheküljel. Probleem on siin aga selles, et tegelikult funktsioneerib kogu kapitalism uuduse ideaali lipukirjaks seades ja loojale võib tema uudishimu lõppkokkuvõttes ka lõks olla. Filosoofist muusikateoreetik Theodor Adorno seisib omal ajal just selle konfliktiga vastamisi ja tegelikult jäi see temalgi lahendamata – ta hindas uut esteetiliselt platvormilt, kuid umbusaldas selle poliitilist tähendust. Võrreldagu seda näiteks maailmaga, mille joonistab meile välja Immo Mikhelson Eesti Raadiost ülevaadet andes. Või siis mitmete osutustega Märt-Matis Lille kirjutises. Me näeme, et loominguline ja poliitiline vabadus olid Nõukogude Eesti heliloojale enamasti sünonüümid, tõeline looming totalitarismivaenulik just oma uuduse kaudu. Tahame me nüüd teistmoodi arvata?

Ning neljandaks küsimus "kõrgest" ja "madalast". Ehk täpsemalt: kas Klassikaraadio nyjd-muusikiline ideaal on tõesti valmis oma piiride taha pilumise teel

“madalale” laskuma? Mõned vastaksid kohe ja kiiresti jaatavalt – jah, siin on esteetiline utopia, mis omal moel lahendab kõrge ja madala vastasseisu, siin on eetris kõlavall muusikal Eesti kohta tõeliselt pretseeditud haare. Jah, aga... mulle tundub siiski teisiti. Klassikaraadio ikka pigem kinnistab seda jaotust “kõrgeks” ja “madalaks”, olgugi et tema piirid ja piiritlused liiguvad harjumuspärasest parasjagu peenemalt ja paindlikumalt. On huvitav vaadata, mida siin vabameelses raamatus tõrjutakse – toda müütilist “tümpsu” õige mitmes kohas, harjumuspäraseid ajaviitenorme... Maria Mölder näeb “järjest kasvavat vajadust reaalse kokkupuutepunkti järele akadeemilise muusika ja intelligentse popmuusika vahel”. Kena muidugi, aga kas popmuusika üks rolle polnudki mitte vastanduda neile kultuuris kehtinud “intelligentsuse” normidele?

Jaotus kõrgeks ja madalaks elab kultuuris ja iga üksiku muusikasõbra maitse struktureerijana igasuguste postmodernsete loosungite kiuste ikka edasi lihtsalt seetõttu, et päris konflikt selle jaotuse taga on tegelikult hoopis mujal. Toosama Adornogi ei kirjutanud kõrgest ja madalast, vaid kultuurist ja mittekultuurist, kultuurist ja barbaarsusest, metslusest. Ning kui iga-sugune kultuur ka püüdleb kuhugi ülespoole, annab too barbaarne impulss, tema enesekehtestuse eeltingimus, teisisõnu tema inimlikkus, tegelikult ähvardusena kogu aeg tunda. See vastasseis on tegelikult igas muusikatradiitsioonis olemas – ka ajaviitepopp on tulvil kümneid jaotusi kõrgeks ja madalaks. Ja võib-olla seetõttu ei hakka sellised kaunid esteetilised mudelid nagu see, mida Klassikaraadio oma raamatus püüab artikuleerida, iial päriselt tööle. Aga üritust ennast – seda tuleb mõistagi tunnustada.

Eesti Interpreetide Liit – organisatsioon Eesti muusikule

1998. aastal asutatud Eesti Interpreetide Liit (EIL) on Eesti professionaalsete muusikuid ühendav organisatsioon, eesmärgiks eesti klassikalise interpretatsioonikunsti arendamine ja väärtustamine, interpreetide loominguliste huvide kaitsmine, omavaheliste sidemete tugevdamine ja rahvusvahelise koostöö arendamine. Juba aastaid kestnud Kadrioru sari “Akadeemiline kammermuusika”, uued sarjad “KuMu Kumus”, “Klaveriklassika” Kumus, “Tema Kõrgeausus Orel” ning Arvo Pärdi juubelikontserdid on andnud Eesti muusikutele nüüdseks juba hulgaliselt esinemisvõimalusi.

15. mail toimus järjekordne EILi koosolek aruandluse ja diskussioonidega. Diskussioonidel vaeti probleeme ja pakuti lahendusi.

Eesti interpreedi tasustamisest ja võrdlusest välismaailmaga

Organist Aare-Paul Lattik ütles oma sõnavõtus, et EIL on oma kontserdikorralduses hoidnud suhteliselt konservatiivset joont, keskendudes eelkõige Kadrioru kontserdisarja ja “KuMu Kumus” kontsertidele. “Omalt poolt algatasin meie liikmeskonnas olevatele headele organistidele mõeldes orelisarja “Tema Kõrgeausus Orel”. Tahaksin juhatusele südamele panna meie tippmuusikute väärlise tasustamise. Rääkisin hiljuti tuttava lauljaga Prantsusmaalt, kes tunnistas, et tema aastakava näeb ette kuus suuremat ülesastumist, mis tema sõnul kindlustabki talle normaalse sissetuleku. Ei ole mõtet devalveerida interpreedi väärtust kopikate eest mängitud kontsertide hulgaga. See võib pikas perspektiivis kaasa tuua esinemiskvaliteedi languse.”

Laulja Vello Jürna tões oma pöördumises, et töötamine interpreedina on nagu kõõlumine kuristikus serval. “See on põnev, aga samas ka ohtlik! Pidevalt tuleb võidelda,

et mitte kukkuda. Eesti interpreet peab oma käekäigu eest eelkõige ise hoolitsema. Interpreetide Liit peakski osa sellest hoolet enda peale võtma.” Üks Vello Jürna ettepanekuid oli välja töötada ja esitada Eesti Vabariigi kultuurivaldkonna otsustajatele toetusprogrammi projekt, mis annaks sõltumatust ja kindlustunnet interpreetidele, kes on oma tegevusega saavutanud ühiskonna jaoks teatud kindla väärtuse. Nii ei sõltuks interpreedi saatus juhuslikest stipendiumidest (ja kunstinõukogude suvast), vaid kui vastava komisjoni otsusega on inimene kuulutatud kunstnikuks, siis ei peaks ta muretsema igakuiste elementaarsete kulude ja enesetäienduse pärast.” Ajakirja ilmumise ajaks jõudis kahjuks kohale ootamatu kurb teade: Vello Jürna lauljakarjäär katkes kõigest 47-aastaselt.

Pianist Tanel Joamets näeb toetusprogrammi projektis ka probleeme. “Praegune olukord, kus lisaks kahele kutselisele teatril ja riiklikule kontserdiorganisatsioonile Eesti Kontsert on olemas mitmeid hästi toimivaid paralleelorganisatsioonide, toimib minu arvates päris hästi. Nii riiklikes organisatsioonides kui ka Kultuurkapitalis ja EILis on minu meelest pädevad inimesed otsustamas, kelle kontserttegevus väärib edendamist ja kelle oma mitte. Miks peaks riik toetama interpreete, kes ei esine? Samuti on olemas EILi ja Kultuurkapitali stipendiumid, et mingiks perioodiks, näiteks uue keeruka kava ette valmistamiseks materiaalselt kindlustunnet taotlema.”

Laulja Pille Lill eeldaks suuremat diskussiooni interpreetide ja liidu juhatuse vahel. “Interpreedi areng saab toimuda ainult laval. Tuleks leida optimaalne kontsertide arv, mis hoiaks solisti pidevalt vormis.” Pille Lill nägi vajadust koostada statistika, kust oleks näha, millise arvu kontserte annavad Eesti interpreedile riiklikud kontserdiorganisatsioonid. “See statistika

Kontsert Kadrioru lossis: Kadri-Ann Sumera, Annaliisa Pillak ja Taavi Tampuu.
FOTO IREN LILL

on meile vajalik, ilma selleta on raske tõestada, et tegelikult me oleme põhimõtteliselt töötud.”

Jaan-Eik Tulve tõi oma sõnavõtus võrdluseks interpreetide olukorra Prantsusmaal. “Prantsusmaal annab professionaalne interpreet 35 kontserti aastas. Lisanduvad sotsiaalsed garantiid, 35 kontserdi keskmiselt honorarilt arvestatakse abiraha ajaks, mil interpreet kontserte ei anna. Nii on interpreet aasta läbi tasustatud.” Jaan-Eik Tulve leidis, et Eesti kontserdielul on huvitav ja äärmiselt tihe. “Ega kontsertide arvu poolest palju kaugemale pole võimalik minna. Kui kõik meie interpreetid annaksid 30 kontserti aastas, ei jätku enam publikut. Üks olulisemaid Eesti interpreedi abistamise vahendeid oleks võimaluste leidmine välismaal esinemiseks. Vaja oleks hästi toimivat välisagentuuri. Võib-olla saaks siin teha koostööd Eesti Kontserdiga, seal töötavate inimestega, kellel on vajalik kompetentsus ja sidemed välisagentuuridega.”

EILI välisagentuuri tegevusest, koostööst Eesti Kontserdiga

EILI esimees Marje Lohuaru lisas selgituseks, et EILI välisagentuur alustas interpreetide esitlusmaterjalide koostamist ja nende vahendamist. Kuid liidu rahastamine vähenes. Hakati tegema koostööd saatkondade, välisministeeriumi ja välisesindustega. “Suhete loomine välisagentuuridega on suur töö ja nõuaks kindlasti üht konkreetset ametikohta. Kahjuks liit hetkel seda oma rahaliste võimalustega veel teha ei suuda.”

Sellegipoolest on saavutatud küllaltki palju. 2005. aastal esines Uus Tallinna Trio Londonis, duo Tiit Kalluste – Villu Veski Pariisis, projekt Meelis Vind Jazz Londonis; 2006. aastal andis Rein Rannap kontserdi Poolas Poznanis, Vardo Rumessen Roomas, Kristi Mühling Austrias. 2006. aastal toimusid ka projekti “Eesti keelpillikvartett 100” raames kontserdid Riias, Peterburis ja Helsingis. 2007. aasta suurprojektiks olid

kontserdid Heino Elleri 120. sünniaastapäeva tähistamiseks Peterburis, menukalt möödusid ansambli Resonabilis kontserdid (Kristi Mühling, Iris Oja, Tarmo Johannes, Aare Tammesalu) Riias. Tulekul on kontserdid Peterburis, Budapestis, Poolas ja Itaalias.

Palju on räägitud Eesti interpreedi osast meie kontserdielul, n-ö Eesti interpreetide tellimusest. Üks tellijaid peaks olema Eesti suurim kontserdiorganisatsioon Eesti Kontsert, kelle poole ka Eesti Interpreetide Liit on korduvalt pöördunud. Olukorda tutvustas Eesti Kontserdi produtsent Neeme Punder. “Eesti Kontsert on riiklikult dooteeritud kontserdiorganisatsioon. 2007. aastal oli EK riiklik toetus 113,4 miljonit krooni. Suur osa sellest läheb palkadeks, kontserdimajade administreerimiseks, RAMi ja Hortus Musicuse palkadeks. Honorarideks ning kõigiks korralduslikeks lisakuludeks jääb 10 miljonit. Eesti Kontserdi oma tulu on küllaltki suur, 33,6 miljonit, millest osa läheb samuti honorarifondi.

Eesti Kontsert korraldab aastas keskmiselt ligi tuhat kontserti. Eesti jaoks on see suur arv, kõrvaltvaatajatele on see tundunud lausa uskumatu. Statistika ütleb, et 2006. aasta suvest 2007. aasta suveni on eesti interpreetid osalenud 382 projektis 766 kontserdiga.”

Küsimusele, kas Eesti Kontserdil on kindlad honorarimäärad, vastas Punder, et honorarid määratakse läbirääkimise teel. “Väga kõrgeid honorare ei saa Eesti Kontsert maksta, siin tekitab kohe käär: kui maksame rohkem honorari, saab teha vähem kontserte.”

Koosoleku lõpul valiti Interpreetide Liidu uus juhatus koosseisus Aare-Paul Lattik, Jaan-Eik Tulve, Kadri-Ann Sumera, Mail Sildos, Marje Lohuaru, Neeme Punder, Niina Murdvee, Peep Lassmann ja Pille Lill. Juhatus esimehena jätkab Marje Lohuaru, aseesimees on Kadri-Ann Sumera. Juhatus alustab järgmisel koosolekul tööd EILI arengustrateegia väljatöötamisega. Lisaks otsustas juhatus moodustada töörühma (Kadri-Ann Sumera, Mail Sildos, Jaan-Eik Tulve ja Pille Lill) esitajate õiguste ja honoraride küsimuste lahendamiseks.

EILI koosolekul käis la Rimmel

Univers Zero – Stravinskile sobiv rockbänd Belgias

URMO KOHV
vabakutseline

Kui Stravinskil oleks olnud rockbänd, kõlanuks see nagu Univers Zero! Selle kriitikuühüatusega kirjeldatud Belgia opositsioonilise kammerrockgrupi sõnum ja loominguline teekond sünteesib parimat, mida intellektuaalse rocki maailma tungid ja plahvatused ilmale toonud, ning kujutab mugandunud ja urbaniseerunud ühiskonnale tahtmatult õovastavat kõverpeeglit.

Isiklike kogemuste põhjal tundub Belgia olevat riik, kus isegi plaadipoodide omanikud või müüjad omamaist muusikat häbenevad. Kui küsida Brüsseli second-hand-poodides kuulamiseks kohaliku džässilaulja plaati, noogutab müüja seda peagi tagasi saades mõistvalt pead ja teatab: "Nojah, see on ju Belgia džäss." Teinekord kuuleb ka vabandusi stiilis: "kontserdil on asi parem" või "stuudiosalvestused kõlavad neil nagu sordiini all".

Asjaga kursis olevale nõudlikumale kuulajale paistabki lõviosa Belgia rock- ja džässmuusikast tuim ja ebaoriginaalne. Moodsamate klassikaponnistustega on suuresti sama häda – igav ja klišeesis täis.

Siiski on üks poolpõrandaalune valdkond, mille üle belglastest muusikasõbrad õigusega uhkust tunda võiksid, kui nad seda rohkem ja paremini tunneksid. See on seitsmekümnendatel välja kujunenud kammerliku kõla ja iseloomuliku müstikaga võrtsitatud avangardrock ja sellest mõõdunud aastakümnel välja kasvanud *urban-chamber music*. Selle Euroopas suhteliselt ainulaadse muusikavoolu vähest tuntuust ja tunnustust kodumaal võib seletada nii paljude belglaste süveneva pessimismiga kõige omamaise suhtes kui ka asjaoluga, et seda stiili on läbi kolme aastakümne edasi kandnud vähem kui kümnekond bändi. Otse loomulikult mängis saatuslikku rolli

ka andekate muusikute täielik huvipuudus mis tahes kommertstegevuse vastu, mistõttu nad suruti kiiresti ühiskondliku püüne äärealadele.

End üheksakümnendatel defineerinud *urban-chamber music*, mille ehadaimaks esindajaiks grupid Cro Magnon ja Fukkeduk ning X-Legged Sally ja Flat Earth Society, on valdavalt Belgias elavate flaamide eneseväljendus. Nende legendaarsete eelkäijad ja mõjutajad, seitsmekümnendate rockilikuma kõlaga grupid esindavad suures osas prantslastele lähedaste vallooni-de pürgimusi. Tegelikult ongi siin tegu vaid kahe tänaseni heas vormis püsinud krestomaatilise hiiglasega, kelleks on Present ning kõigele järgnenule vundamenti ja müürid ladunud Univers Zero.

Naturaal- ja elektripillide ainulaadne kombinatsioon

Kui rääkida selle karismaatilise muusikarühma ajaloost, peab esmalt mainima üht veelgi vähem tuntud nime. 1970. aastal paikus põgusa komeedina kohaliku muusikalise madalmaa kohale trio nimega Arkham, mille asutasid tollal 17-aastane iseõppinud trummar Daniel Denis ja klahvpillimängija Jean-Luc Manderlier. Canterbury mõjutustega džäss-rocki viljelnud kollektiiv andis kahe aasta jooksul menukalt kontserte, kuid ei jõudnud heliplaadini ning taasavastati tänu mõnele säilinud *live*-lindistusele kaksikümneendaks aastat hiljem plaadifirma Cuineform poolt.

Pärast Arkhami laialiminekut ühinesid kaks asutajaliiget ajutiselt prantsuse *zeuhl* suuna hiilgava pioneeriga Magma. Daniel Denis, kes jõudis korraks mängida ka Hollandi progebandis Supersister, asutas peagi uue grupi Necronomicon. Pöördeliseks sai aasta 1974, mil põhjalikult ümberkujune-

nud bänd võttis nimeks Univers Zero. Kui varem oli grupi elektrilisest džässist mõjutatud muusika sündinud kollektiivse loomingu tulemusena, siis siitpeale sai määravaks personaalne panus. Hoopis teist laadi arendatud instrumentaalseid kompositsioone asusid kirjutama ansambli liidrid, trummar Daniel Denis ja kitarrist Roger Trigaux.

Peale muusikalise suunamuutuse orienteeruti ümber ka kõlaliselt. Kadusid lärma-kad vaskpillid ning kasutusele võeti oboe ja fagott, mida asus mängima grupi kõlapildi üheks tugisambaks saanud Michel Berckmans. Akustilistest keelpillidest lisandusid viiul, vioola ja tsello, klahvpillidest harmoonium ja spinett, mida mängisid vastavalt Patrick Hanappier ja Emmanuel Nicaise. Seltskonnaga ühines veel üks iseõppinud talent, basskitarrist Christian Genet ja teise viuldajana Marcel Dufrane.

Sellises koosseisus leidis elektrilisi ja akustilisi instrumente kombineeriv Univers Zero otsitud tasakaalu. Originaalse kõla ja omapärase muusikalise käekirja saavutamine julgustas muusikuid stuudiosse minema ning 1977. aastal ilmuski algusest lõpuni omal kulul toodetud esikalbum "1313".

Hiilgav debüüt lähendas Univers Zerot kiiresti teiste "andekaid veidrusi" viljelnud tegijatega ning aasta pärast rajati koos neljast riigist pärit bändidega (Henry Cow, Samla Mammanna, Stormy Six ja Etron Fou Leloublanc) teed uuele muusika-suunale nimega RIO (*Rock In Opposition*).

1979. aastal salvestatud albumit "Here-sie", mille märkimisväärselt pikad süngekoelised kompositsioonid väljendavad süvenevast raskemeelsusest kantud äärmuslikke emotsioone, peetakse grupi tippsaavutuseks. Ühtlasi sai see ka omamoodi teelahkmeks – erimeelsuste tõttu lahkus üks grupi liidritest Roger Trigaux, et

asutada oma ansambel Present. Põhjuseks oli kitarristi kindel soov senisest rockiliku- ma kõlapildi järele.

Järgnesid kontsertesinemised mitmel pool Euroopas ja isegi kommunistlikus Jugoslaavias. Rikastavalt mõjus uue klahvpillimängija ja helilooja Andy Kirki liitumine, kellest sai Daniel Denis' kõrval taas teine lugude kirjutaja. 1981. aastal ilmunud kolmanda helikandja "Ceux du dehors" loominguliseks "nabaks" kujuneski Kirki komponeeritud 12-minutine hämar ja pingestatud "Combat".

Ehkki albumist tuli eelkäijale igati vääriline järg, märkis see ühtlasi ka ajutist peatuspaika. Põhjuseks ootuspärased rahalised raskused, mis hakkasid ähvardama üleliia talendika loomeseltskonna edasist koostööteemist.

Uued kontserditurneed ja koosseisu täiendamised (vahepeal lahkunud Michel Berckmansi asendas sopransaksofoni, klarnetit ja bassklarnetit mängiv Dirk Descheemaeker, Andy Kirki aga Jean-Luc Plouvier) parandasid olukorda nii palju, et kolme aasta pärast saadi välja anda neljas album "Uzed".

Väärrib mainimist, et sel perioodil oli püsivalt viie-kuueliikmelises bändis pidevalt kasutusel vähemalt 15, vahel isegi 17 erinevat naturaali- ja elektripilli. Praegu võib Univers Zero vabalt kandideerida kõige multiinstrumentaalsema koosseisuga rockbändiks – aastate jooksul on kasutatud rohkem kui 35 muusikariista.

Ahistatud jätkuvatest finantsprobleemidest, omamata mingeid määndžere ning tajudes ansamblikaaslaste seas maad võtvat lootusetust, otsustas Daniel Denis grupi pärast viienda plaadi "Heatwave" salvestamist 1986. aasta lõpul laiali saata. Järgmise kaheteistkümneme aasta jooksul salvestas Denis kaks bändi pealiinist vähe erinevat sooloplaati ning mängis seitse aastat löökriistu prantsuse kõigi aegade parimas avan-gardansambliks Art Zoyd.

1998. aastal otsustas ta koos Michel Berckmansiga varjusurmas ansamblile uuesti elu sisse puhuda. Noore ja värske täiendusega, kellest mitmed pärit vahepeal muusikuks sirgunud fännide hulgast, salvestati järgnevatel aastatel kolm suurepäraselt stuudioalbumit, "The Hard Quest" (1999), "Rhythmix" (2002) ning "Implosion" (2004). Hoolimata koosseisu muutusest ja kaasaja tasalülitavast diktaadist õnnestus

edukalt säilitada nii loomingulised traditsioonid kui ka kompromissitud kõlavärvid. Paljude teiste progehiiglastest tagasituli- jatega võrreldes on Univers Zero *come-back* tänaseni üks jõulisemaid ja püsivamaid.

Möödunud aastal jõudis ansambel esimese ametliku kontsertplaadini ning käesoleval suvel alustatakse tööd uue stuudio- plaadi kallal. Väiksemat sorti sensatsiooniks sai klahvpillivõlvur Andy Kirki ühinemine vanade sõpradega mullu sügisel. Muusiku sõnul nõustus ta ettepanekuga tingimusel, et saab kaasa lüüa järgmise heli- plaadi materjali kirjutamisel ning kontser- dikavasse võetakse tema sulest pärinev ja omal ajal grupi luigelauluks jäänud eepiline suurteos "The Funeral Plain".

Kõlapilt kui kõrggooti katedraal

Univers Zero muusika oletatavate mõju- tuste, sarnasuste ja kõikvõimalike kokku- puutepunktide kohta on eksperdid aval- danud sedavõrd palju kokku-lahku vinger- davaid seisukohti, et jääb üle vaid irooni- liselt imestada, miks pidevalt eheda ja eri- lise kannul kihutatav maailm neist nii vähe teada tahab.

Kui lugeda üles vaid nimed, kellega kõige rohkem armastatakse paralleele tõm- mata, tuleb klassikalise muusika poolelt mainida Stravinskit, Bartókit ja hilist Schön- bergi, džässimaailmast Coltrane'i, rockist Hendrixit ja Zappat. Intellektuaalse ja avan- gardrocki esindajatest on üles loetud pea- aegu kõik tähtsamad tegijad, kõige rohkem kohtab nimesid Art Zoyd, Magma, Henry Cow, King Crimson ja Gentle Giant. Aeg- ajalt on tõsimeeli vaieldud isegi selle üle, kumba on ansambli loomingus rohkem, kas kammerlikku uusklassikat või arenda- tud rocki.

Tõele au andes tundub Univers Zero loomingu võrdlemine millega tahes või lahterdamine tänamatu ja mõttetu vaimu- närimisena. See valdavalt iseõppinud muu- sikutest koosnev seltskond on oma kompro- missitus maailmas suutnud välja töötada kõlapildi ja stiili, mille kirjeldamiseks ei piisa ka kõige lennukamast sõnavarast. Mõistlikum on leppida kuulamise ja tun- netamisega, seda nii nauditavalt väljapee- tud kõlavaatemängulistel kontsertidel kui ka nõudlikult salvestatud heliplaatidelt.

Ansambli harvadel esinemistel on mul- jet avaldav juba muusikute ja pillide paigu- tus – V-tähe kujulisel rivistusel asuvad vasa-

kul haaral akustilised ja paremal elektrili- sed instrumendid, tipu moodustab puri- taanlik trummi- ja löökriistakomplekt. Eri- nevaid löökpile kasutavad kontserdi jook- sul koguni kolm muusikut, lisaks on esi- datud vähemalt seitse puhkpilli (muu hulgas oboe, inglissarv, fagott, klarnet, bass- klarnet ja tenorsaksofon), mitmed elektri- lised ja akustilised klahvpillid, viiul ning basskitarr.

Univers Zero rikkalikku ja tihedat kõla- pilti võib võrrelda gooti katedraaliga, mille portaalid ja löövid laotakse löökriistade, klahvpillide, viiuli ja basskitarri poolt, tornid kergitatakse kõrgustesse üheskoos, kuid kogu toretseva ornamentika niker- davad valmis hoolega valitud puhkpillid. Sukelduv fagott ning kukerpallitav oboe täiendavad sirgjoonelist saksofoni ja raskelt sammuvat bassklarnetit, nende vahel visk- leb ekstaatiline viiul ning hoiab tasakaalu vääriskas basskitarr. Võimukas trummelda- mine meenutab Poseidoni tujukust ning vahelduvalt sünge ja tuulispäine tants klah- videl paisutab mänguruumi rohkem kui kolme mõõtme kaudu.

Univers Zero muusika mõjuväljas võib tunnetada Villoni kaduvikumeelolusid, Baudelaire'i sümbolismi, Poe müstikat ja Delacroix' maalilisi verejärvi läbipõimunult eksistentsialismi ning kaskaliku absurdiga. Kõrggooti arhitektuur ja Madalmaade talu- pojakunst kohtub tööstuslike varemete, metsistunud kalmistude, rooste, pori ja uduvihmaga.

Teisalt peegeldub seal halastamatu alle- gooriana kõrgelt arenenud riikide pahu- pool – üdini urbaniseerunud inimese rähk- lemised heaoluühiskonna köidikus, mee- leitlikud müstikaharrastused, petlik page- mine ahitava reaalsuse eest ning mis tahes vaimse pürgimusega lakkamatult kaasas käiv kuristik.

Muusikute nägemus on süngelt majes- teetlik ja lausa maagiliselt pessimistlik, väl- jenduslaad eraklik, vastaline ning vaba elu- võõrast unistamisest. Elevandiluust torni asendab mahajäetud majakas, mereavarusi tühi jäätmaa, rootsi kardinaid suitsust tah- mane aknaklaas. Siiski hoitakse akent tead- likult irvakil ning aeg-ajalt moodustavad päikeselaigud rõsketel seintel visuaalselt lõikava kontrasti, millest lähtub kogu emot- sionaalselt pingelise loomingu komposit- siooniline kude.

HEA MUUSIK, MUUSIKAÕPETAJA, PILLIMEES JA -NAINE, TULE ÕPI PÄRIMUSMUUSIKAT!

EDASIJÕUNUTE (VANUS AL. 21 A)
RAHVUSVAHELISES ÕPILAAGRIS
ETNO+ ON VEEL VABU KOHTI!

PÄRIMUSMUUSIKALAAGRID
20. - 26. JUULIL
SUURE-JAANI GÜMNAASIUMIS

REGISTREERIMINE 5. JUULINI
WWW.ETNO.FOLK.EE

- Üle 400 esineja, 80 neist väljastpoolt Eestit
- Sadakond kontserti üle Viljandi ja maakonna
- Linnas viis sise- ja viis välilava
- Laulupesa, Tormise Regitoad, Õpitoad
- Muinasjututuba, Näitused, Käsitööhoov, Pillilaat
- Tasuta Rohelise Lava programm
- Kuni 12-aastastele (k.a.) lastele on festival tasuta

VILJANDI
PÄRIMUSMUUSIKA
FESTIVAL
26-29. juuli 2007

REGILAU,
laulud,
pillilood...

www.folk.ee

Aastatoetaja:

Suurtoetajad:

Toetajad:

Eesti Päevalet

EESTI EKSPRESS

Kakala

PRINT BEST
TRÜKIKODA

TÜ Viljandi Kultuurikadeemia
Eesti Kultuurkapital
Viljandi Linn
Hasartmängumaksu Nõukogu

Eesti muusikud maailmas

PRIIT KUUSK
muusikakroonik

Eesti Filharmoonia Kammerkoorile on viimane aeg olnud harukordselt sisukas: mais kavad vene ja eesti muusikast (Pärt, Cyrillus Kreek, ka Reekviem), esinemised Norwichis, Edinburghis ja Manchesteris (dirigent **Paul Hillier**), Arvo Pärdi õhtud Michelangeli festivalil Bergamos ja Brescias koos **Tallinna Kammerorkestriga**, dirigendiks **Tõnu Kaljuste**; kaks kava Bergeeni festivalil Paul Hillieri dirigeerimisel: Pärt, Kreek, Veljo Tormise "Piiskop ja pagan" ja "Jaanilaulud"; kaks kava juulis Saarimaa festivalil: Kreek, Pärt, Toivo Tuulev, Urmas Sisask ning Tõnu Kaljustega kava Pärdi ja Erkki-Sven Tüüri "Requiemiga". **Tõnu Kaljuste** juhatas Michelangeli festivalil ka aprillis, kavas oli muu hulgas Pärdi "Credo" ja "Festina lente" ning ta on kutsutud suve lõpul dirigeerima ka Lera Auerbachi "Vene reekviemi" maailma esiettekannet Bremeni festivalil.

Olari Elts oli aprillis ja juunis Orchestre de Bretagne'i ees (ta on selle orkestri *chef en résidence*), solist oli Jean-Yves Thibaudet; mais lõpetas ta Šoti Kammerorkestri hooaja Edinburghis, Glasgow's ja Aberdeenis kolme Beethoveni kavaga (ka Missa C-duur). Helsingis oli Eltsil Soome RSOga Tüüri Viienda sümfoonia Soome esiettekannet ning Cincinnati SOga John Harbisoni Kontrabasskontserdi esiettekannet. Luzerni SOga tuli esiettekandele šveitsi helilooja Balz Trümpe "Proteus", Beethoveni Esimese klaverikontserdi solist oli Piotr Anderszewski.

Lapi Kammerorkestrilt John Storgårdsi juhatusel kõlas René Eespere "Cantuse" Soome esiettekannet.

Andres Mustonen juhatas Joensuu LOd, kavas Kantšeli "A little Daneliade"; ta oli ka Haydni kontserdi solist. **Paul Mägi** dirigeeris "Lõbusa lese" etendusi Tampere ja taas ka Helsingborgi SOd.

Uhke oli Eesti esindus Riia festivalil "Restart Bach". Ürituse avasid **Eesti Filharmoonia Kammerkoor** ja **Tallinna Kammerorkester Paul Hillieri** juhatusel, seejärel esinesid **Irina Zahharenkova**, **Andres Mustonen** ning **Mati Turi** ja **Kädy Plaas** Sinfonietta Rigaga.

Aile Asszonyi oli taas keskne solist Isidora Žebeljani kammerooperi "Zora D." ettekandl mainekal Zagrebi biennaalil. Enne seda laulis ta Amsterdams, Viini Kammerooperis ja Belgradi festivalil.

Annelly Peebo on laulnud Janáčeki "Jenufa" kaheksas etenduses Milano La Scalas (dirigent Lothar Koenigs), partnerite hulgas ka Anja Silja. **Ain Angeril** oli Viini Riigiooperis Richard Straussi "Daphnes" Peneiose kandev osa (lavastaja Nicolas Joël, dirigent Semyon Bychkov). **Lauri Vasar** tegi Hannoveri Riigiteatri nimiosalisena kaasa kaheksas Monteverdi "Orfeuse" etenduses, kahel õhtul "Tannhäuseris" ja neljal Marullona Verdi "Rigolettos", samuti mais-juunis kuuel õhtul nimiosalisena Dallapiccola "Vangis".

Arvo Volmer juhatas Orchestre de Bretagne'i viit kontserti, lõpetades sarja Pariisi Salle Gaveau's.

Tüüri "Wallenbergi" järel Tallinnas seisis tal ees Sibelius festival Austraalias Adelaide'i SOga (28. juunist – 7. juulini). Ta alustas "Finlandiaga", pani igasse kavasse kaks sümfooniat ja lühivorme ("Toonela luik", "Lemminkäineni tagasitulek", "Karjala süit", serenaadid ja humoreskid ning Viiulikontsert, solistik Boris Brovtsyn). Koos Adelaide'i orkestriga on kavas viis kontserti ka augustis.

Neeme Järvi sai parima vastuvõtu Leipzigi Gewandhaus-orkestriga (erakordsed Brahmsi serenaadid!), viis Philadelphia orkestrile mängida H. Rotti Sümfoonia, käis Residentie Orkestiga Metzis, Saarimaa festivalil "Nordische Musik" ja Ludwigsburgi festivalil ning juhatab 11. augustil Edinburghi festivalil avakontserti Šoti RNO ees, avalugudeks Elleri "Koit" ja "Videvik". **Paavo Järvil** oli Cincinnatis jaanuarist maini kokku 26 kontserti(!). Cincinnati orkestri California reisil kõlas ka Tüüri "Zeitraum". Peale selle oli tal kolm esinemist Clevelandi orkestriga; Strasbourg'is esitati Deutsche Kammerphilharmonie'ga kõik Beethoveni sümfooniad. Juulis on Paavo Järvi Deutsche Kammerphilharmonie'ga "maailmaturneel" Jaapanis, Kanadas (Lanaudière'i festivalil), USA-s (festivalid Ravinias ja

"Mostly Mozart" New Yorgis) ning suve lõpul festivalil Bonnisis. Baieri RSO kontserdil 11. juulil kõlab ka Tüüri "Aditus". Paavo Järvi kontsertide solistideks on olnud Pekka Kuusisto, Leonidas Kavakos, Alison Balsom, Richard King, Tabea Zimmermann, Piotr Anderszewski, Lang Lang, Waltraud Meier, Matthias Goerne jpt ning l'Orchestre de Paris' kontsertidel Pariisi Pleyeli saalis ja Caenis viuldaja Lisa Batiashvili 30. ja 31. mail, mil Paavo aastast 2010 selle orkestri peadirigendiks kuulutati.

Kristjan Järvi esines Absolute Ensemble'i ja Goran Bregovici ansambliga Euroopa kümne suurlinna parimates saalides, Ateenast Rooma, Brüsselisse, Kölni ja Stockholmisse ning "Araabia ööd" Sitsiilias, Detroitis ja taas New Yorgi Lincoln Centeris. Viini Tonkünstler-orkestriga esitati kava "Mustlasviisid" koos Roby Lakatosi ansambliga ning plaadistati Haydni sümfooniaid. Sama orkestriga avab Kristjan Järvi Grafenegg festivali (solist Renée Fleming). Peale selle on Kristjan Järvi dirigeerinud veel Berliini Raadio SOd ning teinud ooperidirigendi debüüdi Cincinnatis Adamsi ooperiga "Nixon Hiinas" ja Bregenzi festivalil Benedict Masoni "Playing away'ga".

Ja rõõmustavad uued tunnustused-usaldusavaldused meie dirigentidele: **Paavo Järvi** pikendas enne tööd l'Orchestre de Paris'ga oma lepingut Cincinnatis 2011. aastani, **Kristjan Järvi** kutsuti sügisest kuulsas Baseli Kammerorkestri kunstiliseks nõuandjaks, **Anu Talist** saab Manitoba Kammerorkestri muusikadirektor ja dirigent Kanadas. **Tarmo Vaask**, veel kevadeni Heidelbergi Riigiteatri peakoormeister, valiti Bremeni teatri ooperitruupi dirigendiks ja koordirektoriks. Ta tegi mais lahkumiskontserdi oma Schwäbisch Gmündi filharmoonikutega. **Olari Elts**, juba sügisest 2006 lepinguga Šoti Kammerorkestri peakülalisdiregent, asub oktoobris seal ametisse Sibelius kontsertidega.

Arvo Pärt vääris Põhjalaade kaalukaima, Taani Leonie Sonningi Fondi preemia 2008.

Peeter Lilje kool lõpetas õppeaasta juubelipidustustega

HELJU KESKPALU
ajalehe Valgamaalane reporter

Valga muusikakool tähistas oma 85. aastapäeva koolipere, vilistlaste, sõpruskoolide ja Valga linna rahvaga. Kuna muusikakooli tegevus on kogu aeg oma seinte vahelt välja paistnud, suhtusid valgalased kooli tähtpäeva kui oma pidupäeva. Muusikakooli õpetajad juhivad linna koore ja ansambleid ning sisustavad koos kõikvõimalikke kultuuriüritusi.

Muusikakooli juubelitepe tegid kõigi peoks kontserdid õpilaste, õpetajate, vilistlaste ja sõprade osavõtul: õppeaasta pidulik lõpetamine (esmakordselt kultuurikeskuses), kirikukontsert, Piirilinna bigbändi esi-

nemine Säde pargis ja kontsertaktus kultuurikeskuses. Kontsertide vahel olid muusikakoolis kohvikutunnid muusikaliste maiuspaladega.

Iga kontsert oli omamoodi elamuslik. Õppeaasta pidulikult lõpetamisel mängis klaveriduo Riina Udovenko ja Julia Gosteva tuntud sünnipäevalaulu "Happy Birthday". Muusikakooli praegust palet näitasid veel ansambel Väike Viisikoor, rahvamuusikaansambel Kirekind, kitarristid, lauljad jt. Pianistid esitasid fonogrammi saatel kolm pala Katri Hallik-Rebase klaveripalade tsüklist.

Muusikaliste etteastete vahel tunnustati õpilasi, kes on koolile tuntust toonud, kellel on väga hea õppeedukus, kes sooritasid hästi solfedžo tasemetöö.

Kirikukontserdi kava oli koostatud pühamu seinte vahele meeleolult sobivatest teostest. Nüüd said oma oskusi näidata ka oreliõpilased Meril Lilleleht ja Triin Kilo, kes õpivad Jaani kiriku organisti Jüri Goltsovi juures. Vilistlane, Kadrina Kunstide Kooli õpetaja Margus Laugesaar esitas akordionil Bachi Prelüüdi. Debüüdi tegi aasta alguses kokku tulnud *a cappella* ansambel Senior Singers. Külalised, Rootsia Tierpi

13. - 15. 07. 2007

R. 13. juuli kell 19.00 Suuremõisa lossis
Ooperigaala lossis
KRISTINA VÄHI sopran
RENÉ SOOM bariton
OOPER-KVARTETT –
HENNO SOODE viiul
EIVIN TOODO viiul
KERSTIN TOMSON vioola
MATI LEIBAK tšello
kavas: Mozart, Rossini, Gershwin, Lehár jt.

L. 14. juuli kell 19.00 Reigi kirikus
AET RATASSEPP viiul
MARI-KATRINA SUSS viiul
ANNE ILVES vioola
HENRY-DAVID VAREMA tšello
kavas: Webern, Wolf, Glier, Kreisler

L. 14. juuli kell 22.00 Suuremõisa lossis
Programm "Jenni, Polly, Nanna"
TRIIN ELLA vokaal
JORMA TOOTS klahvpillid
TAAVO REMMEL kontrabass
MEELIS VIND klarnet
TOOMAS TROSS jutustaja
kavas: K. Weill

P. 15. juuli kell 19.00 Käina kultuurikeskuses
HELMA LEENHOUTS viiul (Holland)
JAN HOIJTINK klaver (Holland)
kavas: Schubert, Debussy, Elgar, Takemitsu

Info: hiiukammer@hotmail.ee www.hot.ee/hiiukammer

IX HIIUMA KAMMERMUSIKAPÄEVAD

CHAMBERMUSIC DAYS

Franz Joseph Haydn
ORATOORIUM

AASTAAJAD

Solistid: **Maris Lilon** (sopran),
Mati Turi (tenor), **Uku Joller** (bass)
Dirigent: **Erki Pehk**

Võru Oratooriumikoor | Võru segakoor Hilario
Tartu kammerkoor Camerata Universitatis
Võru Sümfooniaorkester

Rõuge Maarja kirikus **20. augustil** kell 17

Valga Muusikakooli vilistlaste viiuliansambel.

FOTO HELJU KESKPALU

muusikakooli õpetajad astusid üles instrumendi mentaalsolistidena.

Õpilaste kõrval olid sellel kontserdil kaastegevad ka muusikakooli õpetajate juhendamisel tegutsevad täiskasvanute kollektiivid: Maarika Reinholdi kammerkoor ja Lenel Ranna ansambel Enelas.

“Kui palju igatsust ilu järele!” ütles Valga Jaani kiriku õpetaja Heino Nurk kontserdi kokkuvõtteks. Selle hinnanguga võib igati nõustuda, nii hellad helid hõljusid kirikus kogu kontserdi jooksul.

Pidulik kontsertaktus kultuurikeskuses algas Eesti hümniga. Kooli direktor

Ants Loos tegi ettekande kooli ajaloost. Esinesid vilistlased, õpetajad, Tierpi ja Valka külalised, konkurssidel kooli hea nime eest väljas olnud õpilased.

“Minu ootused ja lootused on ülimal määral täitunud. Kõik, mis tehti, oli väga kaunis,” ütles kolmkümmend kolm aastat kooli juhtinud Aime Lõhmus. “Hingel on hea. Sellest jätkub mitmeks ajaks. Olen uhke, et olen siit pärit,” ütles vilistlane Märt Sults, omal ajal Eesti muusikakoolide parim trompetimängija.

Valga muusikakoolist on saanud tuule tiibadesse dirigent Peeter Lilje, viiuldaja Alfred Pisuke, laulja Els Vaarman, pianist Heljo Sepp, kontsertmeistrid Tekla Koha ja Viive Pajuri, teenekad muusikaõpetajad Linda Saul, Helju Tauk, helilooja Piret Rips, džässmuusik Raul Sööt ja paljud teised.

Kool peab oma alguseks Valga Kunsti Seltsi esimest koosolekut 10. juunil 1922. Seltsi loodud muusikakool alustas tööd 9. septembril koorijuht Valter Peerna juhtimisel seitsme õpetaja ja 85 õpilasega. Praegu õpib kooli pilliõpetus- ja vabaõppe osakonnas kokku 250 õpilast ja neid juhendab 29 pedagoogi.

Traditsioonilise pilliõpetuse kõrval antakse teadmisi pärimus-, pop- ja kirikumuusikast. Koolil on ka oma helisalvestusstudiodo.

Tallinna Muusikakeskkooli klaveriõpilased edukad rahvusvahelisel konkursil

4.–20. maini toimus Lätis, Jūrmalas, viies rahvusvaheline noorte pianistide konkurss “Jūrmala 2007”. Osavõtjaid oli Lätist, Leedust, Eestist, Venemaalt, Poolast ja Norrast.

Eestit esindasid konkursil kümme õpilast Tallinna Muusikakeskkooli V–XII klassist.

Võistlus oli tihe ja kõrgetasemeline, teise voozu pääses nooremast ja keskmisest rühmast kuus mängijat, vanemast rühmast viis osalejat. Osalejate hulgas oli arvukalt rahvusvahelistel ja rahvuslikel konkurssidel auhinnatud mängijaid, kelle elulood aukartust äratavalt mahukad.

Žürii tööd juhtis Vitolsi-nimelise Läti Muusikaakadeemia klaveriosakonna juhataja Juris Kalnciems. Lisaks kuulasid noori muusikuid Igor Lazko Prantsusmaalt, James Kirby Londoni ülikoolist ning Fernando Martinez Zubizarreta Mehhikost.

Tallinna Muusikakeskkooli V klassi õpilane Rasmus Andreas Raide (õp Ell Saviauk ja Martti Raide) naasis konkursilt II preemiaga, X klassi õpilane Johan Randvere (õp Ivari Ilja ja Marja Jürisson) pälvis diplomi.

Otsa kooli 56. lend

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli lõpuaktusel Estonia kontserdisaalis sai diplomi 34 noort klassika ja pop-jazz suuna muusikut. Sel aastal oli tavalisest rohkem lõpetajaid muusikateooria erialal. Otsa kooli lõpetasid kiitusega Karolina Normak keelpilli erialal, Rebecca Kontus pop-jazz muusika erialal ja Maarja Purga laulu erialal.

Võru akordionimuusika päevad

KAILE KABUN
ajakirjanik

Üle kahe aasta on üks Võru suve sissejuhatajaid akordionimuusika päevad. Tänavused olid kaheksandad ja töid 8.–10. juunini Võru muusiseerima ja õppima ligi kaheksakümmend muusikakoolide akordioniõpilast koos õpetajatega.

Võru akordionimuusika päevade ajalugu ulatub 1993. aastasse, eestvõtjad on olnud Võru muusikakool ja Eesti Akordioniliit. Võru muusikakooli akordioniosakonna juhataja Heli Raitar meenutas, et ettevõtmise tõukeks sai tollaegne tugev akordioniõpetajate ansambel: kõigil oli soov rohkem kolleegidega kokku saada, koostööd teha, repertuaari vahetada.

Ansambel enam ei tegutse, aga Võru muusikakooli akordioniosakond on endiselt elujõuline: see on õpilaste arvu poolest üks suuremaid Eestis. Elujõust annab tunnistust seegi, et akordionimuusika päevad on kord-korralt laienenud ja uuenenud.

Algusest peale on Võru akordionimuusika päevadel olnud ühendatud suvekool ja muusikaline meelelahutus: õpitoad ja kontserdid. Nüüdki kõlas kolme päeva jooksul eri paikades Võru linnas ja maakonnas kümme kontserti, kus astusid üles nii õpilased ja õpetajad kui ka juba nimekad akordioniinterpreedid.

Õpitubasid oli sel aastal kolm ja huvi neis osalemise vastu elav. Orkestri õpitoas lihvis nooremate ja vanemate õpilastega mitu lugu esitusküpsiks rootsi tunnustatud akordioniõpetaja ja interpreet Lars Holm. Pärimusmuusika õpitoas andis pilliõpet Koidu Ahk ja vaba improvisatsiooni juurde juhatas huvilised EMTA õppejõud Anto Pett. Selles olid tal abiks EMTA tudengid Aivi Tilk ja Kristel Laas.

1997. aastast korraldatakse akordionipäevade raames ka võistumängimist. Tänavu oli mõõdu võtjaid neliteist. Nii nooremas kui ka vanemas vanuseastmes läksid võiduga koju Nõmme muusikakooli poisid Kristjan-Robert Rebane ja Madis Pilt. Viimane jagas vanemas vanuserühmas esikoh-

ta Erik Nisuga Pärnu muusikakoolist. Nende akordionipäevade üks märksõnu võiks olla "poisid": neid pidi ikka omajagu olema, sest nad torkasid silma nii õpitoas kui ka kontsertidel, pill ikka rõõmsalt kõhul.

Kaks aastat tagasi avastas Võru akordionimuusika päevad enda jaoks Lars Holm. Võru muusikakooli õpetajad tutvusid temaga kõigepealt tema toredate õpikute kaudu. Akordioniõpilased ise kiitsid Lars Holmi selle sõnastamatu karisma eest, mis teeb õpetajast hea õpetaja. Pealekauba oli Lars Holmil kaasas lastele sobivat repertuaari.

Aeg on näidanud, et kes on Võru akordionimuusika päevad enda jaoks avastanud, tulevad tagasi. Aastaid on olnud akordionipäevadel esindatud Nõmme, Tartu, Kose, Kehra, Aruküla, Räpina, Koeru, Elva, Märjamaa, Jõgeva ja Põlva muusikakooli õpilased. Tänavu olid osalejate seas esimest korda Pärnu musikaõpilased.

Mis Võru akordionipäevadele tagasi toob? "Siin on nii hea vastuvõtt, et ei teki kahtlustki, kas tulla või mitte. Igal pool otsitakse tippe, aga siin saavad esinemisvõimaluse ka nooremad õpilased," põhjendas Aruküla ja Kehra muusikakooli akordioniõpetaja Eve Vendt. Peale lastemuusikakoolide õpilaste on akordionipäevad pakkunud huvi ka G. Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli ja H. Elleri nimelise Tartu Muusikakooli noortele muusikutele. Õpetajate ja esinejatena on lõõnud kaasa ka EMTA tudengid ja õppejõud. Heli Raitar ütles, et korraldajate üks soov ongi tuua nendel kolmel päeval kokku eri kooliastmetes muusikaharidust omandavad akordioniõpilased, nende õpetajad ja ka professionaalsed muusikud.

Tulevikule mõeldes muretsevad korraldajad ka akordionikoosseisude repertuaari pärast, teretulnud on uued arranžeringud ja miks mitte ka uuslooming.

Lars Holm tutvustab vanemate akordioniõpilaste orkestriga õpitoas omandatud.
FOTO KAILE KABUN

Pirita kloostris puhkeb uuesti tuli

HEILI VAUS-TAMM

Stseen Rubinsteini "Deemonist", Birgitta festivali tulevases etendusest.
FOTO TALLINNA FILHARMOONIA

Dirigent Anu Tali ja lavastaja Üllar Saaremäe toovad Birgitta festivali avaetendusteks publiku ette Honeggeri oratooriumi "Jeanne d'Arc tule-riidal". Ja kloostrimüüride vahel on jälle ülekohtu, reetmise ja tuleriida tuli.

Sel aastal muutuvad Pirita kloostri varemed prantsuse ja vene kiriku- ning kloostrimüürideks. Festivali peateosteks on Honeggeri "Jeanne d'Arc tuleriidal" ja Rubinsteini "Deemon". Mõlema teose teemaks on liiga tugev armastus. Müstiline, võimas, üle tavainimese mõistuse käiv, pelgust ja tõrjuvat hoiakut tekitav armastus. Uus sõna festivalil on aga ballett. Vene Keiserlik Ballett annab ühe klassikalise balletitenduse ja ühe kombinatsiooni klassikast ning džässist.

Birgitta festivali kaubamärgiks on kujunenud muusikateatri lavastused ehedas keskaegses atmosfääris. Ja et see on nii eriline, tegid meile selgeks just väliskülalised. Helikoni ooperitrupp ütles 2005. aastal, et neile oli kustumatu elamus mägida prantsuse nunnakloostri lugu, Poulenci "Karmeliitide dialooge" ehtsas ajaloolises nunnakloostris. Peterburi ja Leedu kriitikud mainisid pärast 2006. aasta festivali, et on kuude möödudes ikka veel selle erakordse paiga lummuses. Etendusele tulemine läbi keskaegse, tõrvikutega valgustatud kalmistu, publik lavastuse osana istumas keskaegsete hiidmüüride vahel on

elamused, mis jätvad jälje.

Korraldajate üks põhimõtteid ongi, et kõik õhtud on lavastatud, olgu siis tegu oratooriumi, ooperi või temaatilise gala-kontserdiga.

Eesti muusikateatri au kaitsevad sel aastal kaks lavastust. Avaõhtutel, 10. ja 11. augustil saab klooster Jeanne d'Arci üle kohtumõistmise paigaks. Publik muutub ajaloo ühe ülekohtusema ja mõistetamatumaloo osaliseks. Just osaliseks, mitte ainult pealtvaatajaks, sest nii esitajad kui ka esinejad on ühes keskaegsete müüridega piiratud ruumis. Pole papist müüre laval ja sametoolo parteris, ühed ja samad müürid ümbritsevad meid, meie mõistame kohut, meie põletame. Oratooriumis on stseen, kus Jeanne d'Arci kohtumõistjad on siga ja eesel. On müstikat, groteski ja irooniat. Ning lavastaja Üllar Saaremäe sõnum: maailm vajab armastust, mitte ohvreid. Lavalt kostev on valus, ülev ja võimas. Dirigendipuldis on Anu Tali, neiu rollis, kelle kaks riiki tuleriidadele tassivad, Mirtel Pohla. Teistes osades on Rain Simmul, Jaak Prints ja Gert Raudsep. Lauljatest osalevad Mati Turi, Kädy Plaas, Alla Popova, Teele Jõks ja Aare Saal. Kooridest on kaastegevad RAM, tütarlastekoor Ellerhein ja Tallinna Poistekoor. See lavastus peaks kujunema Birgitta festivali ajaloo üheks mõjuvõimsamaks sündmuseks.

Kõnelesin tulevases suursündmusest tütarlastekoori Ellerhein dirigendi **Tiia-Ester Loitmega**.

Ellerheina tütarlastekoor tähistab tänavu oma 55. tegevusaastat. Millise tundega asud oma kooriga tegema "Jeanne d'Arci"?

See aasta on olnud märkimisväärselt pingeline. Max Bruchi oratooriumist "Moses" saadud emotsioon pole veel vaibunud, kui juba valmistume Eesti Kontserdi ja ERSO hooaja lõppkontserdiks, kus tuleb ettekanale Mahleri Kaheksasümfoonia.

Birgitta festivali Honeggeri oratoorium "Jeanne d'Arc tuleriidal" seob meid taas dirigent Anu Taliga. Koos oma kaksikõe Kadriga on nad ilmestanud Ellerheina nii lauljate kui ka mudilaskoori dirigentidena.

Milline lugu "Jeanne d'Arc" sinu arvates on?

Il y eut une fille appelée Jeanne! (Oli kord tüdruk nimega Jeanne.) Eks ta põles mitmes tules... see eufooria, mis tal oma tegudest oli, võim... Ma arvan, et ta ei pannud tähelegi, kuidas asi nii kaugele läks, et ta lõpuks reaalsele tuleriidadele viidi.

Aga Pirita klooster oli mu lapsepõlve mängumaa. Pirita jõe ääres oli meie perekonnal ja ooperilauljatest sõpradel üüritud suvila, kus ma mängisin nunna.

Kas Jeanne'i põlemine läheb lavastuses tulesse mööda? Saan aru, et ei...

Teatri- ja Muusika- muuseumis austati maestro Roman Toid

ALO PÖLDMÄE

TMMi muusikaosakonna juhataja

21. mail 2007 oli Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumil külas kooridirigent, helilooja, organist ja muusikapedagoog, EMTA aadoktor ning Viljandi linna aukodanik Roman Toi. Siin toimus maestrole pühendatud muuseumiõhtu "Kaunimad laulud pühendan sul", millega tähistati ühtlasi tema 90. sünnipäeva.

Esitlusel oli Toi enda kirjutatud ja välja antud samanimeline mälestusteraamat, trükitud OÜ Greif trükikojas. Raamatu toimetajad olid Tiina Sarv ja Maret Tomson, kujundas Katrin Kaev. Mälestusteraamatus avanevad ühe isiku eluloo kaudu paljud 20. sajandi panoraampildid eesti rahva loost siin- ja sealpool suurt ookeani. Teemade ring on väga lai, seepärast peaks raamat puudutama paljusid.

Muuseumiõhtul luges katkendeid raamatust Age Raa. Vestlusingis õhtu peategelase juhtimisel osalesid inimesed, kellega Roman Toil on olnud kas Kanadas, Austraalia ESTO-I või Kodu-Eestis tihedamaid kokkupuuteid. Kõnelesid Kuno Areng, René Eespere, Ants Üleoja, Ene Üleoja ja Jaan Ots. René Eespere põimis oma jutu vahele huvitavaid katkeid Toi kirjadest "Laulva revolutsiooni" aastaist.

Videolt vaadati-kuulati Kanadas tegut-

seva eesti laulja Avo Kittaski esituses Toi teoseid. Kontsertosas esitas Tallinna Keelpillikvartett Toi kujunditerikka ja vaimuka teose "In modo rustico", milles muidu kooriheliloojana tuntud Toi demonstree-rib ka head kvartetivaldamist. Tallinna Muusikakeskkooli õpilane Aleksandra Kamenskaja (õp Kersti Sumera) mängis klaveripala "Meenutus" ja sama kooli tšelloõpilane Theodor Sink (õp Laine Leichter) tšellopala "Aaria", klaveril saatis Martti Raide.

Mulgimaal Kõo vallas sündinud Roman Toi on muusikahariduse saanud Eestis, USAs ja Šveitsis. 1944. aastal põgenes ta Saksamaale, läks sealt edasi Kanadasse, on olnud aastast 1974 kompositsiooni ja teoreetiliste ainete õppejõud Toronto Kuninglikus Konservatooriumis.

Kogu Roman Toi tegevus on olnud seotud kooride ja laulupidudega. Väliseestlased on Toid võrrelnud Gustav Ernesaksaga, sest "kui kodueestlastel on oma Ernesaks, siis meil on oma Toi". Roman Toi on veendunud, et laulupidude ja laulu kaudu on alati edasi kantud usku vabasse Eestisse, nii kodumaal kui võõrsil. Kõik see teadmine jõudis muuseumiõhtul veenvalt ka kuulajateni.

Suvefolk ka Hiiumaal

Vastab pärimusmuusika festivali "Hiiu folk" peakorraldaja ja programmitjuht **Astrid Böning:**

Mis on "Hiiu folgil" erilist võrreldes teiste suviste rahvamuusika üritustega? Festivalil on võimalik saada üht-teist põnevaid teada iseenda kohta, eriti mitmesugustes töötubades. Head muusikud loovad oma mänguga võimaluse minna ajas nii tagasi kui ka edasi ja võtta see kõik kaasa tänasesse päeva.

"Hiiu folgi" üheks suurimaks eripäraks on kahtlemata Hiiumaa loodus, inimesed ja atmosfäär. Festivali loodusmatk ja hiiu pärimuse päev pakuvad võimaluse saada selle saare elust-olust rohkem teada. Kuna on tegemist väikese saarega, on sinna saabuv festivaliseltskond positiivselt ja pärimussõbralikult meeletatud, sest juhuslikud külalastajad mere taha niisama ei satu.

Keda tõstaksid esile sellesuvisest kavast?

Sel aastal toimub festival kolmandat korda ja on kasvanud kolmepäevaseks. Nende päevade sisse mahub nii kontserte, töötubasid kui ka jutuajamisi ja loomulikult on kõik esinejad vaatamist-kuulamist väärt. Eesti inimese jaoks on kindlasti huvitavad välisansamblid. Soomest tuleb ansambel Hyperborea, kelle mängus on tänu professionaalsusele ja pikaajalisele koosmängimisele tunda ühtsust ja voolavust. Hyperboread võib lihtsalt kuulata ja nautida, aga selle järgi saab ka tantsida.

Põnevad on erinevate traditsioonide kokkusaamised, seda kinnitab ansambel Ethno on the Road, kus rootsi, bulgaaria ja norra muusikute kõrval mängivad ka eesti muusikud. Eesti ansamblitest tooksin välja ansambli Apelsin, kes lubas "Hiiu folgi" jaoks kokku panna spetsiaalse folgiploki. Kindlasti soovitatan osa võtta ka hiiu pärimuse päevast.

Loe lähemalt: www.hiiufolk.ee

Roman Toi
Eesti- Teatri ja
Muusikamuuseumis
FOTO: TANEL VERK

Armastuse ja rõõmu laulud. Meelika Hainsoo

Käesolev plaad ilmalike ja vaimulike rahva- ja rahvalike lauludega on kaunistatud kahvatuuroosa värvi ning armas-naivsete, "õhkavate" figuuridega nagu vanaema Salme noorpõlve magamistuba. Laulud vanaema noorusaja kladedest kõlavad tänaste noorte esituses paratamatult teistmoodi kui esimese vabariigi õneaajal – puhtalt, peenelt, detailirohkelt.

Professionaalsus on rahvamuusikas veidi ambivalentne mõiste, sest igasugune rahvamuusika on areen neile, kes laulavad nii, nagu nokk on loodud ja niinimetatud esituslik "ebatäius" on sageli selle suurim võlu. Meelika Hainsoo on veatu, ta on kahtlemata eesti folgi parim naislaulja, kelle helisevat häält, aga ka nõtket viulimängu on võimatu mitte nautida. Kuigi seda kusagil kirjas pole, on ta plaadi suveräänne peategelane, keda saadavad Mall Ney harmooniumil, Elo Kalda kandlel, Maarja Nuut viulil, Olavi Kõrre mandoliinil ja Toomas Valk kontsertiinil. Ajal, mil vanaemad enam neid laule ei laula – või kui laulavadki, siis vaid iseendale, sealsamas roosas magamistoas –, on sellised plaadid parim, mis nende lauludega saab juhtuda.

JOOSEP SANG

Surmal on meie jaoks tähendus. Broken Time Orchestra.

Julm Records Julmo06CD

"Murtud aja" taga seisavad ja klöbistavad klahvidel Priit "Julm" Juurmann ning Taavi Kerikmäe. Esimene on plaadifirma Julm Records väarikas omanik, kes tegutseb nime all P. Julm rahvusvaheliselt edukas *tech-house*'i duos Rulers of the Deep; Kerikmäe on teadagi klahvpillimängijast avangard-elektroonik, kes jätab harva

kasutamata juhuse tuua lavale, ka Broken Time Orchestra *live*'de ajal, oma ebamaine ja pillkupüüdev lemmikinstrument *theremin*.

Kui nende esimest, 2005. aastal ilmunud albumit võis kohati liigitada *nu-jazz*'i alla ja seal leidis rohkelt vokaali ning äratuntavat *broken beat* rütmstruktuuri (küllap sealt ka projekti nimi), siis uuel albumil on kõike seda napimalt või peidetumalt. Kuigi filtreeritud vokaalisämpleid kohtab mitmeski loos, teevad vokalistid otseselt kaasa vaid kahes: albumi tantsulisim pala, veidi rockilik "Domestic Animals" on tehtud koostöös Rakvere Def Räädu MC-dega, iisraeli traditsionaalse viisi töötlus koos Sofia Rubinaga, kelle häält enne salvestamist samuti elektroonikaga töödeldi. Küllap ikka selleks, et tekiks läbinisti elektroonilise muusika album, kus inimlikule elemendile või

Hansapank
Hinnaga soodsamalt

EESTI KONSERT

Tallinna XXI rahvusvaheline

Orelifestival

27.07 – 5.08

Kunstiline juht Andres Uibo

PRIXE Positiivne

www.concert.ee

gruuvile eriti ruumi eraldatud pole. See omakorda tingis ehk albumi morbiidse pealkirja ning introvertse, süngusse sukeldunud meeleolu, mis on saavutatud vägagi kindlakäeliselt, juhusele kohta jätmata ja muutes plaadi kontseptuaalseks albumiks. Nagu head filmi pole mõtet poole pealt vaatama hakata, tuleks ka see album ühekorraga läbi kuulata. Filmi *sound-track'iks* sobiks plaat samuti suurepäraselt; see paralleel on seda kergem tekkima, et plaadil on sämplitud filmimuusikaguru Sven Grünbergi ja tema projektantaati "Küsi eneselt", ning Grünbergi aura tundub hõljuvat ka mitme teise loo kohal.

Julma firmalt ilmunud plaadid, mis sisaldasid algusaegadel klubimuusikat, on muutunud järjest tõsisemaks, jõudes aasta eest Meelis Vindi süvajazzi CDni. Ka Julma enda projekt on üsna ambitsioonikas – eesmärgiks pole vist rohkem ega vähem, kui aeg murda ning seejärel sootuks peatada.

ANTON ANDRES
DJ San Antonio

Kohalik ja kohatu 2.

Seksound 2007

Kevadel valminud kollektsioon, mis sobib kauaoodatud suvesse. Eesti kuulajal veab, sest kui suuremates riikides on muusikasõbral raske poes värske ja huvitavate albumite vahel valida, siis meil näevad

selle vaeva plaadifirmad, andes välja kogumikke paljulubavate artistide loominguks. Nii on teinud Ulmeplaadid, Kohvirecords ja ka Seksound, kel "Kohalik ja kohatu" juba järjekorras teine kogumik. Muidugi ootaks, et iga artist annaks välja ka iseseisva albumi, nagu eelmisel KK-kogumikul debüüteerinud Bad Apples, kuid iga asi omal ajal, pealegutud kollektiivid Seksoundi alla. Omaette komplimenti väärrib selle kogumiku puhul lisaks lugude valikule ka nende järjestus; lood ning artistid vahelduvad ja kasvavad, teisevad, haakudes rütmiliselt või kõlalisel nagu mõnes hea DJ-setis või Klassikaraadio "Fantaasia" saates.

Kogumiku juhatab sisse Pia Frausi minutine instrumentaal, mis loob maheda ja kerge meeleolu, meenutades uduseid suveõid, mil pole enam vahet, kas on öhtu või juba hommik. Muidugi sõltub see ajast ja kohast, kus plaati esimest korda kuulama juhtute, kuid suve alguse paljulubavas kestvuses töötab lepatriinupildiga KK 2 kujuneda albumiks, millega eelolev päikeseaeg muusikapoodi külastamata mööda saata.

Albumi üllatajaks on kindlasti Rainer Jancise Dildos, Holger Looduse Mirabilia, Erkki Tero Erro, Jakob Juhkam ja siinkirjutajale veel tundmatu rühmitus Picnic. Kogumikul astuvad üles ka juba tuttavad nimed, nagu Galaktlan, Väiko Epelik ja Eliit, Honey Power, Bad Apples ning Kago. Neiltki värsked lood, ehkki Eliidi uus album juba saadaval. Ongi vist nii, et "Kohalikku ja kohatut" on taas hea muu ilma sõpradele kinkida. Võib arvata, et sellisesse kogumikku ongi peidetud see, mis peavoolust kõrval olevat eesti muusikat mujal tehtavast eristab. See võib seal ka tähelepanu äratada, ehkki see

pole eesmärk omaette. Igatahes on rõõm ühest ilusast albumist.

TÕNU KARJATSE
muusika- ja filmikriitik

Step into Light. Under Marié.

forwards for007

"Step into Light" sisaldab mitut hitipotentsiaaliga, hästi produtseeritud lugu, näiteks "What What?", "Step into Light" ja "S. A.R.S.", mis võiksid jõuda kas või välismaistesse edetabelitesse, oleks tee sinna vaid takistustest ja lõksudest vaba. Formaadilt on Under Marié muu-

sika tõhusa toimega ja meelde jääv kitarrikeskne indie-pop, millele lisavad värskest väikesed, kuid maitavad rosinad arranžeringutes, studiotöös ja instrumentaariumis. Tõsi, inglise keeles lauldes jääb bänd küll veidi maa ja taeva vahele kõlkuma, sest kui pealinna ja peaga linna kahekümnesed välja arvata, ei suuda küllap enamik kuulajatest tekstide tuumani tungida. Aga kuna Under Marié on mõista andnud, et tema "riik ei ole sellest maailmast", jääb vaid üle soovida ansamblile tugevamat tuult tiibadesse. Nii või teisiti on siin palju, mida kuulata ja tähele panna – lauljatar Leen Toome väärrib juhtvokalisti rolli, bändikaaslased saavad pillimänguga ilma komistamata hakkama (mis polegi noorte Eesti ansamblite puhul nii iseenesestmõistetav) ja plaadil ei ole ühtegi lugu, mis sunniks igavusest skip-klahvi vajutama.

JOOSEP SANG

eclectica
Interdisciplinary Festival of Avant Garde Culture
1-9 SEPTEMBER 2007, TARTU
eclectica.ee

Tartu ID SALONG pits mammu

KUULA KA NEID

Muutuv. Kognito.

Kulundpea Management kulu001

Noore ansambli esikplaat peegeldab eelkõige suurt ja siirast teha tahtmist. Küll ajapikku tuleb juurde ka oskusi ja sisu, pretensioonid ja üllad kunstilised eesmärgid tunduvad juba praegu kompromissitult kõrged.

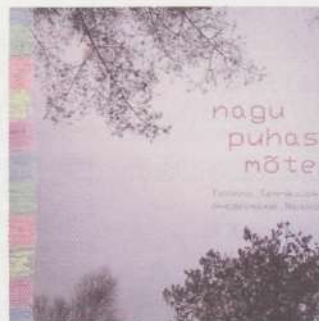
Omaloominguline kodukeelne kitarripopp koos mõningate kõrvalmõjudega.

Full Moon. Free Tallinn Trio.

AVA Muusika 004

Vaba Tallinna Trio moodustavad meie vabaimprovisatsioonilise muusika kolm vaprat: lauljatar Anne-Liis Poll, pianist Anto Pett ja kitarrist Jaak Sooäär. Kõik plaadil kuuldav on vastavalt žanri nõuetele kohapeal komponeeritud ning kuna stuudiotöö võimaldab selektsiooni, kõlade lihvimist ja kõlavahekordade kalkuleerimist, pakub plaat palju põnevaid kolmelt rikkaliku sõnavaraga, "suurte kõrvadega", klassikalises muusikas ja jazzis karastunud muusikult.

Nagu puhas mõte. Tallinna Tehnikaülikooli Akadeemiline Naiskoor.

TTÜ

TTÜ naiskoor esitab Raul Talmari juhatusel eesti vanemat ja uuemat muusikat, skaala ühes otsas Ester Mägi "Siin on mu rõõmumaa" ning teises Priit Pajusaare eurolaul "Tii". Kavas on ka jazzkombo saatel esitatud Bob Chilcotti "A Little Jazz Mass". Plaadi plusspoolele jääb huvitav repertuaarivalik, miinuspoolele harrastuslauljate piiratud vokaalsed võimed ja intonatsiooniline mustus.

JOOSEP SANG

Kohtumispaik: Viljandi vanamuusika festival

Kahekümne teist korda on Viljandi vanamuusika festivalil au ja rõõm kutsuda meie kaunisse Eestimaa linna oma fänne, sõpru ja muusikuid. Tegelikult möödub esimesest festivalist tänavu 25 aastat, see on arv, mis teeb silmad ette enamikule muusikapidustustele Eestis.

Enne 1982. aastat valitses siin ilmselgelt revolutsiooniline situatsioon. Teade esimese vanamuusika festivali tekkest levis nagu kulutuli, kutsudes kokku ansambliid ja vanamuusika sõbrad kõikjal toonase hiigelriigi nurkadest – Leningradist, Moskvast, Kiievist, Omskist, Tomskist, Novosibirskist, Riias, Vilniusest, Minskist ja muidugi Eestist.

Käesolev festival on pühendatud nendele kaunistele kogemustele meie lähimenevikust, sellele vaimsele sädelahendusele, mis vallutas meid 1982. aastal. Selle sündmuse märkimiseks toimub ka sümposium, kuhu on palutud osalema XXII Viljandi vanamuusika festivali patroon kultuuriminister Laine Jänes ning kõik tänapäeva vanamuusikaspetsialistid.

Kutsume teid kaasa elama Musica Antiqua Russica ja Eesti muusikute esinemisele Buxtehude juubelile pühendatud programmis, 16. sajandil, Medicite pulmas esmaettekantud "La Pellegrina" esitusele briti päritolu harfimängija Andrew Lawrence Kingi juhatusel Eesti

Filharmonia Kammerkoori ja renessanss-orkestriga. Kutsume teid kuulama tänapäeva kuulsaimat plokkflöödi virtuoosi Pierce Adamsit (Inglismaa), regilaulu mis-sat, mille on kokku pannud Pekka Vapaa-vuori ning Sanna Kurki-Suonio (Grammy 1992. aastal ansambel Hedingarna koosseisus), eksootilisi kameruni muusikuid koos Vox Clamantisega ja muidugi iga-aastast lasteprojekti. Seekord on selleks kreeka mütoloogia ainele "Zeus ja Europe".

NEEME PUNDER

XXII Viljandi vanamuusika festivali kunstiline juht

Juuli

Tallinnas

4. 07 kell 19 Pop-jazz-flamenko: Maria Rääk (tants), Iljo Toming (kitarr), Indrek Kruusimaa (kitarr), Mihkel Mälgand (bass) Mustpeade Majas

4. 07 kell 20 Orelikontsert: Aaro Pertmann toomkirikus

5. 07 kell 21 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival esitleb: Andrzej Chorosinski Niguliste kirikus

6. 07 kell 19 Ansambel Resonabilis Niguliste kiriku Antoniuse kabelis

6. 07 kell 20 Festival "Klaaspärlimäng": Euroopa Liidu Kammerorkester, Hélène Gueuret (oboe, inglissarv) Mustpeade Majas

7. 07 kell 12 Orelipooltund: Tiit Kiik toomkirikus

7. 07 kell 18 Akadeemiline kamermuusika Kadrioru lossis: Mart Kivi (trompet), Ivar Tillemann (trompet), Anneli Tohver (klaver)

7. 07 kell 18 Kirsti Kuusk (viul), Klarika Kuusk (klaver) raekojas

10. 07 kell 19 La Pellegrina: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Andrew Lawrence-King (harf, dirigent), Steven Player (kitarr), Taavi Eelmaa (tekst) Niguliste kirikus

11. 07 kell 18 Stenbocki maja õuemuusika. Café anglais: Helin-Mari Arderi ansambel Stenbocki õuel

11. 07 kell 19 Muusikal džässis: Gerli Padar (vokaal), Tõnu Naissoo (klahvpillid), Marko Naissoo (löökpillid), Taavo Rimmel (kontrabass) Mustpeade Majas

12. 07 kell 18 Möisaromantika. Kammerdzäss lilleaias: Trio Tafenu-Vind-Padilla (Eesti-Tšiili) Kadrioru lossi lilleaias

12. 07 kell 19 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival esitleb: Hans Gebhard Niguliste kirikus

13. 07 kell 19 Vox Clamantis ja

Kameruni muusikud Niguliste kirikus

14. 07 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus

14. 07 kell 20 Alfia Kamalova (sopran), Naili Saripova (klaver) raekojas

17. 07 kell 19 Jossif Kobzoni juubelikontsert Estonia kontserdisaalis

17. 07 kell 19 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival esitleb: Markku Hietaharju Niguliste kirikus

18. 07 kell 19 Ajaloolise tantsu ansambel Saltatores Revaliensis Niguliste kirikus

18. 07 kell 20 Orelikontsert: Ines Maidre toomkirikus

18. 07 kell 20 Festival "Klaaspärlimäng": Grigoryan kitarriduo (Austraalia) Estonia kontserdisaalis

19. 07 kell 19 Reval Brass, Ulla Krigul (orel) Niguliste kirikus

20. 07 kell 19 Ivo Posti (kontra-tenor), Egmont Välja (tsello), Ene Salumäe (orel) Niguliste kirikus Antoniuse kabelis

20. 07 kell 20 Orelikontsert: Peter van Dijk toomkirikus

21. 07 kell 12 Orelipooltund: Ton van Eck toomkirikus

21. 07 kell 18 Ivo Lille (saksofon), Vambola Krigul (löökpillid) raekojas

22. 07 kell 19 Mozart ja teised romantikud: Kirsti Kuusk (viul), Jean-Paul Kress (vioola), Klarika Kuusk (klaver) Õpetajate Majas

23. 07 kell 18 Stenbocki maja õuemuusika. Muusikal džässis: Gerli Padar (vokaal), Tõnu Naissoo (klahvpillid), Marko Naissoo (löökpillid), Taavo Rimmel (kontrabass) Stenbocki õuel

24. 07 kell 19 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival esitleb: Regina Kamenštšikova Niguliste kirikus

25. 07 kell 19 Urmas Sisaski

"Taevamehhaanika": Viljandi Linnakapell Mustpeade Majas

26. 07 kell 19 Alam-saksi noorteorkester, Andrej Bielov (viul), Mihkel Kütson (dirigent) Estonia kontserdisaalis

27. 07 – 5. 08 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival

28. 07 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

28. 07 kell 18 Akadeemiline kamermuusika Kadrioru lossis: Mati Turi (tenor), Martti Raide (klaver)

28. 07 kell 20 Austraalia pärismaalaste ansambel Descendance Estonia kontserdisaalis

29. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Jaani kirikus

Tartus

4. 07 kell 20 Saksofonikvartett SaxEst Jaani kirikus

8. 07 kell 20 Festival "Klaaspärlimäng": Euroopa Liidu Kammerorkester, Hélène Gueuret (oboe, inglissarv) Jaani kirikus

10. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Pauluse kirikus

12. 07 kell 20 La Pellegrina: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Andrew Lawrence-King (harf, dirigent), Steven Player (kitarr), Taavi Eelmaa (tekst) Jaani kirikus

13. 07 kell 20 Johanson ja vennad Jaani kirikus

14. 07 kell 20 Vox Clamantis ja Kameruni muusikud Jaani kirikus

16. 07 kell 14 XX rahvusvahelise folkloorifestivali "Baltica 2007" festivalipäev

18. 07 kell 20 Trio Sibul-Jürjendal-Malkov Jaani kirikus

20. 07 kell 20 Festival "Klaaspärlimäng": Grigoryan kitarriduo (Austraalia) Jaani kirikus

25. 07 kell 20 Weekend Guitar

Trio Jaani kirikus

27. 07 kell 20 Austraalia pärismaalaste ansambel Descendance Vanemuise kontserdimajas

29. 07 kell 20 Mad Sheer Khan (kitarr) Athena keskuses

Pärnus

1. 07 kell 20 El Camino noorte sümfooniaorkester Pärnu kontserdimajas

4. 07 kell 20 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival esitleb: Andrzej Chorosinski Eliisabeti kirikus

6. 07 kell 20 Pop-jazz-flamenko: Maria Rääk (tants), Iljo Toming (kitarr), Indrek Kruusimaa (kitarr), Mihkel Mälgand (bass) mudaravila suveaias

6. 07 kell 23 Aga kõrv ei puhka...: NYDD Ensemble, Olari Elts (dirigent) Pärnu kontserdimajas

6. 07 – 9. 08 Festival "Klaaspärlimäng" Pärnu kontserdimajas ja Eliisabeti kirikus

13. 07 kell 19 Pärnu ooperipäevad. Puccini ooper "Tosca": Moskva Akadeemiline Muusika-teater Pärnu kontserdimajas

17.-27. 07 David Oistrahhi festival

20. 07 kell 20 Muusikal džässis: Gerli Padar (vokaal), Tõnu Naissoo (klahvpillid), Marko Naissoo (löökpillid), Taavo Rimmel (kontrabass) mudaravila suveaias

25. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) mudaravila aias

26. 07 kell 20 Austraalia pärismaalaste ansambel Descendance mudaravila aias

27. 07 kell 20 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival esitleb: Hartmut Rohmeyer Eliisabeti kirikus

28. 07 kell 21 Alam-saksi noorteorkester, Andrej Bielov (viul), Mihkel Kütson (dirigent)

Pärnu kontserdimajas

29. 07 kell 20 Tallinna XXI rahvusvaheline oreelifestival esitleb: Peter van Dijk Eliisabeti kirikus

31. 07 kell 20 Tallinna XXI rahvusvahelise oreelifestivali avakontsert Pärnu kontserdimajas

Jõhvis

27. 07 kell 19 Alam-saksi noorteorkester, Andrej Bielov (viul), Mihkel Kütson (dirigent) Jõhvi kontserdimajas

Kõikjal üle Eesti

4.–8. 07 Haapsalu vanamuusika festival

5. 07 kell 20 Muusika, ärata mu süda: Triin Ella (metsosopran), Sirje Mõttus (akordion) Pühajõe kirikus

6. 07 kell 20 Helin-Mari Arderi trio Haapsalu kuursaal

7. 07 kell 16 ja 19 Hingemuusika: Oksana Sinkova (flööt), Alina Sakalousskaya (mandoliin), Kadri Ploompuu (orel) Türi Püha Martini kirikus ja Käru kirikus

7. 07 kell 18 Armastuse puu: Marika Pabbo (sopran), Tiina Kalvet (klaver), Helge Oserov (flööt) Harju-Risti kirikus

7. 07 kell 19 Tallinna XXI rahvusvaheline oreelifestival esitleb: Andrzej Chorosinski Nissi kirikus

8.–14. 07 Viljandi vanamuusika festival

11.–14. 07 Festival "Helisevad Saaremaa orelid 2007" Kaarma, Mustjala, Karja ja Valjala kirikus

11. 07 kell 20 La Pellegrina: Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Andrew Lawrence-King (harf, dirigent), Steven Player (kitarr), Taavi Eelmaa (tekst) Viljandi Jaani kirikus

11. ja 12. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Haljala Püha Mauritiuse kirikus ja Põltsamaa Niguliste kirikus

12. 07 kell 19 Tango nostalgia: Ines Maidre (orel) Iisaku kirikus

12. 07 kell 19 Vox Clamantis ja Kameruni muusikud Viljandi

Jaani kirikus

13. ja 14. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Tõrva kirikus ja Võsu rannaklubi pargis

13.–15. 07 Hiiuamaa kammermuusika päevad

14. 07 kell 19 Ansambel Tallinn Baroque Nissi kirikus

15. ja 17. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Pärnaõie talu õues ja Kanepi Jaani kirikus

18. ja 19. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Tapa Jakobi kirikus ja Tori kirikus

19. 07 kell 21 Ansambel Arrotajad koosseisus Anneli Kont-Rahtola (rahvalaul, viiul, setu ja hiiu kannel), Celia Roose (rahvalaul, torupill, karmoška, vile, kannel), Ene Salumäe (orel, rahvalaul, kannel) Võru Katariina kirikus

20. ja 21. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Viljandi Jaani kirikus ja Palamuse kirikus

20. 07 kell 21 Rahvuskooper Estonia puhkpillikvintett Kõpu tuletorni jalamil

21. 07 – 11. 08 Rapla kirikumuusika festival

21. 07 kell 16 Armastuse puu: Marika Pabbo (sopran), Tiina Kalvet (klaver), Helge Oserov (flööt) Harjumaa muuseumis Keilas

21. 07 kell 18 Hingemuusika: Oksana Sinkova (flööt), Alina Sakalousskaya (mandoliin), Kadri Ploompuu (orel) Otepää Maarja kirikus

21. 07 kell 19 Concerto delle dame: ansambel Accentus Tallinn, ajaloolise tantsu ansambel Saltatores Revaliensis Narva Aleksandri kirikus

21. 07 – 3. 08 Nargen Festival 2007: Tormi ja tungi nädalad

22. 07 kell 16 Tagasi Sorrentosse: Jaan Arder (vokaal, mandoliin), Henn Rebane (akordion) Sinimäe põhikoolis

22. 07 kell 16 Armastuse puu: Marika Pabbo (sopran), Tiina Kalvet (klaver), Helge Oserov

(flööt) Harju-Madise kirikus

22. 07 kell 18 Seitsme linna muusikafestival: Narva Sümfooniaorkester, Julia Lentsman (sopran), Anatoli Štšura (dirigent) Sillamäe linnatreppidel

22. ja 24. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Halliste Püha Anna kirikus ja Viinistu kunstimuseumi vabaõhulaval

23. 07 kell 19 Alfia Kamalova (sopran), Naili Saripova (klaver) Kohtla-Järve kultuurihoones

24.–29. 07 Haapsalu keelpillimuusika festival "Viulimängud"

24. 07 kell 19 Muusikal džässis: Gerli Padar (vokaal), Tõnu Naissoo (klahvpillid), Marko Naissoo (löökpillid), Taavo Rimmel (kontrabass) Kiviõli rahvamajas

24. 07 kell 20 Austraalia pärismaalaste ansambel Descendance Paide vallimäel

25. 07 kell 19 Ooperist muusikalini: Kristina Vähi (sopran), René Soom (bariton), Siim Selis (klaver) Maidla mõisas

25. 07 kell 20 Austraalia pärismaalaste ansambel Descendance Ugala teatris

26. 07 kell 19 Seitsme linna muusikafestival: Maarja-Liis Ilus (vokaal), Rein Rannap (klaver) Kalvi mõisas

26. ja 27. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Keila Miikaeli kirikus ja Haapsalu toomkirikus

26. 07 kell 21 Seitsme linna muusikafestival: Ara Yarlyani kvintett Kalvi mõisas

27. 07 kell 21 Virralised muusikas: Urmas Vulp (viul), Külli Kudu (akordion), Heiki Mätlik (kitarr) Kõpu tuletorni jalamil

28. 07 kell 19 Tallinna XXI rahvusvaheline oreelifestival: Pavel Černý Nissi kirikus

28. 07 kell 19 Tallinna XXI rahvusvaheline oreelifestival: Peter van Dijk Karksi Peetri kirikus

28. 07 kell 20 Allikas: Koit Toome (vokaal), Jorma Puusaag (kitarr) Käsmu meremuuseumis

29. 07 kell 18 Tallinna XXI rahvusvaheline oreelifestival: Emanuelle Cardi Valga Jaani kirikus

29. 07 kell 19 Festival "Klaaspärlimäng": Anatoli Safiulin (bass), Inna Davidova (klaver) Narva-Jõesuu kultuurikeskuses

29. 07 kell 20 Austraalia pärismaalaste ansambel Descendance Toilas, Oru pargis

August

Tallinnas

27. 07 – 5. 08 Tallinna XXI rahvusvaheline oreelifestival

4. 08 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

4. 08 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Pille Lill (sopran), Marje Lohuaru (klaver)

9. 08 kell 19 Tartu Keelpillikvartett, Toomas Vavilov (klarnet) Niguliste kirikus

10.–19. 08 "Birgitta Festival" Pirita kloostri varemetes

10. 08 kell 18 Annemari Aino-mäe (viul), Olev Ainomäe (oboe), Lembit Orgse (klaver) raekojas

11. 08 kell 12 Orelipooltund: Kristel Aer toomkirikus

11. 08 kell 18 Itaalia romantilised aariad ja duetid: Annaliisa Pillak (metsosopran), Oliver Kuusik (tenor), Jaanika Rand-Sirp (klaver) raekojas

14. 08 kell 18 Stenbocki maja õuemuusika. Hammond groove: Raivo Tafenu ansambel Stenbocki õuel

15. 08 kell 20 Orelikontsert: Kadri Ploompuu toomkirikus

16. 08 kell 18 Teele Jõks (metso-sopran), Piret Aidulo (orel), Riivo Kallasmaa (oboe) Niguliste kirikus

17. 08 kell 19 String kvartett koosseisus Pille Prans (viul),

Helen Västrik (viul), Kristiina Olev (vioola), Margus Uus (tsello) Niguliste kiriku Antoniuse kabelis

17. 08 kell 20 Sügisjazz: African Project (Prantsusmaa) Kadrioru lossi lilleaias

18. 08 kell 12 Orelipooltund: Kersti Petermann toomkirikus
18. 08 kell 18 Hortus Musicus raekojas

20.–25. 08 Tallinna kammermuusika festival

23. 08 kell 18 Indrek Vau (trompet), Tiia Tenno (orel) Niguliste kirikus

24. 08 kell 18 Poemia – uus ja vana prantsuse klavpillimuusikas: Elina Leinonen (klaver), Anna Lindholm (klavessiin) Kadrioru lossis

24. 08 kell 18 Stenbocki maja õuemuusika. Ansambel Noorkuu Stenbocki õuel

25. 08 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus

25. 08 kell 18 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Ardo Västrik (tsello), Lea Leiten (klaver)

25. 08 kell 18 Poème d'amour: Leena Laas (viul), Nata-Ly Sakkos (klaver), Merle Hillep (sopran) raekojas

29. 08 kell 20 Ene Salumäe (orel), Ene Nael (klavessiin) toomkirikus

29. 08 kell 19 Oslo filharmoonia orkester, Henning Kraggerud (viul), Jukka-Pekka Saraste (dirigent) Estonia kontserdisaalis

Tartus

1. 08 kell 20 Vivaldi "Aastaajad": Neeme Punder (flööt), Rene Sepalaan (fagott), Riivo Kallasmaa (oboe), Tanel Joonas (sõna) Vanemuise kammerorkester Jaani kirikus

4. 08 kell 20 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival: Cambridge'i Kuningliku Kolledži poistekoor, Stephen Cleobury (dirigent) Jaani kirikus

8. 08 kell 20 Suvemaastikud: Hedvig Hanson (vokaal, löökpillid), Andre Maaker (kitarr), Marti Tärn (basskitarr), Rune Lohse (löökpillid) Tartu Ülikooli

botaanikaaias

11. 08 kell 20 Virmalised muusikas: Urmas Vulp (viul), Külli Kudu (akordion), Heiki Mätlik (kitarr) Jaani kirikus

15. 08 kell 20 Raivo Tafenau kvartett Tartu Ülikooli botaanikaaias

19. 08 kell 19 Broadway gala: Carolin Fortenbacher, Helen Hobson, Matt Rawle, Stephen Hansen, Gerli Padar, Liisi Koikson, Janika Sillamaa, Vaiko Eplik, Hannes Kaljularv, Aivar Tommingas (solistid); Tarmo Leinatamm (dirigent), Mart Sander (õhtu juht), Vanemuise sümfooniaorkester, ooperikoor ja bänd Tartu lauluväljakul

Pärnus

1. 08 kell 20 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival: uute helitööde võistluskontsert Eliisabeti kirikus

1.–10. 08 VI rahvusvaheline klaveri SUVEUNIversiteet

3. 08 kell 20 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival: Cambridge'i Kuningliku Kolledži poistekoor, Stephen Cleobury (dirigent) Eliisabeti kirikus

5. 08 kell 20 Tallinna XXI rahvusvaheline orelifestival: James David Christie Eliisabeti kirikus

17. 08 kell 20 Vanasti Euroopas: Iren Lill (klavessiin, vokaal), Marju Riisikamp (klavessiin, vokaal), Marika Pabbo (vokaal), Raivo Järvi (sõna ja pilt) Pärnu kontserdimaja kammersaalis

18. 08 kell 20 Sügisjazz: African Project (Prantsusmaa) Pärnu kontserdimajas

24. 08 kell 20 Ooperist muusikaliini: Kristina Vähi (sopran), René Soom (bariton), Siim Selis (klaver) Pärnu kontserdimaja kammersaalis

Jõhvis

2. 08 kell 19 Pop-jazz-flamenko: Maria Rääk (tants), Iljo Toming (kitarr), Indrek Kruusimaa (kitarr), Mihkel Mälgand (bass) Jõhvi kontserdimaja kammer-

saalis

Kõikjal üle Eesti

3. 08 kell 20 Hingemuusika: Pille Lill (sopran), Oksana Sinkova (flööt), Alina Sakalousskaya (mandoliin), Kadri Ploompuu (orel) Häädemeeste Miikaeli kirikus

3. 08 kell 21 Muusikal džässis: Gerli Padar (vokaal), Tõnu Naissoo (klavpillid), Marko Naissoo (löökpillid), Taavo Rimmel (kontrabass) Kõpu tuletorni jalamil

3.–4. 08 kell 19 Põltsamaa Fest 2007 Põltsamaa lossihoovis

4. 08 kell 16 ja 19 Hingemuusika: Merle Silmato (metsosopran), Maris Oidekivi-Kaufmann (orel) Türi Püha Martini kirikus ja Kärü kirikus

4. 08 kell 19 Mõisaromantika. Pühad, pahad ja armastus: Kiili vanamuusikaansambel, Maria Staak (sopran) Roosna-Alliku mõisas

5. 08 kell 20 Elurõõmumosaik: Rahvusoper Estonia operetisolistid Margit Saulep, Sirje Puura, Väino Puura, Alar Haak; Ülla Millistfer (klaver) Tõrva kiriku kammersaalis

7.–11. 08 Kuressaare kammermuusika päevad

8. 08 kell 19 Oleks hea: Helin-Mari Arderi trio Saka mõisas

10. 08 kell 18 Eesti mõisad: Kadri-Ann Sumera (klaver), Marius Peterson (sõna), Jüri Kuuskemaa Albu mõisas

10. 08 kell 21 Šansoonikava Silvi Vraidiga: Silvi Vrait (vokaal), Henn Rebane (akordion), Jaak Jürisoon (klavpillid) Kõpu tuletorni jalamil

11. 08 kell 18 Eesti mõisad: Kadri-Ann Sumera (klaver), Marius Peterson (sõna), Jüri Kuuskemaa Illuka mõisas

11. 08 kell 21 Hiina laulud: Ka Bo Chan (kontratenor), Tiit Peterson (kitarr) Nissi kirikus

12.–19. 08 Võru vaskpillipäevad

12. 08 kell 18 Eesti mõisad: Kadri-Ann Sumera (klaver), Marius Peterson (sõna), Jüri Kuuskemaa Cantervilla lossis Põlvamaal

15. 08 kell 19 Urmas Sisaski "Taevamehhaanika": Viljandi Linnakapell Narva Aleksandri kirikus

15. 08 kell 19 Ara Yaralyani trio Kiviõli rahvamajas

16. 08 kell 21 Kitarriorkester Robert Jürjendali juhtimisel Võru kirikus

16. 08 kell 21 Sügisjazz: African Project (Prantsusmaa) Viljandi kultuurimaja suvehoovis

17. 08 kell 19 Ansambel Ro:Toro Perila veskimäel

18. 08 kell 18 Hingemuusika: Merle Silmato (metsosopran), Maris Oidekivi-Kaufmann (orel) Otepää Maarja kirikus

18. 08 kell 18 Eesti mõisad: ansambel Corelli Consort, Hele-Mall Leego (sopran), Jüri Kuuskemaa Muuga mõisas

19. 08 kell 18 Eesti mõisad: ansambel Corelli Consort, Hele-Mall Leego (sopran), Jüri Kuuskemaa Vodja mõisas

19. 08 kell 21 Muusikal džässis: Gerli Padar (vokaal), Tõnu Naissoo (klavpillid), Marko Naissoo (löökpillid), Taavo Rimmel (kontrabass) Võru kultuurimajas Kannel

20. 08 kell 15 Muusika, ärata mu süda: Triin Ella (metsosopran), Sirje Mõttus (akordion) Kohtla-Järve linnagaleriis

20. 08 kell 16 Eesti muusika läbi aegade: Silvi Vrait (vokaal), Henn Rebane (akordion), Jaak Jürisoon (klavpillid) Paide vallimäel

25. 08 kell 19 ETV tütarlastekoor, Aarne Saluveer (dirigent) Nissi kirikus

26. 08 kell 18 Hingemuusika: Heli Veskus (sopran), Tiia Tenno (orel) Häädemeeste Miikaeli kirikus

26.–31. 08 kell 19 Nargen Festival 2007: Beethoveni ooper "Fidelio" Viinistu kunstimuseumis

Andmed on kontrollitud 18. juunil

Septembri kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 10. septembriks aadressil kristina@ema.edu.ee

XX RAHVUSVAHELINE FOLKLOORIFESTIVAL BALTICA 2007

INTERNATIONAL FOLKLORE FESTIVAL

13.-17.07.2007 EESTI/ESTONIA

AJAKAVA/PROGRAM

13. JUULI

- 10.00 Pressikonverents Õpetajate Majas
- 11.00 Festivali ja käsitöolaada pidulik avamine Raekoja platsil
- 12.30 Suur festivalikontsert Raekoja platsil
- 13.00 Lasterühmade esinemised Mustpeade Majas
- 14.00 Rahvamuusikute esinemised Teatri- ja Muusikamuuseumis
- 18.00 * I peakontsert Estonia kontserdisaalis.
Eesti, Costa Rica, Leedu, Karjala, Itaalia/Sitsiilia, Valgevene
- 22.00 Festivaliklubi hotell Susi õuel
- 22.00 Pärimusteatri „Loomine“ etendus „Vana-Tooma pilgu all“
Tallinnas algusega Taani Kuninga aiast

14. JUULI

- 12.00 Suur festivalikontsert Raekoja platsil
- 12.00 Kontsert Viinistu Kunstimuuseumis Harjumaal
- 14.00 Rahvamuusikute esinemised
Teatri- ja Muusikamuuseumi siseõuel
- 18.00 * II peakontsert Estonia kontserdisaalis. Eesti, Iirimaa, Läti,
Norra, Korea, Kreeka/Kreeta
- 20.00 Kontsert Kose-Uuemõisas Harjumaal
- 22.00 Festivaliklubi hotell Susi õuel
- 22.00 Pärimusteatri „Loomine“ etendus „Vana-Tooma pilgu all“
Tallinnas algusega Taani Kuninga aiast

15. JUULI

- 16.00 Kontsert Padise Kloostri Harjumaal
- 16.00 Kontsert Palamusel Jõgevamaal
- 19.00 Kontsert ja simman Soera Talumuuseumis Hiiumaal
- 20.00 Kontsert Lohusalu Sadamas Harjumaal
- 22.00 Pärimusteatri „Loomine“ etendus „Vana-Tooma pilgu all“
Tallinnas algusega Taani Kuninga aiast

16. JUULI

- 14.00 „Tartumaa trallam“ ja „Taaralinna taaderant“
Antoniuse Gildi õuel Tartus
- 15.00 Viljandimaa päeva kontsert EVE platsil Viljandis
- 18.00 Kontsert A. H. Tammsaare muuseumis Vargamäel
- 19.00 Põlvamaa päev Karilatsi muuseumis
- 19.00 Kontsert Põltsamaa lossi õuel
- 19.00 Galakontsert Pärnu Kontserdimajas

17. JUULI

- 13.00 Hiiumaa päev Kärklas
- 15.00 Viljandimaa päev Karksi-Nuias
- 16.00 „Pärnumaa pirand“ Pärnus ja Pärnumaal
- 16.00 „Tartumaa trallam“ Elvas
- 19.00 „Vaiga jaskar“ Kassnurme mägedes
- 19.00 „Järva karap“ Paide Vallimäel
- 19.00 Põlvamaa päev Vööpsu pritsikuuri platsil
- 20.00 „Tartumaa trallam“ Rannus

* Peakontsertide pääsmed (100 ja 50 kr) saadaval Eesti Kontserdi kassas.
Kohtade arv on piiratud. NBI MUUDATUSED AJAKAVAS ON VÕIMALIKUD.

Osavõtjad: Costa Rica, Iirimaa, Itaalia, Karjala, Korea, Kreeka, Leedu,
Läti, Norra, Valgevene ja Eesti

Peakorraldaja: Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu • www.folkloorinoukogu.ee
Info: tel 601 5727, e-post: folkloorinoukogu@kul.ee

Toetajad ja koostööpartnerid: Kultuuriministeerium,
Haridus- ja Teadusministeerium, Eesti Kultuurkapital,
Tallinna Linnavalitsus, AS Susi, Eesti Ringhääling,
Eesti Päevaleht, Maaleht, Visuaalvaramu Ühing,
GoBus AS, Hotellid Dzingel ja G9

XIII KURESSAARE KAMMERMUUSIKA PÄEVAD 7. – 11. AUGUST 2007

Kunstiline juht / Artistic Director ANDRES PAAS

THE 13TH KURESSAARE CHAMBER MUSIC DAYS AUGUST 7TH – 11TH, 2007

T, 7. august kell 19 Kuressaare Kultuurikeskus

AVAKONTSERT: Festivali Trio

Andres Paas (klaver, Eesti), Stepan Jakovitš (viul, Venemaa)
Rustam Komatškov (tsello, Venemaa)
Rahmaninov, Eklund, Schubert

K, 8. august kell 22 SPA "Rüütli" Rittersaal

VISIOONID: Sofia Rubina Trio

Sofia Rubina (vokaal), Julia Anstal (fiidõ, Marek Talts (kitarr)
Džassiimprovisatsioonid

N, 9. august kell 19 Kuressaare Kultuurikeskus

FANTAASIAD

Banu Söziar (klaver, Türgi-Saksamaa)
Haydn, Brahms, Pärt, Erkin, Rahmaninov

N, 9. august kell 22 Kuressaare linnus

LOSSIMUUSIKA: The Voice of Ancient Russia

Svetilen (vokaal)septett Venemaalt)
Vene vaimulik vokaalmuusika

R, 10. august kell 22 SPA "Rüütli" Rittersaal

EKSOOTILISED PROMENAADID: noche de luna y flor

Hispaania rütmid ja flamenco II
Rachel Lynn Bowman (sopran, tants, Saksamaa), Carmen Fernández (vokaal,
Hispaania), Andreas Maria Germek (kitarr, Austria)
Pedrell, Albéniz, Granados, Turina, de Falla etc.

L, 11. august kell 19 Kuressaare Kultuurikeskus

FINALE: Aueri Kvartett (Ungari)

Vilmos Oláh (viul), Gábor Berán (viul), Csaba Gálfi (vioola), Ákos Takács (tsello)
Mozart, Kodály, Schubert

Festivali pass (475 EEK) ja pääsmed (70 EEK – 120 EEK) on müügil alates
9. juulist Kuressaare Kultuurikeskuses, Tallinna tn 6, E-R kell 10–19 ja
tund enne algust kohapeal. Info (+372) 45 36 363

Saaremaa Kultuurkapitali Ekspertgrupp, Ungari Suursaatkond
Kuressaare Ametikool, Kuressaare Muusikakool

www.kammerfest.ee

Birgitta Festival 2007

PIRITA KLOOSTRIS
10.-19. AUGUST

T I P P H E T K E D T A L L I N N A K U L T U U R I S U V E S I

10. & 11. AUGUST 21.00

A. HONEGGER/P. CLAUDEL

LAVASTATUD ORATOORIUM JEANNE D'ARC TULERIIDAL

Dirigent ANU TALI
Lavastaja ÜLLAR SAAREMÄE

MIRTEL POHLA, RAIN SIMMUL, GERT RAUDSEP, JAAK PRINTS
KÄDY PLAAS sopran, ALLA POPOVA sopran, TEELE JÖKS metsosopran,
MATI TURI tenor, AARE SAAL bariton, EESTI RAHVUSMEESKOOR,
TÜTARLASTEKOOR „ELLERHEIN“, TALLINNA POISTEKOOR,
TALLINNA FILHARMOONIKUD

14. AUGUST 21.00

A. PIAZZOLLA OPERITA MARIA DE BUENOS AIRES

TEKST HORACIO FERRER

Lavastaja PEETER VOLKONSKI
Peaosades ANGELIKA KLAS-FAGERLUND,
DANIEL BONILLA-TORRES (Puerto Rico), ARDO RAN VARRES,
Muusikaline juht MIHHAIL GERTS
Kunstnik HARDI VOLMER
Koreograaf LAINE MÄGI
Nukunäitlejad MART KAMPUS, AITA VAHER
Kõnekoor, tantsijad, instrumentaalansambel

15. AUGUST 11.00-18.00

KLOOSTRIPÄEV – PIRITA KLOOSTER 600

15. AUGUST 21.00

C. ORFF CARMINA BURANA

Solistid ANGELIKA MIKK sopran, MATI TURI tenor
KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA KOOR ja ORKESTER
TALLINNA POISTEKOOR

Dirigent ERI KLAS

Tantsuteater FINE 5, Koreograafia RENE NÖMMIK JA TIINA OLLESK

16. AUGUST 21.00

A. RUBINSTEIN OOPER DEEMON

KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA

Muusikaline juht JEVGENI SAMOILOV
Lavastaja MIHHAIL JEFREMOV
Kunstnik VIKTOR GERASIMENKO
Koormeister SERGEI LÖSENKO

17. AUGUST 21.00

MARIA CALLAS – MUUSIKALINE OHVRIAND

LAVASTATUD GALAKONTSERT MARIA CALLASE REPERTUAARIST

KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA

Muusikaline juht ja dirigent DMITRI VOLOSNIKOV
Lavastaja IVAN FADEJEV
Kunstnik VIKTOR GERASIMENKO
Koormeistrid NATALJA POPOVIŠ, MARIA VASILKOVA,
VIKTOR KUTURAJEV

18. AUGUST 21.00

BALLETIÕHTU G. BIZET-R. ŠŤŠEDRIN CARMEN-SÜIT M. RAVEL BOLERO

ENE KEISERLIK BALLETT

KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA ORKESTER
Dirigent ERI KLAS

19. AUGUST 21.00

TCHAIKOVSKY.BALLET@CLASSICS.JAZZ

ANTTI SARPILA klarnet, saksofon, arranžeringud, dirigent, Soome
ENE KEISERLIK BALLETT
ESTONIAN DREAM BIG BAND
KOLOBOVI NIM. MOSKVA NOVAYA OPERA ORKESTER

P. Tšaikovski Uinuv kaunitar, Pähklipureja, Luikede järv klassikas ja džässis

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma
müügikohtades, www.piletilevi.ee ja
www.piletimaailm.com

UUDIS! TRÜKI PILET ISE WWW.PILETILEVI.EE

PÜSISOODUSTUS PARTNERKAARDI OMANIKELE:

Partnerkaardiga ning Partner Krediidkaardiga eelmüügist kuni kahe piletiga ostmisel
samale etendusele soodustus -10% hetkel kehtivast hinnakirjajärgsest hinnast.

FESTIVALI SUVETERRASS

Festivalile tulles on võimalik nautida kõrke suupisteid Pirita kloostris varemtes avatud
Suveterrassil. Spetsiaalselt festivaliks valminud menüükomplektidega on võimalik
tutvuda ning tellimusi esitada festivali koduleheküljel www.birgitta.ee

FESTIVALI KORRALDAJA:

Tallinna Filharmoonia
Tel 669 9940
www.filharmoonia.ee

FESTIVALI KUNSTILINE JUHT ERI KLAS

www.birgitta.ee

